

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΑ'. — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1855.

ΠΕΡΙ ΛΗΣΤΕΙΑΣ.

Ἡ ληστεία, καταμαστιζουσα τὸν τόπον πότε πλειότερον πότε ὀλιγώτερον, κατὰ περιόδους, ἐκθέτει τὸ ἔθνος ἡμῶν εἰς κατάκρισιν μεταξὺ τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, ἀποτρέπει τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατοικοῦντας Ἕλληνας τοῦ νὰ ἔλθωσι γ' ἀποκατασταθῶσι παρ' ἡμῖν, δυσκολεύει μεγάλως τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, χρησιμεύει ὡς μέσον κατακρίσεως, τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μὲν ὑπουργείων ὡς ἀνικάνων νὰ καταδιώξωσι τὴν ληστείαν, τῶν πιπτόντων δὲ ὡς ὑποθαλπόντων οὐτὴν ἕνεκα ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὰ καθεστῶτα, ἐκθέτει δὲ μέγιστον μέρος πολιτῶν εἰς δικαστικὰς καταδιώξεις, θασίμους ἢ μὴ, ἕνεκα συμμετοχῆς ἢ συνεργείας ἐπὶ ληστεία.

Αἱ κατὰ καιρὸν κυβερνήσεις, προβαίνοντος ἐπὶ μέγα τοῦ κακοῦ, ἐλάμβανον ἕκτακτα μέτρα πρὸς κατάπαυσιν τῆς ληστείας, καὶ ἐπέτυχον νὰ κατορθώσωσι τοῦτο. Ἄλλ' ἢ κατάπαυσις τῆς ληστείας συνέβαινεν, ἢ μεταβαίνόντων πολλῶν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, ἢ γινομένης ἀμνηστίας, ἢ συλλαμβανομένων πολλῶν καὶ φυλακισομένων, Κάνεν ὁμως τῶν μέτρων τούτων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς ληστείας, διότι οἱ μὲν μεταβαίνοντες εἰς τὸ ὀθωμανικόν, μὴ ἐνατχολούμενοι εἰς πόρον τινα ζωῆς, καὶ μένοντες ἄργοι, ἄρα δὲν εἶχον πλέον νὰ ἐξοδεύσω-

σιν, ἢ παρήρηχτο ὁ κίνδυνος, ἐπανήρχοντο αὖθις εἰς τὸν ληστρικὸν βίον, οἱ δὲ ἀμνηστευόμενοι, ἐπειδὴ ἡ ἀμνηστία δὲν συνεπιούρει καὶ τὴν ἐξάλειψιν τῶν περὶ ἀποζημιώσεως ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων, ἅμα εἰς τὴν δύω τῶν ληστευθέντων ἐκινουῦντο δικαστικῶς κατὰ τῶν ληστευσάντων, οὗτοι ἀπεσύροντο πάλιν εἰς τὰ ὄρη ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ἔργον τοῦ ληστοῦ, οἱ δὲ φυλακίζόμενοι, ἐπειδὴ ὅλοι δὲν φονεύονται, μὴ καταδικαζομένων ὅλων εἰς θάνατον, ἢ μεταβαλλομένης τῆς ποινῆς διὰ βασιλικῆς χάριτος, ἀφοῦ ἐπίτινα ἔτη διέμεινον εἰς τὰς φυλακάς, χωρὶς νὰ ληφθῇ κανὲν μέσον σωφρονιστικὸν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἀφοῦ ἐβαρύνοντο τὸν ἀργὸν καὶ ἄθλιον ἐν ταῖς ὑποχείοις βίον, διεβρόγγυον τὰς εἰρκτὰς καὶ ἐξήρχοντο πολὺ χειρότεροι, παρ' ὅ,τι ἦσαν πρότερον, λησταί. Διὰ τοῦτο ἡ ληστεία ἐπαναφαίνεται κατὰ περιόδους, θέτουσα εἰς ἀνησυχίαν τοὺς πολίτας καὶ καταμαστιζούσα τὴν κοινωνίαν, τὸ δὲ χειρότερον, ἐνθαρρύνουσα μὲ τὸ παράδειγμα τῆς καὶ ἄλλους πολίτας ν' ἀκολουθήσωσι τὸν ἴδιον βίον.

Τὰ ἑκτακτα λοιπὸν πρὸς καταδίωξιν τῆς ληστείας μέτρα, ἐνεργούμενα ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιφέρωσι τελείαν καὶ διαρκῆ ἐξάλειψιν τῆς ληστείας, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν πρὸς ὥραν ὅτι τοῦτο εἶναι δυνατόν, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ὑπάρχουσαν ληστείαν, δυστυχῶς τοῦτο καὶ μόνον τῶν πρὸς καταστροφὴν τῆς ληστείας μέσων δὲν εἶναι ἱκανόν. Ἐὰν κόπτωμεν εἰς τὸν κῆπον ἡμῶν τὸ ἄγριον χόρτον ὅπερ βλάπτει τὴν φυτείαν μας, δὲν κατορθόνομεν ὅμως νὰ κάμωμεν πλήρη καὶ τελείαν τὴν κάθαρσιν, ἐνόσω ὁ σπόρος τοῦ

κακοῦ φυτοῦ μένει εἰς τὸν κῆπὸν μας, καὶ τὸ ἦδη βλαστάνον μικρὸν ἄγριον χόρτον τὸ ἀφίνομεν νὰ αὐξήσῃ, νὰ σκληρυνθῇ καὶ νὰ ρίψῃ τὸν σπόρον του.

Ἡ κοινωνία μας ἔχει θεβαίως πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὸν κῆπον. Δὲν ἀρκεῖ νὰ καταστρέψωμεν τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ληστὰς, ὡς τὰ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν φυτείαν χόρτα, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴν ἀφήσωμεν νὰ διαδεχθῶσιν αὐτοὺς ἄλλοι, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξελείψωμεν τὸν σπόρον τοῦ κακοῦ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν μας ρίζηδόν, καὶ τότε μόνον θέλομεν δυνηθῆ νὰ καταπολεμήσωμεν τὸ θλέθριον τοῦτο κακὸν ἐπιτυχῶς, καὶ νὰ τὸ ἐξελείψωμεν καθ' ὅλοκληρίαν.

Ἀπὸ τὴν ιδέαν ταύτην ὀρμώμενοι πρὸ ἐνὸς περὶ τοῦ ἔτους ἐδημοσιεύσαμεν διὰ τῆς ἐφημερίδος « ἡ Ἀθηνα » διατριβὴν περὶ ληστείας, προτείνοντες ποῖα μέτρα ριζικῆς ἐξελείψεως τοῦ κακοῦ τούτου ἐνομίσαμεν κατάλληλα, καὶ ἐπροτρέψαμεν καὶ τὴν κυβέρνησιν καὶ τὸν λαὸν νὰ πράξῃ ἕκαστος, το καθ' ἑαυτὸν, ὅ,τι συντελεῖ πρὸς τὸν κοινωφελέστατον τοῦτον σκοπὸν, τὴν ἐξόντωσιν τῆς ληστείας: Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ εἰς τὰς ἐφημερίδας δημοσιεύόμενα δὲν διαμένουσι διαρκῶς ὑπ' ὄψιν τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ λησμονοῦνται, ἅμα παρέλθη τὸ φύλλον καὶ παραρρίφθη, ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν διατριβὴν ταύτην, καὶ διὰ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅχι μόνον νὰ κάμωμεν ἀνάμνησιν τῶν ὅσα τότε ἐδημοσιεύσαμεν, ἀλλὰ νὰ διατηρήσωμεν, ὅσον ἐνεστι, διαρκέστερον τὰς ιδέας ταύτας εἰς κυκλοφορίαν μεταξὺ τοῦ λαοῦ, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον, ὅ,τι δὲν ἐκτιμᾶται σήμερον ὅπως πρέπει, ὅ,τι δὲν λαμβάνεται

ὕπ' ὄψιν, ὅ,τι δὲν ἐνεργεῖται, αὐριον νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως, νὰ γένη παραδεκτὸν καὶ νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν παρὰ προσώπων τοιούτων, εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ βλαστάνη καὶ νὰ καρποφορῇ ὁ ὀρθὸς λόγος, ὅπως ὁ σπόρος τῆς παραβολῆς τοῦ εὐαγγελίου εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν.

Ἴδου ἡ διατριβή.

Ἡ ληστεία καταμαστιρίζει πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ἰδίως ὅμως τὴν Στερεάν. Εἶναι δὲ περιεργείας ἄξιον πῶς ἡ μαστιξ αὕτη τῆς κοινωρίας διατηρεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων μέχρι τῆς σήμερον διασώζουσα τὸν αὐτὸν σχεδὸν χαρακτῆρα πάντοτε (α) καὶ ἀπολαύουσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ αἰσθημα συμπαθείας μᾶλλον ἢ ἀποστροφῆς.

Ποῖα εἶναι τὰ αἷτια, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς δὲν ἀποστρέφεται τὸν ληστὴν, ὡς ἀποστρέφεται τὸν δολοφόνον, τὸν νυκτοκλέπτην, καὶ ἄλλους ἄλλων αἰσχυρῶν πράξεων ἐνόχους; Πόθεν προέρχεται τὸ νὰ ἔχη οὗτος

(α) Ἐτρέποντο πρὸς ληστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, ἤρπαζον, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ εἴου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δὲ τι καὶ δόξαν μᾶλλον· δηλοῦσι δὲ τῶν τε Ἡπειρωτῶν τινὲς ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦ τοδρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν τὰς πύστις τῶν καταπλόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λησταί εἰσιν· ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἶη εἰδέναι οὐκ ὄνειδιζόντων. (Θουκυδ.)

συμπάθειαν πρὸς τὸν ληστὴν, νὰ τοῦ δίδῃ συνδρομὴν καὶ νὰ μὴν τὸν προδίδῃ; Ὅταν δὲ ἡ ἐξουσία δυνηθῇ νὰ τὸν καταστρέψῃ μὲ τὸν πέλεκυν τῆς δικαιοσύνης, ὁ χωρικός νὰ τραγωδῇ τὰς πράξεις του, καὶ νὰ διατηρῇ διὰ τῆς τοιαύτης παραδόσεως τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ;

Δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι μόνη ἡ ἀπὸ πατέρα εἰς υἱὸν παράδοσις τοιούτων ἰδεῶν, ἢ ἡ ἐμπνευσις τοιούτων αἰσθημάτων, εἶναι ἡ μόνη, ἢ ἡ κυριωτέρα αἷτια, ἣτις φέρει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Πρέπει νὰ ὑπάρχωσι, καὶ ἄλλα αἷτια, τὰ ὁποῖα διαιωνίζουσι τρόπον τινὰ τὰ αἰσθήματα. καὶ τοῦτο ἐρχόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν.

Τί εἶναι ἡ ληστεία; Ἀρπαγὴ ξένης περιουσίας διὰ βίας προφανούς. Ἐἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης πράξεως ἀπαιτεῖται τόλμη, ἀνδρεία καὶ πολεμικὴ ἰκανότης. Τὰ πράγματα ταῦτα εἶναι ἄξια θαυμασμοῦ αὐτὰ καθ' ἑαυτά. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραξενευώμεθα, ἂν ὁ λαὸς θαυμάζῃ ταῦτα καὶ ἐπὶ τοῦ ληστοῦ, διότι καὶ καλητέρας ἀνατροφῆς ἄνθρωποι κρίνοντες τὴν πολεμικὴν ἄξιαν τῶν πράξεων τοῦ ληστοῦ, δὲν δύνανται νὰ μὴ θαυμάσωσι καὶ νὰ μὴν ἀποδώσωσι τὸν ἀνήκοντα ἐπαινον, προσθέτοντες μὲνον ὅτι τοιαῦτὰ προτερήματα ἦσαν ἄξια καλητέρας τύχης, ἢ ὅτι δὲν ἤρμοζαν εἰς ἐπονείδιστον πράξιν.

Ἐὰν ὁ λαὸς θαυμάζῃ πολλάκις τὴν πράξιν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν προτερήματα τοῦ πράττοντος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὰ προκαλέσαντα αὐτὴν αἷτια, ἂν ἦσαν νόμιμα, ἢ δίκαια, μήπως μεγάλοι κατακτηταί, σημαντικοὶ στρατηγοί, ἰσχυρότατα κράτη, δὲν πράττουσι πολλάκις εἰς μέγα, ὅ,τι ὁ ληστὴς πράττει εἰς μικρόν; Μήπως δὲν ὑπῆρξαν ποιηταί, ἱστορικοί, συγγραφεῖς, οἱ-

τινες ἐξύμνησαν τὰς πράξεις τῶν μεγάλων ληστῶν ; τί παράδοξον λοιπὸν ἂν καὶ ὁ λαὸς ἐξυμνῇ τοὺς ἰδι-
κούς του ἥρωας ληστές ;

Ἐπιπλέον ἀπὸ τὸ πρῶτον τοῦτο αἰσθημα τοῦ θαυμα-
σμοῦ τῆς ἀνδρίας τοῦ ληστοῦ συμπίπτει ν' αὐξυνηθῇ
ἢ ἐντύπωσις αὕτη καὶ ἀπὸ αἰτίας εὐγενεῖς, ἢ φαινομέ-
νας τοιαύτας, αἰτινες τυχὸν ἠνάγκασαν τὸν ληστὴν
νὰ καταφύγη εἰς τὸν ληστρικὸν βίον, καὶ τοιαῦτα πα-
ραδείγματα δὲν εἶναι σπάνια. Ὁ ληστής λ. χ. ἦτο
νέος, ὠραῖος, καὶ ἀνδρεῖος, ἀλλὰ πτωχός· ἠγάπησε
νέαν ὠραίαν, καὶ ἀντηγαπήθη παρ' αὐτῆς· ἀλλ' ὁ πα-
τήρ αὐτῆς ἐπροτίμησε νέον πλούσιον καὶ τὴν ὑπάνδρευ-
σεν ἄκουσαν. Ὁ ληστής ἐφόνευσε τὸν ἀντίζηλον, ἤρ-
πασε τὴν ἐρωμένην του, ἢ, ἂν δὲν τὴν ἤρπασε, μέ-
νει εἰς αὐτὴν ἀφιερωμένος καὶ τὴν λατρεύει, κακο-
ποιεῖ δὲ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς ἕως νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ
νὰ τοῦ τὴν δώσωσι. Τοιαύτη αἰτία φαίνεται ἀρκετὰ δι-
καιολογημένη εἰς τὰ ὄμματα τοῦ χωρικοῦ.

Ἐπιπλέον τις χωρικός νέος καὶ ἀνδρεῖος, καὶ εἶχεν
ὠραίαν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἀπειράθησαν νὰ παρασύ-
ρῳσι διὰ βίας ἢ πειθοῦς ὁ Ὄθωμανὸς διοικητὴς τοῦ
χωρίου, ἢ ὁ χριστιανὸς Κοτζάμπασης· ἂν οὗτος πρὸς
ἐκδίκησιν ἐφόνευσε αὐτοὺς, καὶ μετέβη εἰς τὰ ληστρι-
κὰ σώματα, δὲν ἐλκύει τὴν συμπάθειαν τοῦ λαοῦ ὑπὲρ
ἑαυτοῦ ;

Ἐπιπλέον τις ποιμὴν ἢ γεωργός, καὶ προσκαλεσθεὶς ἀπὸ
τὴν ἐξουσίαν διὰ κατηγορίαν πλαστήν, ἢ ἀληθῆ μὲν,
ἀλλ' ἀσήμαντον, ὡς τὴν κλοπὴν λ. χ. ἐνὸς προβάτου,
ἐδάρθη ἀνηλεῶς. Ἐὰν ἐκδικούμενος ἐφόνευσε τὸν συ-
κοφάντην, ἢ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐξουσίας, δὲν φαί-

νεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ ἄξιος συμπάθειας, μὴ
ἀνεχθεὶς τὴν ἀτίμωσιν ταύτην ;

Τοιαῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα παραδείγματα ὅμοια ἐμ-
πνέουν εἰς τὸν λαὸν αἰσθήματα συμπάθειας, τὰ ὁποῖα
ὑπεραυξάνουσιν, ὅταν αἱ προειρημέναι πράξεις συν-
δεύονται καὶ μὲ ἄλλας ἐμφαινούσας γενναιοῦτητα καὶ
εὐγένειαν αἰσθημάτων, ὡς τὸ νὰ μὴν βλάβη τὸν λαὸν,
ἀλλὰ νὰ περιορίζῃ τὴν ἐκδίκησιν εἰς τοὺς αἰτίους καὶ
εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἢ τις τὸν καταδιώκει, ὡς τὸ νὰ μὴν
καταδεχθῇ νὰ δολοφονήσῃ τὸν ἐχθρόν του, ἀλλὰ νὰ
τὸν ἐκδικηθῇ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς, καὶ ἀφοῦ τὸν
εἰδοποιήσῃ, τὸ νὰ ἐκτελῇ ἀκριβῶς τὰ χριστιανικὰ κα-
θήκοντα (α), καὶ νὰ προσφέρῃ μέρος τῶν ληστρικῶν
του κερδῶν εἰς ἐκκλησιαστικά καταστήματα κτλ.

Πολλὰ τοιαῦτα περιστάσεις σχηματίζουν τὴν πε-
ποιθήσιν τοῦ λαοῦ· θεωρεῖ οὗτος τὸν ληστὴν ὡς ἀδι-
κηθέντα, καὶ ἐπομένως ὡς καταδικώμενον ἀδίκως,
καὶ διὰ τοῦτο δὲν τοῦ ἀρνεῖται τὴν τροσῆν, ὅταν τοῦ
τὴν ζητήσῃ, καὶ τὸν κρύπτει, ὅταν κινδυνεύῃ. Πρὸςθε-
σθε ὅτι ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἶχεν ὁ λαὸς καὶ ἐτι πλέον ἰ-
σχυροτέρας αἰτίας διὰ νὰ ὑπερασπίζεται περισσότερο
τοὺς ληστές· διότι δι' αὐτῶν ἐβλάπτοντο οἱ Τούρκοι,
τοὺς ὁποῖους ὁ λαὸς ποτὲ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ·
καὶ διότι οὗτοι τὸ ἐν ἔτος ἦσαν κλέπται, καὶ τὸ ἔτε-

(α) Μία ἕως τῶν σημαντικωτέρων αἰτιῶν, ἢ τις ἠύξησε τὴν
δύναμιν τοῦ ἀρχιληστοῦ Χοτάδα, ἦτον ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῶν
νηπιεῶν. Περιπλανώμενος εἰς ληστρικὰς πράξεις κατὰ τὴν με-
γάλην πεσσαρακοστὴν, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν πῆραν του φα-
σόλια, ὅπερ ἐπροξένει θυμακισμόν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ.

ρον άρματωλοί, και δέν ήτο μέτρον φρονήσεως εις τόν χωρικόν να μήν δώση συνδρομήν εις τόν κλέπτην, ενώ τὸ ἐρχόμενον έτος ήδύνατο να ήναι ούτος άρματωλός.

Μολονότι αί πλειότεραι τῶν άνωτέρω περιστάσεων εξέλιπον μετά τήν επανάστασιν, μ' όλα ταύτα ὁ λαός κατά τὸ μάλλον και ήττον εύρίσκει ακόμη αιτίας συμπαθείας· ὁ εις τῶν ληστῶν ἐκληρώθη άδίκως στρατεύσιμος και έδραπέτευσεν, άλλος έπροφυλακίσθη άδίκως πολλούς μήνας, και δραπετεύσας κατέφυγεν εις τόν ληστρικόν βίον, υπάρχουν και πολλά άλλα αίτια κατά τὸ μάλλον και ήττον παρακινητικά πρὸς συμπάθειαν. Ἐλλά και επί υποθέσει ὅτι θέλει εξαλειφθῆ ή συμπάθεια αὐτη, υπάρχει αίτια φόβου, δι' ὃν ὁ χωρικὸς δέν τολμά, ὅχι να προδώση, άλλ' οὐδὲ να άρνηθῆ συνδρομήν εις τόν ληστήν.

Διὰ να εξαλειφθῆ ή ληστεία, πρέπει 1) να ἐκριζώσωμεν από τήν καρδίαν τοῦ χωρικοῦ πᾶν αἶσθημα συμπαθείας πρὸς τόν ληστήν, παριστάνοντες εις τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ τήν αἰσχύρητα τῆς πράξεως ταύτης· 2) να εξαλείψωμεν τὸν φόβον τῆς ζημίας, και 3) να τὸν προφυλάξωμεν από τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του. Πῶς δὲ εἶναι δυνατόν να κατορθωθῶσιν όλα ταύτα, ἐρχόμεθα να τὸ εξετάσωμεν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον.

Ἐξεθέσαμεν τοὺς λόγους, δι' οὓς ὁ χωρικὸς δέν θεωρεῖ με περιφρόνησιν τὸν ληστήν, ὡς περιφρονεῖ τὸν κλέπτην και δολοφόνον. Εἶπομεν ὅτι ὁ ληστρικὸς βίος πρὸ άμνημονεύτων χρόνων υπήρχε ζηλωτὸς εις τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ, ὅστις έβλεπεν εις τόν ληστήν τήν εἰκόνα τῆς ελευθερίας, τήν ὁποίαν δέν έχαιρεν επί τουρ-

κοκρατίας. Ἐνεφέραμεν ὅτι ὁ χωρικὸς, βλέπων εις τόν ληστήν τήν τόλμην τῶν επιχειρήσεων, τήν περιφρόνησιν τῶν κινδύνων και τήν αφοβίαν τοῦ θανάτου, ή έθρῆνει τήν καταστροφήν του, ή έψαλλε τὰς νίκας του εις τὰς εορτὰς και τὰς πανηγύρεις. Τοιοῦτον εἶδος βίου μεταξὺ τῶν χωρικῶν δέν ήτο δυνατόν να μήν ἐμπνεύσῃ εις αὐτοὺς αγάπην πρὸς τόν ληστρικόν βίον και συμπάθειαν πρὸς τόν ληστήν· ἐκ τούτου δὲ, δοθείσης περιστάσεως, οἱ τολμηρότεροι και δραστηριώτεροι, ή οἱ μάλλον ανήσυχοι τῶν νέων ἐναγκαλίζονται τόν ληστρικόν βίον, ὅχι μόνον άνευ συναισθήσεως ὅτι πράττουσιν άξιοκατάκριτον έργον, άλλ' ακόμη και με τήν ιδέαν τοῦ να διαιωνίσωσι τήν φήμην των με πράξεις ανδρίας και τόλμης. Ἐνάγκη λοιπὸν να καταπολεμήσωμεν τήν ιδέαν ταύτην τοῦ χωρικοῦ, και να ἐκριζώσωμεν από τήν καρδίαν του πᾶν υπὲρ τοῦ ληστοῦ και τοῦ ληστρικοῦ βίου αἶσθημα, και να στρέψωμεν ἀλλαχοῦ τήν πρὸς τὰς ἐπισήμους πράξεις κλίσιν τῶν μάλλον ανησύχων· διὰ να κατορθώσωμεν δὲ τοῦτο, ανάγκη να εξαλείψωμεν προηγουμένως τὰς ιδέας ταύτας και από τὰς μητέρας τῶν παιδῶν, αίτινες εἶναι τὰ καταλληλότερα ὄργανα να τὰς μεταδίδωσιν εις τὰ τέκνα των ἐκ νεαρᾶς ήλικίας διὰ παντὸς μέσου, ὡς και διὰ τῶν ιδίων αὐτῶν νανουρισμάτων. Ἡ εξαλείψις αὐτη δέν δύναται να γένη άλλως επιτυχέστερον, εἰμῆ διὰ τῆς εκπαιδεύσεως άμφοτέρων τῶν φύλων, πρὸ πάντων δὲ εις τὰ μέρη, ὅπου αἱ ιδέαι αὐτοι επικρατοῦν περισσότερο. Τὸ να συστηθῶσι λοιπὸν σχολεῖα εις ἐκάστην κοινότητα δι' άμφοτέρα τὰ φύλα, και να διαδοθῶσι δι' αὐτῶν ιδέαι πολιτισμοῦ, και ὀρθότερα

φρονήματα περί τῆς διαγωγῆς τῆς κοινωνίας, εἶναι τὸ πρῶτον καὶ θεμελιῶδες μέσον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιφέρει ριζικὴν πληρῆν εἰς τὴν ληστείαν, καὶ συγχρόνως οὐσιώδη βελτίωσιν τῆς κοινωνίας καὶ πρόοδον αὐτῆς εἰς τὸν πολιτισμὸν. (1)

Ἄλλὰ ποῦ διδάσκαλοι τόσοι καὶ διδασκάλισσαι, ὅσαι ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ διορισθῶσιν εἰς ἐκάστην κοινότητα; Ποῖος νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς, ἀφοῦ καὶ τὸ δημόσιον καὶ αἱ κοινότητες εἶναι τὴν σήμερον εἰς ἔνδειαν; Ἴδου τί φρονοῦμεν περὶ τοῦ πρώτου.

Ἡ παιδεία τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ὁ λαὸς, πρέπει νὰ ἦναι μᾶλλον περιορισμένη τῆς σήμερον ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους. Πρέπει νὰ συστηθῇ τάξις τις διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, ἥτις νὰ μὴν σπουδάζῃ ὀλοτελῶς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, εἰμῆμόνον τὴν ὀμιλουμένην, νὰ γνωρίζῃ ἀνάγνωσιν, γραφὴν, ἀριθμητικὴν, γυμναστικὴν μὲν οἱ ἄνδρες, χειροτεχνήματα δὲ αἱ γυναῖκες, ἐν συντόμῳ δὲ, νὰ γνωρίζωσι κατῆχῃσιν, ἱερὰν ἱστορίαν καὶ ἠθικὴν. Τὸ νὰ ἐκπιδεῦνται εἰς Ἀθήνας καὶ οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι, ὅσοι πρόκειται νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο εἶναι καὶ πολυέξοδον καὶ δύσκολον, καὶ δὲν ἐπιτυγχάνει καὶ τοῦ σκοποῦ διότι οἱ ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευόμε-

(1) Ὁμιλοῦντες περὶ τῶν χωρικῶν καὶ προσπαθοῦντες νὰ ἀποδείξωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν αἰσχρὴν τῆς πράξεως, ὀφειλομεν νὰ κατακρίνωμεν καὶ τινὰς τῶν σημαντικῶν τῆς κοινωνίας, οἵτινες παρεδέχθησαν εἰς τὰς τραπέζας τῶν καὶ εἰς τὰς συναναστροφὰς τῶν ἀμνηστειθέντων ληστῶν, ὡς νὰ ἐξῆλειψεν ἡ ἀμνηστία τὴν αἰσχρότητα τῆς πράξεως.

νοι δὲν θέλουν εὐχαριστηθῆν νὰ μεταβῶσιν εἰς ἀποκέντρους κοινότητας, ὅπου συνήθως ἡ ληστεία ἔχει τὴν φωλεάν της, ἢ θέλουν ἀπαιτεῖ μεγάλους μισθοὺς, ἕνεκα τῶν διὰ τὴν ἐκπαίδευσίν των μεγάλων προκαταβολῶν. Ἀνάγκη λοιπὸν οἱ κατὰ τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστης ἐπαρχίας διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι νὰ ἔχωσι καθῆκον νὰ διδάσκωσι τὰ ἀνωτέρω μαθήματα εἰς νέους ἢ νέας, τὰς ὁποίας ἤθελε πέμπει ἐκάστη κοινότης, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ χρησιμεύσωσιν ἀκολούθως ὡς διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι τῆς κοινότητος. Ἡ δὲ ἐξέτασις αὐτῶν, ἂν ἀπέκτησαν τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, καὶ κατέστησαν ἱκανοὶ πρὸς διδασκαλίαν τῆς νεολαίας τῆς κοινότητος αὐτῶν, νὰ γίνεται εἰς τὴν ἰδίαν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ διδασκάλων, παρόντων τῶν διοικητικῶν καὶ δημοτικῶν ὑπαλλήλων ἢ δὲ ἀπόδειξις τῆς τελειοποιήσεως αὐτῶν νὰ υποβάλλεται εἰς τὸν νομάρχην, ὅστις νὰ δίδῃ τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ μετέρχωνται τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου εἰς τὰς κοινότητας μόνον, ὅπου δὲν ὑπάρχουσι δημοτικὰ σχολεῖα.

Ὅταν οἱ διδάσκαλοι ἦναι ἐντόπιοι, δύναται νὰ εὐχαριστηθῶσιν εἰς ὀλιγώτερον μισθόν, διότι ἔχουσι ἐντὸς τῆς κοινότητος καὶ ἄλλα συμφέροντα, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς ἰδίας κοινότητος δύναται, ὡς καὶ ἤδη συμβαίνει εἰς πολλὰ χωρία, καὶ ὡς συνέβαινε καὶ πρὸ τῆς ἐπιναστάσεως, ν' ἀνταμείβωσι τὸν διδάσκαλον μὲ τὰ ἴδια αὐτῶν προϊόντα, σίτον, ἢ ἀραβόσιτον κτλ. ἢ ἐργαζόμενοι ὑπὲρ αὐτοῦ μὲ τὰ ζευγάρια ἢ καὶ μὲ τὰς χεῖράς των. Οἱ διδάσκαλοι οὗτοι, ἐὰν μάλιστα δοθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόσχεσις τοῦ νὰ κατασταθῶσι ποτε ἱερεῖς τῆς

κοινότητος, θέλουν ἐργάζεσθαι προθύμως καὶ ἀφιλοκερδῶς, καὶ θέλουν πολιτεύεσθαι τιμίως καὶ φρονίμως· Ἄλλ' εἰς μικρὰς κοινότητας, ὅπου δὲν εἶναι εὐκολὸν νὰ διατηρηθῶσι δύο σχολεῖα καὶ ἀρρένων καὶ θηλέων, νομίζομεν καλὸν νὰ γίνεται ἐν μόνον σχολεῖον, ἀλλὰ τοῦτο νὰ διευθύνεται ἀπὸ διδασκάλισσαν μᾶλλον παρά ἀπὸ διδάσκαλον· διότι αἱ γυναῖκες εἶναι καταλληλότεραι πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν, καὶ διότι αἱ μὲν γυναῖκες δύνανται νὰ διδάξωσι ὅλα τὰ μαθήματα τῶν παιδῶν, ἐνῶ οἱ ἄνδρες δὲν δύνανται νὰ διδάξωσι ὅλα τὰ μαθήματα τῶν κορασίων, ὡς χειροτεχνήματα κτλ. καὶ διότι αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ εὐχαριστηθῶσι εἰς ὀλιγώτερον μισθὸν παρά τοὺς ἄνδρας, δυναμένους νὰ μεταβῶσι καὶ μακρύτερον πρὸς πορισμὸν.

Ἐὰν κατορθωθῇ νὰ γνωρίζωσι ὅλοι οἱ νέοι γράμματα, τότε πρέπει νὰ δημοσιεύωνται καὶ βιβλία κατάλληλα πρὸς φωτισμὸν καὶ ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ, πρὸς βελτίωσιν τῶν ἡθῶν του, καὶ πρὸς ἐξάλειψιν δαιμονιῶν καὶ ἀτόπων ἐθίμων καὶ παραδόξων ἰδεῶν, ἅτινα, ἐνεκα τῆς ἀμαθείας, ἐπιπελάζουσιν εἰς αὐτόν. Τὰ δὲ βιβλία ταῦτα νὰ κατασταθῶσι ὅσον ἐνεστὶν εὐωτότερα εἰς τὸν λαόν. Ἐὰν ταῦτα λάβωσι χώραν, δὲν εἶναι παράδοξον νὰ ἴδωμεν τὸν ποιμένα ἔχοντα εἰς τὴν πῆραν τοῦ βιβλίου νὰ ἀκολουθῇ τὸ ποίμνιον, καὶ ὅταν τοποθετήσῃ αὐτὸ ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δένδρων, νὰ καθῆσῃ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ περνᾷ τὴν ὥραν τῆς ἀνκαύσεως, ὅση δὲν ἀναγκαῖοι διὰ τὸν ὕπνον, πότε μὲν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ πότε εἰς τὴν διὰ φλογέρας διακτέδασιν. Πόσας ὥρας καὶ ὁ γεωργὸς κατὰ

τὸ μεσημέρι καὶ τὰς ἑορτάς θέλει ἐξοδεύει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν! καὶ πόσον σημαντικὴ θέλει εἶσθαι ἡ ἐκ τούτου ὠφέλεια!

Ἐπάρχουν ὅμως ἄνθρωποι ἀνησύχου κατασκευῆς καὶ ἔχοντες κλίσιν πρὸς βίον δραματικὸν τρόπον τινὰ καὶ ἀνήσυχον· οἱ τοιοῦτοι πρέπει νὰ λάβωσι ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀνατροφῆς, διεύθυνσιν πρὸς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἐξαλειφομένης τῆς ἤδη ὑπαρχούτης ἀποστροφῆς τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν τακτικὸν στρατὸν, καὶ στρεφομένης τῆς κλίσεως πρὸς ἔργα ἀληθῶς ἐνδοξα καὶ ἐπίσημα.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον.

Φροντίσαντες νὰ ἐξαλείψωμεν ἀπὸ τὸν λαόν τὴν ὑπὲρ τοῦ ληστρικοῦ βίου ἰδέαν, ἀνάγκη συγχρόνως νὰ ἐξαλείψωμεν καὶ τὸν φόβον τῆς ζημίας. Ὁ ληστής φονεῦει τὰ φορτηγὰ, ἢ καταστρέφει τὰ ποίμνια, ἢ καίει τὴν οἰκίαν τοῦ χωρικοῦ ὅστις τὸν ἐπρόδωκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἢ δὲν τοῦ ἔδωκε τροφήν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο προξενεῖ φόβον εἰς τὸν λαόν, ὥστε ὁ ληστής καὶ τροφήν λαμβάνει εὐκόλως καὶ κρύπτεται ἐπιμελῶς παρά τῶν χωρικῶν, ἢ δὲ ἐξουσία δὲν ἔμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ τὴν σύλληψιν ἢ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ· εἶναι δὲ παραδείγματα ὅτι πολλάκις παρευρέθησαν συγχρόνως εἰς τὴν αὐτὴν στάνην καὶ λησταὶ καὶ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας, καταδιώκοντες τοὺς ληστάς.

Ὁ φόβος τῆς ζημίας χρησιμεύει ὡς δικαιολόγησις εἰς τὸν χωρικόν, διότι προστατεύει τὸν ληστήν, καὶ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον ἡ ἀποφυγὴ τῆς ζημίας εἶναι ἀδύνατος, μάλιστα εἰς τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς κητοίκους μικρῶν κοινοτήτων. Ὁ φόβος τῆς τιμωρῆ-

σεως διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ οὐδετερώσῃ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ ληστρικοῦ φόβου, διότι ὁ χωρικός προμηθεύων τροφὰς, ἢ μὴ παραδίδων τὸν ληστήν, ἔχει ἐλπίδα ὅτι δὲν θέλει ἀνακαλυφθῆ, ἢ προτιμᾷ νὰ πέσῃ εἰς τὴν ὀργὴν τῶν νόμων καὶ τῆς ἐξουσίας, παρὰ εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ ληστοῦ, διότι διὰ μὲν τοῦ δικαστηρίου ἐνδέχεται νὰ ἀθωωθῆ δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων, διὰ τῆς συμπαθείας τῶν δικαστῶν, ἐκτιμώντων τὸ δύσκολον τῆς θέσεως τοῦ χωρικοῦ, καὶ δι' ἄλλων μέσων· ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποπέσῃ εἰς τὴν τιμώρησιν, αὕτη θέλει εἶσθαι νόμιμος, καὶ θέλει ἀποβλέπει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μόνον, καὶ ὄχι τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν περιουσίαν του, ἐνῶ ἢ ἐκ μέρους τοῦ ληστοῦ ἐκδίκησις εἶναι τρομερὰ, καὶ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν του καὶ εἰς τοῦ συγγενεῖς του καὶ εἰς τὴν περιουσίαν του.

Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν λοιπὸν νὰ κατορθώσωμεν, ὥστε ὁ χωρικός νὰ μὴ παρέχῃ συνδρομὴν εἰς τὸν ληστήν, ἀνάγκη ν' ἀφαιρέσωμεν τὸν φόβον τῆς ἐκ μέρους τοῦ ληστοῦ ζημίας. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο, εἰάν διὰ νόμου ἀποφασισθῇ ὥστε οἱ ζημιούμενοι ἐκ μέρους τῶν ληστῶν ν' ἀποζημιώνωνται ἀμέσως. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀποζημιώσεως νὰ γένη ὡς ἑξῆς. Ἀμα λαβούσης χώραν τοιαύτης ζημίας, ἢ κυβέρνησις νὰ φροντίσῃ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν πρᾶξιν καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ζημίας, καὶ ἀμέσως, ἀνευ μεγάλων διατυπώσεων, νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν παθόντα τὸ ἀντίτιμον τῆς ζημίας· ἀκολούθως δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο νὰ ἐπιβληθῆ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ δήμου, ἢ τῆς ἐπαρχίας, κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰσοδημάτων ἑνὸς ἐκάστου. τὰ ὅποια νὰ εἰσπράττωται

παρὰ τῶν εἰσπρακτόρων ἢ τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ δήμου. (1)
 Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀλληλεγγύης τρόπον τινα μεταξὺ τῶν κατοίκων θέλει εἶσθαι ὡς ἀσφαλιστικὴ εἰσφορά ὑπὲρ τῶν παρὰ τῶν ληστῶν ζημιουμένων. Χορηγῶν ἕκαστος μικρὸν μέρος πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ πάσχοντος, καθίσταται αὐτὸς ἀσφαλῆς, ὥστε νὰ μὴ ὑποπέσῃ ποτὲ εἰς ζημίαν ἐκ μέρους τῶν ληστῶν. Ἡ δὲ βεβαίωσις αὕτη, ἐνῶ χορηγεῖ ἰκανὴν ἀφοβίαν τῆς ἐκ μέρους τοῦ ληστοῦ ζημίας, ἀφαιρεῖ καὶ πᾶσαν αἰτίαν συμπαθείας ἐκ μέρους τῶν δικαστῶν πρὸς αὐτὸν, ἥτις λαμβάνει κατὰ τὸ παρὸν χώραν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, θεωρούντων ὡς δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον τὴν θέσιν τοῦ χωρικοῦ καὶ ποιμένος ἀπέναντι τῶν ληστῶν. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη ματαιώνει καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδικήσεως τοῦ ληστοῦ, διότι αὐτὸς γνωρίζων ὅτι ὁ χωρικός θέλει ἀποζημιωθῆ ἀφεύκτως δι' ὅποιανδήποτε βλάβην καὶ ἂν πάθῃ. θέλει ἀναγκασθῆ νὰ παραιτηθῆ ἀπὸ τὸ μέσον τοῦτο τῆς ἐκδικήσεως, ὡς ἀνωφελές, καὶ θέλει μόνον περιορισθῆ εἰς τὸ μέσον τῆς ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ πολίτου ἐκδικήσεως.

Ὡς πρὸς τὸ τρίτον· διὰ νὰ προφυλαχθῇ ὅσον ἐνεστίν

(1) Ἀνάγκη νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ὑπαλληλοὶ παρεβάλλοντες προσκόμματα εἰς τὸν ζημιωθέντα, διὰ νὰ λαβῶσιν αὐτοὶ μέρος τῆς ἀποζημιώσεως, ὡς δυστυχῶς συμβαίνει ἐπὶ τῆς διδομένης ἀμοιβῆς διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ληστῶν, ἥτις σπανιώτατα φθάνει ὅλη εἰς τὰς χεῖρας τῶν εἰς ταύτην συντελούντων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ μόνον τὸ ἥμισυ διαβιβάζεται εἰς αὐτοὺς, μένοντος τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως εἰς τὰς χεῖρας δι' ὧν διέρχεται. Τοιαῦτα παραδείγματα δυστυχῶς δὲν εἶναι σπάνια.

ὁ πολίτης ἀπὸ τὸν ἐπαπειλοῦντα τοῦτον κίνδυνον, ὄχι μόνον αἱ δημοτικοὶ ἀρχαὶ πρέπει νὰ ἔχουν τάσιν πρὸς καταστροφὴν τῆς ληστείας, ἀλλὰ καὶ οἱ πάρεδροι ἐκάστης κοινότητος νὰ ἴναι τοιοῦτοι, ὥστε νὰ γνωρίζωσι καλῶς ὅλους τοὺς κατοίκους, καὶ βοηθούμενοι ἀπὸ τὸν κλητῆρα καὶ ἀγροφύλακα νὰ γνωρίζουν ἂν κανεὶς αὐτῶν εἶναι ὑπόπτου διαγωγῆς καὶ ἔχη σχέσεις μετὰ ληστρικῶν συμμοριῶν· ὁ ἀγροφύλαξ μάλιστα εἶναι εἰς θέσιν νὰ βλέπῃ, ἂν ἀνεφάνησαν ἴχνη εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου, καὶ ἂν τις τῶν κατοίκων ἔχη σχέσεις μετὰ ὑπόπτων ἀνθρώπων κτλ.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ προφύλαξις τοῦ πολίτου, καὶ μάλιστα τῶν ποιμένων ἢ τῶν ζώωντων εἰς μικρὰς κοινότητας χωρικῶν, εἶναι πολὺ δύσκολος, ἀλλ' εἶναι καὶ αἱ περιστάσεις σπάνιαι, καθ' ἃς οἱ λησταὶ θέλουν λάβει τοιαῦτα μέτρα ἐκδικήσεως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐχθροῦ των, διότι κατὰ τοῦ ἀρνηθέντος νὰ δώσῃ ἄρτον, ἢ γνωστοποιήσαντος ἀπλῶς τὴν διάβασίν των, δὲν ἀποφασίζουσι νὰ λάβωσι σκληρὰ ἐκδικήσεως μέτρα, ἀλλὰ μόνον κατ' ἐκείνου, ὅστις ἐξαπατῶν αὐτοὺς ὑπὸ τὸ πρόσχημα φιλίας ἤθελε κάμει προδοσίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς ὑπηρέτας τῆς ἐξουσίας, καὶ ἐκ τούτου ἤθελον πάθει ἢ κινδυνεύσει νὰ πάθωσι οἱ λησταί· ἀλλ' ὅστις ἀφ' ἐτέρου ἤθελεν εὔρεθῃ εἰς ὁμοίαν περίστασιν, γνωρίζων τὸν κίνδυνον εἰς ὃν εἶναι ἐκτεθειμένος, θέλει προφυλάττει ἑαυτὸν ἀναλόγως τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ κινδύνου.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ στρατιωτικὰ ἢ διοικητικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ λάβῃ, συνιστῶμεν τὰ ἑξῆς·

Ὅπου τὸ κέρδος παρίσταται σημαντικώτερον ἐκεῖ καὶ ἡ τόλμη τοῦ ληστοῦ ἀποβαίνει μεγαλητέρα, καὶ ἡ ἐπιμονὴ ἐντονωτέρα. Τοιαῦται περιστάσεις εἶναι, ἢ συγκρότησις ἐμπορικῶν πανηγύρεων, καὶ ἡ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων καὶ χρημάτων. Ἡ κυβέρνησις κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας ὀφείλει νὰ δίδῃ συνδρομὴν πρὸς φύλαξιν τῶν μεταβαινόντων εἰς τὰς πανηγύρεις ἐμπόρων, καὶ, τοποθετοῦσα εἰς καταλλήλους τόπους στρατιωτικούς σταθμούς, νὰ μὴν ἀφίνη τοὺς ληστὰς νὰ εὔρωσιν εὐκαιρίαν γυμνώσεως.

Πολὺ δύναται νὰ ματαιώσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς ληστείας καὶ ἂν ἡ κυβέρνησις ἤθελεν εὐκολύνει ὅσον ἐνεσι, τὴν μεταβάσιν τῶν μετρητῶν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν διὰ τῶν ταμείων, διότι δὲν ὑπάρχει ἐμπορικὴ συγκοινωνία εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν διὰ τῆς εὐρίσκητις εὐκόλως συναλλάγματα, δι' ὧν νὰ μεταφέρῃ τὰ χρήματά του εἰς τὰς πόλεις, ὅπου πρόκειται νὰ γένωσι προμήθειαι ἐμπορευμάτων. Οἱ λησταὶ δὲν ἔλκονται τόσο ἀπὸ τὰ ἐμπορεύματα, ὅσον ἀπὸ τὰ μετρητά· ὅταν δὲ ληφθῇ τὸ μέτρον τῆς διὰ τῶν ταμείων μεταφορᾶς τῶν χρημάτων, ἢ συστηματικὴ μὲν ληστεία θέλει λάβει ἐπαισθητὴν ἐλάττωσιν, θέλει δὲ ὀλοτελῶς ἐξαλειφθῇ ἢ ἀπὸ χωρικούς αὐτοσχεδιαζομένη καθ' ἣν περίπτωσιν οὗτοι λαμβάνουσι πληροφορίας μεταφορᾶς χρημάτων διὰ τῶν παρακειμένων εἰς τὰ χωρία τῶν δημοσιῶν ὁδῶν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ληστεία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ ἄνευ προδοτῶν καὶ κατασκόπων, ἢ κυβέρνησις τὰ ἄτομα ταῦτα τῶν προδοτῶν πρέπει νὰ καταπολεμήσῃ πλειότερον παρὰ τοὺς ἰδίους ληστὰς, διότι ἀπὸ

μέν τούς ληστές, ἐπερχομένους προφανῶς καὶ διὰ τῆς βίας, δύναται τις νὰ προφυλαχθῆ, ἀπὸ τούς προδότας ὅμως εἶναι ἀδύνατον, ἢ πολὺ δύσκολον, διότι οὗτοι, φέροντες τὸ πρόσωπον τοῦ τιμίου καὶ καλοῦ πολίτου ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας, ἀπατοῦν τὸ κοινὸν καὶ ἐνεργοῦν ἀτιμωρητὶ τὰ καταστρεπτικὰ πρὸς τὴν κοινωνίαν ἔργα των. Τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν προδοτῶν διαμένει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς πόλεις, καὶ εἶναι ἔργον τῆς ἀστυνομίας νὰ ἐξετάζῃ περὶ αὐτῶν. Ὑπάρχουν βέβαια καὶ κατὰ τὰ χωρία τοιοῦτοι· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὰ χωρία δὲν ὑπάρχουν μεγάλαι καταστάσεις, καὶ πρὸ πάντων εἰς χρήματα, ἢ ἐξ αὐτῶν ζημίαι εἶναι ὀλιγωτέρα, ἢ δὲ ἀνακάλυψις αὐτῶν διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ πληθυσμοῦ δὲν εἶναι τόσον δύσκολος, ὅσον εἰς τὰς πόλεις. (α)

Ὅταν ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα μέτρα τεθῶσιν εἰς ἐνέργειαν καὶ ἐφαρμοσθῶσι μετὰ προσοχῆς καὶ ἀκριβείας ἐπὶ τινα ἔτη συνεχῶς, δὲν διστάζομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὄχι μόνον ἡ ληστεία θέλει ἐξαλειφθῆ,

(1) Δυστυχῶς ἡ ληστεία ἐπὶ τινα καιρὸν ἀπέκτησεν ἰσχυροῦς προστασίας μεταξύ σημαντικῶν ἀτόμων τῆς κοινωνίας. Ἐλευνοτέρα κοινωνία δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἄλλη παρὰ τὴν ὑποστηρίζουσαν τὴν ληστείαν διὰ νὰ ποιεσθῆ πολιτικὴν ἰσχύν, ἢ ἀθεμίτους ὠφελείας. Διατηρουμένης τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων, δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν οὐδεμίαν ἐλπίδα βελτιώσεως, διότι τὸ διὰ τῶν ἐκτεθέντων μέτρων οἰκοδομούμενον θέλει καταρρέει διὰ τῆς ἐκ μέρους τῶν ἰσχυρῶν ἐνισχύσεως τῆς ληστείας. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ καταπολεμηθῆ ἡ ληστεία διὰ ἐξαλείψεως τῆς προστασίας των.

ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνία ἐν γένει θέλει ἐπαισθητῶς βελτιωθῆ.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

Ἡλικία μέχρι τοῦ δεκάτου ἔκτου ἔτους.

ΣΠΟΥΔΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ.

Ὅτι ὑπάρχει φυσικὴ συνάφεια μεταξύ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ὠραίων τεχνῶν, εἶνε ἀναμφίβολον. Πᾶν ὅ,τι ἀπαιτοῦσιν αἱ τέχναι αὐταί, τὸ ἀπαντᾷ τις παρὰ ταῖς γυναίξιν. Ἐν αὐτῶν φυσικῶν δῶρα τὰ θελκτικὸν καὶ ἰσχυρὸν καθιστῶντα τὸ ἀδύνατον φύλον, ἢ εὐαισθησία, ἢ ζωηρότης τῶν ἐντυπώσεων, τὸ πνεῦμα τῆς ἐμπνεύσεως, ἢ φυσικὴ φιλοκαλία, ἢ ἐπιθυμία τοῦ καθωραίξειν τὸν ὑλικὸν κόσμον ἐπὶ τῆς βάσει θείας καὶ καθαρωτέρας ιδέας, αὐταὶ εἰσὶν αἱ διαθέσεις δι' ὧν προάγονται καὶ ἀνοῦσιν αἱ τέχναι. Αἱ ὠραῖαι τέχναι, καθὼς καὶ τὸ ὠραῖον φύλον, ζοῦν καὶ προαγωγὴν εὐρίσκουσιν ἐν τῇ εὐφρογῇ, μακρὰν τῆς οὐέλλης τῶν ἐχθρικῶν καὶ ἐνόχων παθῶν. Καθ' ἣν ἐποχὴν ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον εἰδωλολατρικῆς ἀφοσιώσεως, βωμοὶ ἀνηγγέρθησαν εἰς θεότητος γυναικείας. Αἱ μούσαι ἐπροσωποποίησαν τὰ φυσικὰ διανοητικὰ δῶρα, καὶ ἀντεπροσώπευσαν τὰς ἐπιστάμας, αἰτινες ζητοῦσιν ὕψος ιδεῶν, καὶ εὐγλωττίαν ἐκφράσεως. Ἐπιτοσοῦτον δηληρὴ τὸ πνεῦμα τῶν ὠραιότερων ἀριστουργημάτων τῆς ἀνθρωπίνου μεγαλοφυίας φαίνεται δυνάμενον νὰ ζωογονήσῃ τὰς γυναῖκας.

Ταῦτα δὲ πάντα δὲν εἶνε παρὰ μία μόνον ἐποψὶς τῆς

ἀληθείας, οὐχὶ ἢ ἀκριβεστάτη. Τὸ πραγματικὸν μεγαλεῖον τῆς τελείας γυναικὸς εἶνε ἐτι μεῖζον. Τὸ βλέμμα αὐτῆς ἀντανακλᾷ οὐρανίαν λάμψιν, ἢ δὲ ἀγνότης καὶ ἀγιότης μετριάξει τὴν ἔκφρασιν. Δὲν πρέπει νὰ παρίσταται ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἢ ὑλικὴ ὠραιότης τῆς μορφῆς, τῶν κινήσεων, τῶν ἤχων καὶ χρωμάτων, ἀλλὰ ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν ἐν τῇ γυναικί πρέπει νὰ ὑπάρχη ὁ τύπος τῆς αἰωνίου τῆς ψυχῆς ὠραιότητος.

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τὰς ὑψηλότερας αὐτὰς παρατηρήσεις, καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ προσωπικὸν ζήτημα. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι γυνὴ ἐλευθέρα ὑποχρεώσεων, καὶ ὑποτεταγμένη ἀπλῶς εἰς τοὺς τῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς νόμους, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καλλιερῆ τὰ φυσικὰ τῆς πλεονεκτήματα, τὰ μᾶλλον πρὸς τὰς ἀθῶας αὐτῆς κλίσεις ἀνταποκρινόμενα. Ἄλλ' αὐστηροὶ συγγραφεῖς καταφέρονται κατὰ τῆς σπουδῆς τῶν τεχνῶν καὶ ἰδίως τῆς μουσικῆς, διότι, ὡς λέγουσιν, αὐταὶ παράγουσι συγκινήσεις ζωηρὰς, πόθους πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ματαιότητα τοῦ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ζωηροτέρου γινομένου ἔκφραστοῦ, ἀπώλειαν μεγίστην χρόνου, καὶ φυσικὴν καὶ συχνωτάτην εὐκαιρίαν τοῦ μορφόνειν σχέσεις ἐπικινδύνους. Ἄλλὰ δὲν εἶνε μεγάλη δυσκολία ν' ἀνατρέψωμεν τὰς ἐσφαλμένας αὐτὰς ιδέας. Καὶ τῶντι, περὶ τίνος πρόκειται; Μήπως πρόκειται ν' ἀναβιάσωμεν τὰς ὠραίας τέχνας εἰς τὴν ὑψηλότεραν αὐτῶν περιοπὴν, ν' ἀναπτύξωμεν ὅλην τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ θεωρήσωμεν τὴν μαθήτριαν παρὰ ὡς ἴεريان τῆς τοιαύτης τῶν τεχνῶν λατρείας; οὐχὶ θεβαίως! Οἱ συγγενεῖς δὲν ἀποβλέπουσι εἰς τὴν

δόξαν τῆς τέχνης, οὐδ' ὑπ' ὄψιν των ἔχουσιν ἕτερον ἢ τὸ τῆς κόρης των συμφέρον. Εὐχαρίστησιν θέλουσι νὰ παράτχωσιν εἰς αὐτὴν, καὶ μέσον ἀναπτύξεως, ἴσως δὲ καὶ προσωπικὸν τι θέληγητρον. Δι' αὐτοὺς ἢ τέχνη δὲν εἶνε τὸ κύριον καὶ οὐσιῶδες· εἶνε ἐπουσιῶδες εὐχάριστον, καὶ προσθήκη κοσμήματος, τὸ ὅποτον ἄλλως χάνει τὴν ἀξίαν, ἂν δὲν ὑποβάλληται εἰς τὸ σύνολον. Τὸ πρᾶγμα λοιπὸν θεωρεῖται ἐνταῦθα κατ' ἀναλογίαν καὶ οὐχὶ ἀπολύτως.

Λοιπὸν τὸ νὰ βλέπωμεν τόσον μεγάλους κινδύνους εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μουσικῆς, δὲν σημαίνει ἢ ὅτι δυσπιστοῦμεν εἰς τὴν καλὴν αἴσθησιν. Ν' ἀποδώσωμεν δὲ εἰς τὰς τέχνας τὴν δύναμιν τοῦ ἀναπτύσειν συγκινήσεις καὶ πάθη, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ νὰ δώσωμεν αὐταῖς δύναμιν, ἣν καθ' ἑαυτὰς δὲν ἔχουσιν. Ἐπειτα μήπως εἶνε τις ὑποχρεωμένος νὰ ἐξοικειώσῃ τὴν κόρην του μὲ ποίησιν διεσθαρμένην; Ποῖος σοὶ λέγει νὰ μάθῃς τὴν κόρην σου νὰ φάλλῃ λόγια, τὰ ὅποια οὐδὲ νὰ λέγῃ, οὐδὲ νὰ ἀκούῃ πρέπει; Δὲν δύνασαι εἰς τὴν μουσικὴν, καθὼς καὶ παντοῦ ἄλλοθι, νὰ ἐκλέγῃς; Τὰ ἐλαττώματα λοιπὸν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἠθῶν εἰσὶ τόσον βαθέα, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὸ τόσον καθαρὸν καὶ εὐδιάγνωστον καλόν, ἀπὸ τοῦ συνυπάρχοντος κακοῦ;

Ἡ εὐχαρίστησις, ἣν παρέχει ἡ ὀργανικὴ μουσικὴ εἶνε μάλιστα ἀθωοτάτης φύσεως· κεναί, ἐλαφραί, καὶ ἄνευ ἀντικειμένου ἐντυπώσεις δὲν ὑπερασπίζουσιν εἰ μὴ καθαρά καὶ ἀγνὰ αἰσθήματα εἰς τὴν νεαρὰν ψυχὴν. Τὸ πᾶν αὐτόθι εἶνε ἄυλον, ἰδεῶδες· ἤχοι ὡς διὰ μαγείας ἐκπεμπόμενοι ὁμοιάζουσιν ἐναέρια πνεύματα, ξένα τοῦ

κόσμου τούτου, ὑψοῦντα ἡμᾶς ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶν πτε-
 ρῶν των. Εἰς τὴν φωνητικὴν μουσικὴν τῶν αἰ προ-
 σωπικῶν συμπάθειαι ἔχουσι μεῖζονα ἐνεργητικότητα.
 Ἐφόντι αὐτόθι ἀνευρίσκομεν τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ
 τὴν ἀνθρωπότητα ἐνδοξον. Ἡ εὐχῆος φωνὴ τοῦ ἄ-
 σματος, συγκρινομένη μὲ τὸν διαλεκτικὸν θόρυβον, δὲν
 μᾶς δεικνύει ὅποια θέλει εἶσθαι ἢ ἐπουράνιος ζωὴ κατὰ
 σύγκρισιν πρὸς τὴν ἀθλίαν αἰτὴν ἐπίγειον; Δὲν εἶνε
 μέσον τὸ τοιοῦτον τοῦ διαθέτειν τὰ αἰσθήματα, τοῦ ἀ-
 ναπτύσσειν τὴν ψυχὴν θρησκευτικῶς; καὶ τί ἄλλο ἢ
 αὐτὸ ζητεῖ ἢ ἀνατροφή; — Διὸ βλέπομεν ὅτι καὶ τὰ
 αὐστηρότερα θρησκευματα παρεδέχθησαν τὰ θρησκευτι-
 κὰ ἄσματα, τὴν συμφωνίαν αὐτὴν τῶν φωνῶν τοῦ πρὸς
 λατρείαν τοῦ ὑψίστου ἡθροισμένου λαοῦ, ὅπου ἢ
 πρὸς Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη συνευοῦνται.
 Διπλῆ λοιπὸν τοιαύτη ἐμπνευσις ὑπεγόρευεν ἄλλοτε
 τοὺς ψαλμοὺς, τὰς ὑψηλὰς ἐκείνας προσευχὰς τῶν ἀ-
 πωτάτων χρόνων, αἵτινες μᾶς παρέχουσι καὶ μέχρι
 τοῦ νῦν δείγματα τῶν ὠραιότερων δεήσεων διὰ τὰς
 ποικίλλας καὶ χρσίμους τῆς ζωῆς περιπετείας. Ἐν
 αὐτῷ τῷ Εὐαγγελίῳ ἢ φωνὴ τῆς Μαρίας ὑψοῦται ἐν
 τόνῳ λαμπρῷ καὶ διατόρῳ διὰ τὰ ἐξυμνήσῃ τὴν μητρι-
 κὴν δόξαν! Πῶς λοιπὸν ν' ἀπαγορεύσωμεν εἰς τὴν
 γυναῖκα τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων
 τῆς; Πῶς ν' ἀρχηθῶμεν αὐτῇ τὴν καλλιέργειαν δώ-
 ρου φυσικοῦ, ζωοῦ θελκτικοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ἀσκήσιν
 καθιεροῖ ἢ θρησκεία; — Ἡ μουσικὴ εὐχαριστεῖ τὰ παι-
 δία, θελκτικὴν καθιστᾷ τὴν οἰκιακὴν διαμονήν, κρατεῖ
 ἐν περιβόλῳ στενωτέρῳ μὲν, ἀλλὰ μᾶλλον ζωηρῷ, τοὺς
 συζύγους, καὶ ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς. Αὐτὴ δὲ ἢ

νέα κόρη διὰ τῆς μουσικῆς θέλει ἀνακτᾷ ποτὲ τὴν γα-
 λήνην ἐκείνην, ἢ μυρία δυσχέρεια καὶ λύπαι τοῦ τα-
 λαιπῶρου τούτου βίου θὰ τῆς ἀφαιρῶσι.

Τοιαῦτα δὲ ἀντιλέγοντες κατὰ τῶν φανταζομένων
 κινδύνους πολλοὺς τῶν γυναικείων ἡθῶν ἐκ τῆς σπου-
 δῆς τῶν ὠραίων τεχνῶν, μακρὰν εἴμεθα τοῦ νὰ μὴ συ-
 σταίνομεν ἐπιτήρησιν ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν νεανίδων.
 Ζῶσι μὲν αἱ ὠραῖαι τέχναι διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, αὔ-
 ξουσι καὶ θαυμασίως ἀναπτύσσονται ὑπὸ τὴν ἐξαψιν
 τῶν αἰσθημάτων, προάγονται διὰ τοιούτων ὁρμῶν, ἀλλ'
 ἔχουσι ἀνάγκην συγχρόνως καὶ ἁρμονίας, καὶ ἢ ἔκ-
 φρασίς των πρέπει νὰ ἦνε σύμφωνος μὲ τὴν φυσικὴν
 σεμνότητα, καὶ κοσμιότητα τῆς νέας κόρης. Ἀπαγο-
 ρεύομεν οὕτως εἰς τὰς ὠραίας τέχναις τὸν μεγαλήτε-
 ρον μετρωρισμὸν αὐτῶν, περιτένομεν ὀλίγον τὰ πτε-
 ρὰ των, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀρίνομεν αὐταῖς εἰσέτι θέλ-
 γητρα. Ἐπιτρέπομεν αὐταῖς νὰ ἐκφράζωσι διὰ τῶν
 γλυκυτέρων μέσων τὴν διὰ καλύμματος διαφαινομένην
 εὐαισθησίαν, τὴν κεκαλυμμένην ἐκείνην συγκίνησιν,
 ἣτις μεταδίδεται ἐνῶ κρύπτεται. Ἄλλ' εἶσαι βέβαιος,
 δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἢ φλόξ θὰ περιορισθῇ; Ναί-
 διότι σπανίως εὐρίσκεται Μοζάρτις ἢ Μαλιβράν, με-
 γαλοφουεῖς δηλαδὴ τεχνῖται.

Ὅμολογοῦμεν τῶν αἰ νεανίδες μας μετρίως
 ἀναπτύσσονται εἰς τὰς ὠραίας τέχναις. Ἄλλὰ πρὸς
 τί τότε τοσαύτη καὶ χρόνου καὶ χρημάτων ἀπώλεια;
 Διὰ τὸ κλειδοκῦμβαλον τόσαι ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἐγέ-
 νοντο θυσίαι, τόσα δάκρυα ἔχυσεν ἢ κόρη, καὶ ἐπὶ τέ-
 λους σπανίως ν' ἀκούῃ αὐτὴ λέξιν ὑποχρεωτικὴν ὑπὸ
 τῶν παρισταμένων καὶ ἀκρωμένων; Ἄλλ' εἶπομεν ἡδη

ὅτι θέλομεν τὴν μουσικὴν παρὰ ταῖς νέαις οὐχὶ διὰ τὴν παραγωγήν μεγαλοφυΐας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀναπτύξιν τὴν ψυχῆν.

Εἰς μέρη, ἔνθα δὲν διευκολύεται ἡ καλλιέργεια τῶν ἠθικῶν δώρων, οὔτε ὑπὸ τοῦ κλίματος, οὔτε ὑπὸ ἐντελοῦς καὶ καλῆς διδασκαλίας, οἱ διδάσκαλοι παρ' ἀξίαν ἐκτιμῶσι συνήθως τὰς νέας· ὑποθέτουσιν ἐν αὐταῖς διάθεσιν καὶ ἐπιτηδειότητα μείζονα τῆς πραγματικῆς, καὶ χωρὶς τὰς κάμωσι τὴν αἰσθανθῶσι τὴν ὠραιότητα τῆς τέχνης, τὰς ὑποβάλλουσιν εἰς διδασκαλίαν χαλεπὴν, καὶ ἀρκούντως δύσκολον. Μηχανισμὸς λοιπὸν ξηρὸς εἶνε τὸ ἀντικείμενον ὄλων τῶν ἐπιμελειῶν των. Ἐκτοτε αἱ πλείους τῶν ἀρξαμένων τὴν ἐκμάθησιν τῆς τέχνης μένουσι καθ' ὁδόν, καὶ ὅταν κατὰ τύχην μαθήτριαί τις, χάρις εἰς τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῇ διάθεσιν, ἀψηφᾷ τὰς τραχύτητας καὶ ὑπερνεκὰ τὰς ὑλικὰς δυσκολίας, οἱ διδάσκαλοι ἀσυνήθεις εἰς τοιαύτην πρόοδον, ἐγκώμια ἐπιδαφιλεύουσι τοιαῦτα, ὥστε ἐξάπτεται ἡ ματαιότης τῆς νέας, πρὶν ἢ γνωρίσῃ τὸ θέλητρον τῆς τέχνης.

Ἴδου ἐν τούτοις ὅποιαν θέλομεν τὴν μουσικὴν, καθαρὰν, γλυκεῖαν, ἐκφραστικὴν, ἀλλως, δὲν εἶνε ἡ θόρυβος. Ἐπειδὴ δὲ ἐκάστη τέχνη αἰτεῖ τὴν ἀσκήσιν ἐνὸς ὄργανου τοῦ σώματος, ἡ δὲ μουσικὴ καθοδηγεῖ τὸ οὖς, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ μορφώσῃ πρὸ παντὸς τὴν ἀκοὴν τῆς νέας. Ἡ ἐκτίμησις τῶν ἤχων, τοῦ χρόνου, τῆς ἐνώσεως αὐτῶν πρὸς συμφωνίαν, πρὸς δὲ τῆς διαίρεσεως τοῦ χρόνου εἰς ἴσα διαστήματα, θὰ παραγάγῃ ὠραῖον καὶ θελητικόν. Δὲν εἶνε δὲ τὸ τοιοῦτον ἀπώλεια χρόνου, ἀλλ' ἀναγκαιότατον. Ἄλλως, ὁ τε-

χνίτης διδάσκαλος ἀποφασίζει ταχέως, ἂν μαθήτριαί τις ἦνε ἐπιδεκτικὴ προόδων.

Τὸν χορὸν ἤθελέ τις θεωρήσει ὡς ματαιὰν τέχνην, ἂν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὴν ἀνατροφὴν χωρὶς νὰ ἐκθέσῃ τὴν μαθήτριαν εἰς ἐλάττωμα. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο, καθὼς καὶ εἰς πᾶν ἄλλο, τὸ νὰ πράττῃ τις, ὅ,τι γενικῶς πράττεται εἶνε μὲν ἀρχὴ τετριμμένη, ἀλλ' ἐξαίρετος. Πόσον ἄτοπον εἶνε νὰ ὀμιλῶσιν οἱ γονεῖς περιφορητικῶς περὶ πράγματος, τὸ ὁποῖον διατάσσουσιν εἰς τὰ τέκνα των νὰ τὸ ἐκμάθωσιν! Ἄλλως, εὐδιάκριτος εἶνε ἡ ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος σπουδὴ ἀπὸ ἐκείνην, ἣν ἐπιτρέπεται νὰ ἐγκαταλείψῃ τις ὀφέποτε θελήσει.

Ἡ ζωγραφικὴ ἴσως ἤττον συντείνει πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ψυχῆς τῶν νεανίδων, μάλιστα θρησκευτικὴν. Μόνον εἰς τοὺς μεγάλους ζωγράφους ἐπέτράπη νὰ δώσωσιν εἰς τὴν μορφήν τῶν ἁγίων παρθένων, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ἐκφρασιν πληροῦσαν τὴν καρδίαν οὐρανίας καὶ βαθείας συγκινήσεως. Ἄλλ' ἡ τέχνη αὕτη παράγει ἕτερον ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ξένον ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν. Κάμνει τὸν ἄνθρωπον ν' ἀγαπᾷ, νὰ θαυμάζῃ τὴν φύσιν, νὰ βλέπῃ αὐτὴν ὡς τεχνίτης, νὰ διαγράψῃ τὰς σκηνὰς ἐκείνας καθ' ἃς πρὸ πάντων ἡ ψυχὴ παραδίδεται εἰς τὸ θέλητρον βεμβώδους μελέτης! ὁ ἀπειχονίζων θέσεις καὶ θέλητρα φυσικὰ ἔχει τὸ εὐτυχὲς προνόμιον τοῦ νὰ ἀναγεννᾷ γλυκεὰ αἰσθήματα διαγράφων τόπους ἔνθα ἡ ψυχὴ εἰσέδυσεν ἄλλοτε.

Ἄς ἐνθαρρύνωμεν λοιπὸν τοιαύτην ἐργασίαν τῶν νεανίδων· θ' ἀναπολῇ αὐταῖς μίαν ἡμέραν τὰ ἦσυχά

καὶ ἀθῶα πείνη τῆς πρώτης ἡλικίας καὶ τὴν ἐνθούρησιν τῶν συγγενῶν, οἵτινες τὰς ἡγάπων, καὶ ἤτοιμασαν τὴν ἀληθῆ αὐτῶν εὐτυχίαν.

Ἐνταῦθα τὸ διευθύνον ὄργανον εἶνε ἡ ὄρασις. Πρέπει νὰ μάθωσιν αἱ μαθήτραι νὰ ἐκτιμῶσι τὴν ἀξίαν τῶν γωνιῶν, τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν, τὰς διαστάσεις, τὰς ἀναλογίας καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἄλλ' ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ ἐκβιάζωμεν τὴν φύσιν. Ἐμπνευσον εἰ δυνατόν, κλίσιν καὶ ἐπιθυμίαν πρὸς τὴν τέχνην, ἀλλὰ μὴν ἀσωτέως τὸν καιρόν. Συλλογίσθητι ὅτι αἱ τέχναι δὲν εἶνε μ' ὅλα ταῦτα, εἰμὴ πολυτέλεια τῆς ζωῆς. Ἡ τοιαύτη δὲ παρατήρησις, καθ' ἡμᾶς, εἶνε τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε νομίζομεν ὅτι ἀδύνατον καθίσταται νὰ σπουδάσῃ μία νέα κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τῆς ζωῆς καὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν, χωρὶς νὰ παραβλάψῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἀνατροφῆς.

Σημειωτέον ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ γίνεταί ἡ σπουδὴ τῆς μουσικῆς, διότι τὰ αἰσθητικὰ ὄργανα, ἐκ τῆς ἀσκῆσεως τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία ἢ μὴ τῆς σπουδῆς αὐτῆς τῆς τέχνης, πρέπει νὰ μορφωθῶσι πρῶτως, ἐνῶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν δύναται τις κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν νὰ τελειοποιηθῇ.

G. G.

Περὶ τῆς ὠφελείας τῶν σιδηροδρόμων ὡς ἐκ τῆς μετοχρῆσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

Ἄν καὶ δὲν ὑπάρχουν σιδηροδρόμοι εἰς τὴν Ἑλλά-

δα, (α) διὰ νὰ ὠφεληθῶμεν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἐνομίσαμεν ὅμως ἀναγκαῖον νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Λαοῦ μέρη τινὰ τῆς διατριβῆς ταύτης, δι' ὧν ἀναπτύσσονται ἰδέαι περὶ τῆς γεωργίας, αἵτινες δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπωφελῶς καὶ παρ' ἡμῖν. Ἀφοῦ διαδώσωμεν εἰς τὸ κοινὸν τὰς ἰδέας τῆς διατριβῆς ταύτης θέλομεν κάμει ἀκολούθως παρατηρήσεις κατὰ πόσον αἱ ἰδέαι αὗται δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ὁποίας ὠφελείας πρόξενοι δύνανται ν' ἀποβῶσιν αὗται εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἴδου ἡ διατριβή.

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ πλούτου, ὀνομαζομένη πολιτικὴ

(α) Δυστυχῶς, οὐδ' ἀπλῶς ἀμαξήτας ὁδοῦ ἔχομεν εἰς τὸ κράτος μας, καὶ στερούμεθα ἐν γένει τὰς ἐκ τῆς εὐκόλου καὶ ὀλιγοεξόδου συγκοινωνίας ὠφελείας. Ἐπιστήσαμεν ἄλλοτε τὸ περὶ ὁδοποιίας σημαντικώτατον ἀντικείμενον, καὶ ἀπεδείξαμεν ὅτι δὲν εἶναι τοσοῦτον, ὅσον ὑποτίθεται, δυσκατόρθωτον. Ἄλλὰ δυστυχῶς αἱ κατὰ καιρὸν κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος ἐδείξαν μέχρι λόγων καὶ ἐγγράφων τὴν προθυμίαν των, ποτὲ δὲ δὲν κατήντησαν εἰς τὰ πράγματα. Ἄλλὰ πῶς νὰ φθάσουν εἰς τὰ πράγματα, ὅταν οἱ μὲν ὑπουργοὶ ᾖναι ἐφήμεροι, οἱ δὲ ὑπάλληλοι τῶν ὑπουργείων νομίζουσιν ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὰ καθήκοντά των, ἐὰν συνέταξαν ὁδηγίαις καὶ διατάξεις μακροσκοπεῖς καὶ πολυπλόκους, τὰς ὁποίας ἴσως οὐδὲ διακτικτικῶν ὑπάλληλοι δύνανται νὰ ἐνόησωσι, πολὺ μᾶλλον δημοτικοὶ καὶ ἔμποιοί πολιταί; Εὐχόμεθα εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ τοὺς ὑπάλληλους αὐτῆς ὀλιγωτέραν γραφικὴν ἐργασίαν, καὶ πλείοτέραν πρακτικὴν ἐνέργειαν, ὀλιγωτέραν διὰ λόγων καὶ πλείοτέραν διὰ πραγμάτων ἐπίδειξιν.

οικονομία, περιλαμβάνει τρία διακεκριμένα αντικείμενα· τὴν παραγωγήν, τὴν διανομὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν τοῦ πλούτου.

Ἡ πολιτικὴ οἰκονομία ὀφείλει νὰ ἐνασχολῆται πλεῖστον περὶ τῆς γεωργίας, ἥτις εἶναι ἡ σημαντικωτέρα τῶν πηγῶν τοῦ πλούτου, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν συμβαίνει πάντοτε οὕτω. Περίφημός τις σχολὴ οἰκονομολόγων ἔθεσεν ὡς ἀρχὴν ὅτι μόνη πηγὴ πλούτου εἶναι ἡ γῆ· Ἡ σχολὴ αὕτη, πρωτεύων τῆς ὁποίας ἦτο ὁ περίφημος Κεσνέης, ὅστις ἐπωνομάσθη φυσιοκράτης, δὲν ἐγνώρισεν ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν. Οἱ μετ' αὐτὸν μεγάλοι οἰκονομολόγοι ἀπέδειξαν ἐναργέστατα, ὅτι ἡ βιομηχανία, ἂν καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κάμνει χρῆσιν γεωργικῶν προϊόντων, πάντοτε δὲ προϊόντων τῆς γῆς, παρέχει ὅμως εἰς τὰ ἀκατέργαστα προϊόντα τιμὴν τινὰ διὰ τῆς ἰδιοποιήσεως καὶ ἀνταλλαγῆς, καὶ ἐπομένως φέρει προσθήκην πλούτου, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον ταῦτα κατ' ἀρχάς. Ἐκ τούτου παρήγον τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ βιομηχανία, ἢ ἡ χειροτεχνικὴ ἐργασία, ἦτο πηγὴ πλούτου ὡς καὶ ἡ γεωργία. Ἄλλ' ἐκ τῆς ὑπερβολῆς τῶν φυσιοκρατῶν, τὰ ἔθνη, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ αἱ κυβερνήσεις των, πολλὰκις παρεξέτράπησαν εἰς τὴν ἀντίθετον ὑπερβολὴν, καὶ, πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεως αἰῶνος, ὅλοι σχεδὸν οἱ νόμοι ἐγίνοντο, ὅλοι σχεδὸν αἱ διατιμήσεις συνετάχθησαν, καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ δημόσια ἔργα ἐξετελέσθησαν ἐξόχως ὑπὲρ τῆς χειροτεχνικῆς ἐργασίας. Διὰ τοῦτο ἡ γεωργία, ἂν καὶ δὲν ὀπισθοδρόμησε, δὲν ἠκολούθησεν ὁμῶς ὁμοίως τὴν πρόοδον τοῦ δημόσιου πλούτου, καὶ ἐνῶ ἡ μὲν τρέχουσα τιμὴ τῶν χειροτεχνημάτων προβαίνει πάντοτε ἐλαττωμένη, χωρὶς

νὰ ἐλαττοῦται συγχρόνως καὶ ἡ κατάστασις τῶν χειρονακτῶν ἢ τιμὴ τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας προβαίνει αὐξάνουσα, χωρὶς νὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις οὔτε τῶν γεωργῶν οὔτε τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν κτημάτων.

Τοῦτο, καθ' ἡμᾶς, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, συντρέχουν τοὺς τρεῖς κλάδους τοῦ πλούτου τοὺς ἀναγομένους εἰς τὴν χειροτεχνικὴν ἐργασίαν, ἢ τὴν παραγωγήν, τὴν διανομὴν, καὶ τὴν κατανάλωσιν, ἐνῶ τὰ αὐτὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας δὲν ἀνέπτυξαν, ὡς πρὸς τὴν γεωργίαν, εἰμὴ μόνον τὴν διανομὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν, πολλὰ ὀλίγον δὲ προήγαγον τὴν παραγωγήν.

Τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἀπόδειξιν εὐρίσκομεν εἰς τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν διὰ τῶν σιδηροδρόμων γινομένων μετακομίσεων τῶν γεωργικῶν προϊόντων, διότι ἡ ποσότης τῶν πρὸς βελτίωσιν καὶ λίπασμα τῶν γαιῶν μεταφερομένων ὑλῶν δὲν φθάνουσιν εἰς τὰ 7 τοῖς 0)0 ἐπὶ τοῦ ὅλου τῶν γεωργικῶν μεταφορῶν, ἐνῶ τὰ καταναλισκόμενα γεωργικὰ προϊόντα φθάνουσιν εἰς 93 τοῖς 0)0.

Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ συμβαίη τὸ ἀντίθετον, διότι τὸ προϊόν, ἢ τὰ καταναλώσιμα εἰσοδήματα εἶναι πλούτος συγκεντρωμένος εἰς μικρὸν ὄγκον, ἐνῶ αἱ λιπαντικαὶ ὑλαὶ καὶ ἡ κῆρος ἔχουν μέγαν ὄγκον καὶ πολλὰ μικρὰν ἀξίαν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ γεωργικὰ προϊόντα μεταφέρονται εἰς τοὺς κατὰ τὰς πόλεις καταναλωτάς, φοβούμεθα μήπως ἡ ἐξακολούθησις τῆς μεταφορᾶς ταύτης, ἄνευ ἐπανόδου, ἐπιφέρῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς παραγωγικῆς ταύτης δυνάμεως τῶν γαιῶν.

Ἐὰν αἱ μεγάλαι πόλεις καθίστανται βάραθρα, ὅπου μεταφέρονται καὶ καταναλίσκονται ἀναρίθμητα ποσὰ γεωργικῶν προϊόντων, εἶναι ὁμῶς καὶ κέντρον παραγωγῆς γαιοκαχυντικῶν ὑλῶν, αἰτίνες, ὑπὸ τρεῖς διακεκριμένας μορφάς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν γεωργίαν πρὸς διατήρησιν τῆς γονιμότητος τῶν γαιῶν, ἐὰν αἱ ὑλαὶ αὗται διασκορπίζωνται ἐπ' αὐτῶν. Αἱ ὑλαὶ αὗται συνίστανται ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας τῶν ὁδῶν ἢ τὸν βόρβορον, ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην κόπρον, καὶ ἀπὸ τὰ λείψανα τῶν ζώων.

Αἱ ἀκαθαρσίαι τῶν ὁδῶν χρησιμεύουν συνήθως εἰς τοὺς καλλιεργητὰς τῶν πλησίον τῆς πόλεως περιβολίων. Εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν ἐγένετο ἀκόμη ἡ ἀπαιτούμενη μετὰ λόγου χρῆσις αὐτῶν, ἀλλ' εἶναι ἐλπίς ὅτι ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀναγκῶν τοιαύτης καλλιεργείας, καὶ ἡ διάδοσις πλειοτέρων γνώσεων εἰς τοὺς κηπουροὺς, θέλουσιν ἐπιφέρει τὴν κατ' ὀλίγον ὀλίγον καλητέραν χρῆσιν τῶν ὑλῶν τούτων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ γονιμοποιητικὴ αὐτῶν δύναμις εἶναι πολλὰ περιορισμένη παραβληθεὶς μετὰ τὰς δύο ἄλλας ὑλας, περὶ ὧν μέλλομεν νὰ ὁμιλήσωμεν, εἶνεὶ ἀμφίβολον ἂν, διὰ πολὺν ἀκόμη καιρὸν, θέλει εἶσθαι ὠφέλιμος ἡ διὰ τῶν σιδηροδόμων μετακομίσις αὐτῶν ἀρίνομεν λοιπὸν κατὰ μέρος αὐτὸ τὸ εἶδος.

Εἰς τῶν συνεργατῶν ἡμῶν, ὁ κύριος Μίλλος ἐδημοσίευσεν ὑπόμνημά τι περιεργότατον καὶ διδακτικώτατον περὶ τῶν ἀκαθαρσιοδοχείων τῶν Παρισίων, ἐξ οὗ ἀρυόμεθα ἀξιολόγους στατικὰς πληροφορίας.

Τὸ περὶ καθαρσιοδοχείων ζήτημα εἶναι μεγάλης σπουδαιότητος διὰ τὰς μεγάλας πόλεις. Τὸ ὑπόμνημα τοῦ

Κ. Μίλλου δεικνύει διὰ πόσων δοκιμῶν καὶ ψηλαφῆσεων μὴ ἐπιτυχουσῶν κατήχησαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν παρούσαν λύσιν, ἣτις καὶ αὕτη ἀκόμη εἶναι προσωρινή· 850 κυβικὰ μέτρα ὑλης στερεᾶς καὶ ὑγρᾶς μεταφέρονται, καθ' ἡμέραν, εἰς Βονδῆν, ἣτοι, αἱ μὲν στερεαὶ ὑλαὶ δι' ἀμαξῶν καὶ διὰ τοῦ ὕδατος, αἱ δὲ ὑγραὶ δι' ἀντλιῶν. Εἰς τὴν Βονδῆν, ἐκ 32 ἑκατομύρων, ὀκτῶ εἶναι σκαμμένα ὡς λίμνη, ὀκτῶ χρησιμεύουν διὰ νὰ τρίβουν ἐπ' αὐτῶν τὰς ὑλας, τὰ λοιπὰ μένουσιν ὡς παβάρτημα δι' ἄλλην χρῆσιν.

Τὰ 850 ταῦτα κυβικὰ μέτρα ἐξατμίζονται, μεταγρίζονται, τρίβονται, ἀνακατόνονται εἰς τρόπον ὥστε ἡ δύναμις αὐτῶν συγκεντροῦται εἰς μικρότατον ὄγκον. Ὅταν δὲν ὑποστῶσι τὰς τροποποιήσεις ταύτας, καταντοῦν εἰς ἀξίαν 40 φράγκων τὸ κυβικὸν μέτρον, διὰ τὸ ὅποιον δὲν εὐρίσκουν ἀγοραστὰς. Καὶ τῶ ὄντι πῶς οἱ γεωργοὶ νὰ πληρώσωσιν 40 φράγκα τὸ κυβικὸν μέτρον καὶ χωριστὰ τὰ ἐξόδα τῆς μετακομίσεως, ἐνῶ διὰ δύο φράγκα ἀγοράζουσιν τὴν κόπρον τῶν ἀγροκηπίων, ἣτις ἂν καὶ δεκαπεντάκις εἶναι κατωτέρα τῆς ὑλης ταύτης, μολοντοῦτο εἶναι εἰς συμφερωτέραν τιμὴν;

Αἱ ὑγραὶ ὑλαὶ, ἐκτὸς ποσότητός τινος, ἣτις χρησιμεύει εἰς κασκευὴν χημικῶν προϊόντων, φέρονται διὰ τῆς πεδιάδος εἰς τὸν Σέναν, ὅστις ἀποκαθίσταται οὕτω μέγα βορβοροδοχεῖον.

Ὁ νομάρχης τῶν Παρισίων, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα, προσπάθει νὰ τὸ λύσῃ φέρων τὰς ὑγρὰς ὑλας δι' ὀχετῶν, ὕδατος καὶ ρίπτων αὐτὰς ἐντὸς ρυάκων ἢ ἄλλων ὀχετῶν ἐνῶ μόνον τὰς στερεὰς ὑλας πρόκειται νὰ μετακομίσωσιν.

Με δυσαρέσκειάν μας ήθέλαμεν ίδει ήμεις να χαθώ-
 σιν επί ματαίῳ ἐντός τοῦ Σένα ὕλαι τοσοῦτον ἀρμό-
 διαι πρὸς γονιμοποίησιν τῶν γαιῶν. Ὅσῃν δὲ προσπά-
 θειαν καὶ ἂν καταβάλῃ ἡ ἀστυνομία τῶν Παρισίων εἰς
 τὸ νὰ προμηθεύσῃ εἰς ὅλας τὰς οἰκίας καὶ καθ' ὅλα
 τὰ πατώματα ἀπὸ μίαν θρύσῃν καθαροῦ ὕδατος εἰς
 ἕκαστον, ἀμφιβάλλομεν, ἂν, μετὰ πολλὰ ἔτη, θέλει
 κατορθωθῇ ὥστε ὅλαι αἱ ὑγραὶ ὕλαι τῶν κοπρῶνων
 νὰ διαβιθασθῶσιν εἰς ῥύακας καὶ ὀχετοὺς.

Νομίζομεν ὅτι ἡδύνατο νὰ προέλθῃ λύσις καλητέρα,
 συντομωτέρα, καὶ μάλιστα ὠφελιμωτέρα διὰ τῶν σι-
 δηροδρόμων.

Παραδεχόμενοι τὴν κοινῶς ἤδη ἀνεγνωρισμένην ἀρ-
 χὴν, τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν στερεῶν ἀπὸ τὰς ὑγρὰς
 ὕλας, δυνάμεθα, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέσου τῆς δια-
 λύσεως τῆς κακῆς ὀσμῆς, κατασταθὲν ἤδη εἰς πάντας
 κοινότατον, νὰ μεταφέρωμεν, χωρὶς νὰ προέλθῃ κανὲν
 ἄτοπον, δι' ἰδιαιτέρων φορεῶν, καὶ νὰ παραδώσωμεν
 εἰς μικρὰν τιμὴν εἰς τοὺς γεωργοὺς, χωρὶς νὰ γένη
 καμμία σκευασία αὐτῶν. Ὡς πρὸς τὰς ὑγρὰς δὲ, ἂν
 καὶ εἶναι μεμιγμέναι μὲ καθαρόν ὕδωρ, ὅπερ ἐλαττώνει
 τὴν δυνάμιν αὐτῶν, ἔχουν μολαταῦτα δυνάμιν γονιμο-
 ποιῶν τοσοῦτον μᾶλλον μεγαλητέραν, ὅσον τὰ ἐν αὐτοῖς
 περιεχόμενα ἀμωνιακὰ ἄλατα ἐξομοιοῦνται εὐκολώτε-
 ρον μὲ τὰ φυτὰ. Καὶ τῷ ὄντι, ὅλος ὁ κόσμος γνωρί-
 ζει ποῖον ὄφελος ἀπολαμβάνουν οἱ Φλαμανδοὶ ἀπὸ τὰ
 οὖρα εἴτε καθαρὰ εἶναι, εἴτε μὴ. Ἄλλως τε, τὰ ὑ-
 γρὰ ταῦτα, ἀποχωρισθέντα τῶν στερεῶν, εἶναι πολὺ
 ὀλιγώτερον ὑποκείμενα εἰς διαφθοράν, καὶ δύνανται
 νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ πολὺ ἀμεταχείριστα. Οὕτω λοι-

πὸν αἱ μὲν στερεαὶ ὕλαι ἀποχωρίζονται τῆς κακῆς
 ὀσμῆς, αἱ δὲ ὑγραὶ μὲ οὔσαι ὑποκείμεναι εἰς ταχὺν
 ἀναθρασμόν, δύνανται ἀμφότεραι νὰ μετακομισθῶσι
 διὰ τῶν σηδηροδρόμων.

Ἡ πόλις τῶν Παρισίων λαμβάνει τὴν σήμερον ἀπὸ
 τὴν ἐπὶ τῆς καθάρσεως τῶν ἀναγκαίων ἐργολαβίαν 95
 ἑκατοστὰ τοῦ φράγχου εἰς ἕκαστον κυβικὸν μέτρον, οἱ
 δὲ ἐργολάβοι λαμβάνουν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτῆτας διὰ τὴν
 κάθαρσιν τῶν ἀναγκαίων τῶν ἑπτὰ ἕως ἐννέα φράγχα
 δι' ἕκαστον κυβικὸν μέτρον, ἄς προσδιορίσωμεν κατὰ
 μέσον ὄρον ὀκτώ. Ἐπειδὴ αἱ ἐπὶ τῆς καθάρσεως τῶν
 ἀναγκαίων ἐταιρεῖται δὲν ἤθελον εἶσθαι ὑπόχρεοι νὰ
 μετακομίζωσι τὰς ὕλας εἰς τὴν Βιλλέτην καὶ Βουδὴν,
 ὅπως πράττουν τοῦτο σήμερον, δυνάμεθα νὰ παραδε-
 χθῶμεν ὅτι αἱ ὕλαι αὗται μεταφερόμεναι εἰς τὸ κατὰ
 τὴν πόλιν προσδιορισμένον μέρος δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ
 κανὲν ἐξέοδον, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ οἱ ἰδιοκτῆ-
 ται πληρῶνουν, δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη ἓν
 φράγχον τὸ κυβικὸν μέτρον δι' ἕξοδα φορτώσεως καὶ
 ἐκφορτώσεως. Ἡ ἀνθρωπίνῃ κόπρος ἔχει γονιμοποιῶν
 δυνάμιν δεκαπεντάκις μεγαλητέραν τῶν εἰς τὰ ἀγρο-
 κήτια κόπρων τῶν κτηνῶν, διότι ὁ Κ. Γιραρδίνος, εἰς
 τὸ περὶ κόπρων ἐγχειρίδιόν του, λέγει (σελ. 40) ὅτι
 1800 χιλιόγραμμα (α) ἀρκοῦν νὰ κοπρίσωσιν ἓν ἑκα-
 τόταρον (πέντε περίπου βασιλικὰ στρέμματα), ἐνῶ χρει-
 άζονται 30,000 χιλιόγραμμα κόπρου τῶν ἀγροκηπίων
 δι' ἕκαστον ἑκατόταρον. Μὲ 150 λοιπὸν κυβικὰ μέτρα

(α) Τὸ χιλιόγραμμον ἰσοδυναμεῖ μὲ 312 δράμια.

ὕλης στερεᾶς ἠδύνατό τις νὰ κοπρίσῃ ἐβδομήντα πέντε ἑκατόαρα, ἤτοι κατ' ἔτος 27,375.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κόπρος τῶν ἀγροκηπίων, παραβαλομένη μὲ τὸ ἀνθρώπινον οὖρος, ἰσοδυναμεῖ μὲ 55. 1)2 ἐπὶ τοῖς 100 (ὡς λέγει ὁ Κ. Παυένος καὶ ὁ Κ. Βουσιγκῶλτος) χρειάζονται 16,650 χιλιόγραμμα διὰ νὰ κοπρισθῇ ἐν ἑκατόαρον 700,000 λοιπὸν χιλιόγραμμα, παραγόμεναι καθ' ἡμέραν εἰς τοὺς Παρισίους, δύνανται νὰ κοπρίσωσι 42 ἑκατόαρα καθ' ἡμέραν, ἢ 15,330 ἑκατόαρα κατ' ἔτος, ἤτοι ὀλίκῳ 42,700 ἑκατόαρα δύναται μόνῃ ἢ πόλιν τῶν Παρισίων νὰ κοπρίσῃ, ἐνῶ σήμερον ὅλη ἡ ὕλη αὕτη πηγαίνει χαμένη. Ἄλλὰ αἱ 42,700 ἑκατόαρα ἠδύναντο νὰ καρποφορήσωσι σῆτον 854,000 ἑκατόλιτρα, ἢ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τροφήν 22,300 κτηνῶν, ἤτοι νὰ χορηγήσωσι τὸ ἐν τρίτον τῆς τροφῆς τῶν Παρισίων, εἴτε εἰς ἄρτον, εἴτε εἰς κρέας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς μεγάλας πόλεις, ἐκτὸς μόνον τῆς Φλάνδρης, ὅπου μετεχειρίζονται ἤδη ὠφελίμως τὰς ὕλας ταύτας, δύναται νὰ εἰπῆ τις, ἀνευ ὑπερβολῆς, ὅτι ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ δύναται νὰ αὐξυνθῇ κατὰ ἐν ὄγδοον τρυλάχιστον, ἐὰν μεταχειρισθῇ ὠφελίμως τὴν ἀνθρωπίνην κόπρον, ἣτις σήμερον πηγαίνει ὅλως διόλου χαμένη. . . . Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς γεωργούς, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ τοὺς κάμωμεν νὰ παραδεχθῶσι τὴν χρῆσιν τῆς κόπρου ταύτης· ἀλλὰ καὶ τὸ καλὸν μεταδίδεται εὐκόλως ὡς καὶ τὸ κακόν. Εἰς διαφόρους ἐπαρχίας ἤρχισαν νὰ ζητοῦν ἤδη τὴν ἀνθρωπίνην κόπρον· ἐν Αἰλλῇ τὰ οὔρα τῶν καφεπωλείων ἀγοράζονται παρὰ γεωργῶν, τὰ ἀναγ-

κατὰ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Πάντης, μετὰξὺ Τούρσης καὶ Ἀγγέρης, καθαρίζονται ἀνευ πληρωμῆς ἀπὸ ἑνα γεωργόν. Κατὰ δὲ τὸν σιδηροδρόμον τῆς Ἄρκτου, ἡ ἐταιρεία τῶν σιδηροδρόμων ἔχει καὶ ἀπολαβὴν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα τῆς. Ὑπάρχει λοιπὸν ἐλπὶς ὅτι μὲ ὀλίγην ἐνθάρρυνσιν ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν γεωργικῶν ἐπιτροπῶν, μὲ τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων ἰδιοκτητῶν, καὶ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐξόδων τῆς μετακομίσεως, θέλει συντόμως κατορθωθῇ ἡ χρῆσις τῶν ὕλων τούτων.

Δὲν εἶναι ἡ κόπρος τῶν ζώων ἡ μόνη γονιμοποιὸς οὐσία, τὴν ὁποίαν ἡ γεωργία πρέπει νὰ ζητῇ ἀπὸ τοὺς σιδηροδρόμους, ὑπάρχουν τρία εἶδη ἀκόμη, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ αναφέρωμεν, ἐπειδὴ ἡ τιμὴ των, τὸ βάρος των, καὶ ἡ ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν ὠφέλεια, καθιστοῦν ἀναγκαίαν τὴν διὰ τῶν σιδηροδρόμων μετακομίσειν, ἀλλὰ μὲ σημαντικὴν ἔκπτωσιν τῆς διατιμήσεως. Αἱ ὕλαι αὗται εἶναι ἡ τίτανος (α) (marne), ἡ ἄσβεστος, καὶ ἡ γύψος.

Πόσαι γαίαι κτεστάθησαν καρποφόροι διὰ τῆς τιτάνου, καὶ πόσαι ἐχάσαν τὴν γονιμότητά των, διότι ἔπαυσαν νὰ κάμουν χρῆσιν αὐτῆς! Ἐὰν εἰς ὅλας τὰς γαίας δὲν εἶναι χρήσιμος ἡ τίτανος, ἢμποροῦμεν ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν, ἀνευ ὑπερβολῆς, ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς καλλιεργησίμου γῆς τῆς Γαλλίας ἔχει ἀνάγκην τῆς χρήσεως τιτάνου. Τὸ μόνον ἐμπόδιον τοῦ

(α) Μεταχειρίζομεθα τὴν λέξιν τίτανος εἰς τὸ εἶδος τῆς γῆς, ὅπερ φυσικῶς ὑπάρχει τοιοῦτον, τὴν δὲ ὀνομασίαν ἄσβερος εἰς τὴν διὰ τῆς τέχνης κατασκευαζομένην τίτανον.

νά μὴ γίνεται χρῆσις τῆς ὕλης ταύτης, ἣτις δὲν εὐρίσκειται, πανταχοῦ, ἀν καὶ εἰς ἄλλα μέρη εἶναι ἄφθονος προέρχεται ἀπὸ τὴν τιμὴν τῆς μετακομίσεως.

Ἡ τίτανος δύναται ν' ἀποβῆ χρίσιμος εἰς τὴν γεωργίαν, ἀν ἡ τιμὴ αὐτῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰ τέσσαρα φράγκα τὸ κυβικὸν μέτρον, Ἐάν λοιπὸν τὸ ἐξοδὸν τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῆς δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἐν φράγκον, δύναται, ἐπιβαλλομένων ἀκόμη τριῶν φράγκων δι' ἐξοδα μετακομίσεως, νὰ ἦναι χρήσιμος εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἡ ἄσβεστος ὑπῆρξε μαγικὴ ράβδος διὰ τὴν Μαίην. Εὐρίσκομεν εἰς τὴν περιέρχον ἐκθεσιν τοῦ Κ. Κονδέου, περὶ τῶν σιδηροδρόμων τῶν δυτικῶν μερῶν, τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τῆς ὕλης ταύτης. Ἰδοὺ τί ἔλεγεν ὁ Κ. Κονδέος κατὰ τὰ 1846. « Αἱ χέρσοι γαῖαι τῆς Μαίης, ἐγένοντο εὐφοροί, καὶ ἀξιόλογα τεχνητὰ λειβάδια διὰ τῆς τιτάνου, φυσικὰ δὲ λειβάδια καὶ αἱ καλλιεργήσι μοι γαῖαι ἐβελτιώθησαν τὰ μέγιστα δι' αὐτῆς, καὶ τὰ κτήνη ἐπολλαπλασιάσθησαν. Ὁ νομὸς τῆς Μαυένης, ὅστις πρότερον δὲν παρῆγεν ἀρκοῦσαν πρὸς τροφήν του ποσότητα αἴτου, ἐξάγει σήμερον 1,300,000, ἑκατόλιτρα καὶ τὸ παριστάνον τὴν ἀξίαν τῆς γῆς κεφάλαιον ἐτριπλασιάσθη. »

Τὴν ἄσβεστον ἐμεταχειρίσθησαν ὠφελίμως οἱ γεωργοὶ ἀγοράζοντες αὐτὴν πρὸς φράγκα 25 τὸν τόνον δύναται λοιπὸν ἀναντιρρήτως νὰ χρησιμεύσῃ μεγάλως εἰς τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας.

Τὸ τρίτον πρὸς βελτίωσιν τῶν γαιῶν μέσον, περὶ οὗ πρόκειται νὰ ὀμιλήσωμεν, εἶναι ἡ γύψος. Ὁλος ὁ κόσμος ἤκουσε βέβαια τὸ μέσον τῆς ἀποδείξεως τῆς

ὠφελείας αὐτῆς, ὅπερ μετεχειρίσθη ὁ Φραγκλῖνος διὰ νὰ πείσῃ τοὺς δυσπίστους γεωργούς. Ἐπὶ ἐνὸς λειβαδίου, σπαρμένου τριφύλλιον, ἔγραψεν εἰς μεγάλα γράμματα μὲ γύψον « εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐσκορπίσθη γύψος. » Ὅταν δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ κόψουν τὸ τριφύλλιον, τὰ γράμματα ἐξεῖχον τοῦ ἄλλου τριφυλλίου, ὡς τὰ ἀνάγλυφα ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα. Ἡ γύψος εἶναι ὠφέλιμος καὶ ἀκαυστος ὡς καὶ καυμένη, καὶ χρησιμεύει καλῆτερον ὅταν ἦναι κόνις, παρ' ὅταν ἦναι τεμάχια. Ἡ κόνις τῆς γύψου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς δυνάμεως τῆς κόπρου καὶ ὡς μέσον βελτιώσεως εἰς τοὺς λαχανοκήπους.

Περιορίζομεν ἐνταῦθα τὰς παρατηρήσεις μας διότι ἠθελήσαμεν νὰ καταστήσωμεν αὐτὰς συντομωτέρας καὶ σαφεστερας, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν θέλει μείνει ἄλυτον.

Α. ΜΑΡΣΙΑΛΗΣ.

Μηχανικὸς ἐπὶ τῶν γέφυρῶν κτλ.

Πρὸς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν Ἀθηνῶν.

Περὶ καθαριότητος τῆς πόλεως καὶ περὶ

βελτιώσεως τῶν περὶ αὐτὴν ἀγρῶν.

Ἐδημοσιεύσαμεν τὴν ἀνωτέρω διατριβὴν διὰ νὰ δώσωμεν εἰς πολλοὺς νὰ ἐννοήσωσιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι τὸ περὶ βελτιώσεως τῶν ἀγρῶν διὰ τῆς κόπρου καὶ ἄλλων λιπαντικῶν ὑλῶν ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι δύναται ἐκ τῆς χρήσεως τῆς ἀνθρωπίνου κόπρου νὰ προσέλθῃ διπλοῦν ἀποτελεσμα, ἡ βελ-

τιώσις τῶν ἀγρῶν, καὶ ἡ ἐκ τῆς καθαριότητος τῶν πόλεων ὑγεία τῶν κατοίκων. Ὅτι λοιπὸν εἶναι ἀντικείμενον σκέψεως μεταξύ πολιτισμένων ἐθνῶν, δὲν εἶναι βέβαια ἀνάξιον σκέψεως παρ' ἡμῖν.

Ὁρμώμενοι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ταύτην θέλομεν κάμει παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Εὐχόμεθα δὲ ὥστε ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ (πρὸς ἣν πέμπομεν ἐν φυλλάδιον δωρεάν, διότι δὲν εἶναι συνδρομητῆς μας) νὰ ὠφελῆθῃ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων, καὶ νὰ πράξῃ ὅ,τι εἶναι δυνατόν πρὸς καθαριότητα τῆς πόλεως, καὶ πρὸς βελτίωσιν τῶν περὶ αὐτὴν ἀγρῶν, ἀμφοτέρωθεν συντελοῦντα τὰ μέγιστα διὰ τὴν ὑγείαν καὶ εὐημερίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἂν ᾖ ἐπιζήτητος εἰς τοὺς ξένους, τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὰς ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀρχαιοτάτης αὐτῆς, πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ὁποίων ἔρχονται συνεχῶς παντὸς ἔθνους καὶ πάσης τάξεως ἀνθρώποι. Οὗτοι δὲ βεβαίως εἶναι ἐκ τῶν κατὰ τόπους σημαντικωτέρων. Ἀναβαίνοντες οὗτοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τί βλέπουσιν εἰς τὸ μεταξύ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκρας διάστημα; Παρακαλοῦμεν τὸν δήμαρχον Ἀθηνῶν νὰ παρατηρήσῃ ὁ ἴδιος, διότι ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ κάμωμεν τὴν περιγραφὴν.

Ἡ ἀγορὰ ἐκάστης πόλεως εἶναι τὸ παρὰ πλειοτέρων ἀνθρώπων συχναζόμενον μέρος, καὶ ὅπου ἱκανὸν πλῆθος διαμένει διαρκῶς, ὅποια εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ ἀπὸ τὰ ἰχθυοπωλεῖα διερχομένου στενωποῦ, καὶ τοῦ πλησίον τοῦ καταστήματος τῆς χωροφυλακῆς; Ἀποσιωπώμεν τόσα ἄλλα μέρη τῆς πόλεως ἀποπέμπον-

τα κακίστας ἀναθυμιάσεις· διὰ τί ἡ ἀκαθαρσία αὕτη ἢ τοσοῦτον ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν, καὶ ἢ τοσοῦτον ὄνειδος ἐπιφέρουσα εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν, μὴ προνοοῦσαν κατὰ τὸ κατῆκον αὐτῆς περὶ τῆς ὑγείας τῶν κατοίκων; Ἠκούσαμεν ὅτι ἡσθάνθη τὸ ἄτοπον τοῦτο ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ, καὶ ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸν κατασκευάζουσα ἀναγκαῖα εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπαντᾷ δυσκολίας ἀνυπερβλήτους, διότι, διὰ νὰ κατασκευασθῶσιν ἀναγκαῖα, χρειάζονται πολλὰ ἔξοδα, καὶ ὁ δῆμος εἶναι πτωχός· ἔπειτα τὸπος κατάλληλος διὰ τὴν σύστασιν τοιούτων ἀναγκαίων δὲν ὑπάρχει, διότι κανεὶς τῶν πολιτῶν δὲν παραδέχεται νὰ κατασκευάσῃ πλησίον τοῦ ἀναγκαίου, τὸ ὅποῖον ὡς ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας, ὅχι μόνον ἐνοχλητικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑγείαν ἐπιβλαβὲς θέλει ἀποβῆ. Τὰ ἐμπόδια λοιπὸν ταῦτα ἐθεωρήθησαν ἀκατανίκητα, καὶ οὕτω τὰ πράγματα πρέπει νὰ μένουν εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε κατάστασιν.

Ἐάν ὅμως ᾗτο δυνατόν νὰ κατορθωθῇ ἡ καθαρισις τῆς πόλεως μὲ ὀλίγα ἔξοδα κατ' ἀρχάς, ὕστερον δὲ νὰ προέρχεται καὶ ὠφέλεια ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, δὲν ᾗτο ἄρα γε τοῦτο ἔργον ἄξιον τῆς προσοχῆς τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς; Νομίζομεν ὅτι ἐκπληροῦμεν οὐσιῶδες κατῆκον ἀφιερῶντες ὀλίγας στιγμὰς ἐνασχολήσεως εἰς τοσοῦτον κοινῶς ὠφέλιμον ἀντικείμενον.

Ἀλλὰ πρὶν προβῶμεν εἰς τὸν τρόπον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν, καὶ ἐπομένως νὰ διατηρήσωμεν, τὴν καθαριότητα, ἀνάγκη νὰ πείσωμεν καὶ τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν, καὶ τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι

ἡ ἀνθρωπίνη κόπρος, ἔχουσα δεκαπεντάκις πλειοτέραν τῆς τῶν κτηνῶν κόπρου δύναμιν πρὸς γονιμοποίησιν τῶν γαιῶν, δύναται νὰ κατασταθῇ ὠφελιμωτάτη εἰς τὰς λεπτὰς καὶ ὀλίγον εὐφόρους γαίας τῶν Ἀθηνῶν. Περὶ τῆς δυνάμεως τῆς ὕλης ταύτης ἀρχοῦν αἱ εἰς τὴν ἀνωτέρω δημοσιευθεῖσαν διατριβὴν παρατήσεις ἀξιοτίμων ἀνδρῶν· μένει μόνον πῶς νὰ πεισθῶσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ κάμωσι χρῆσιν αὐτῆς, διότι μόλις ὀλίγοι ἤρχισαν νὰ μεταχειρίζονται αὐτὴν, καὶ τοῦτο ἐρχόμεθα ν' ἀναπτύξωμεν πρῶτον.

Ἡ παροῦσα κατασκευὴ τῶν ἀναγκαίων ἔχει τὰ ἑξῆς ἄτοπα.

1. Ἐκ τῶν λάκκων, ὅπου ἡ ἀνθρωπίνη κόπρος συσσωρεύεται καὶ διαμένει ἐπὶ πολὺν καιρὸν, ὄχι μόνον ἀποφορὰ μεγάλη ἀνέρχεται καὶ διαδίδεται εἰς ὅλην τὴν οἰκίαν ἐπιφέρουσα, ἐκτὸς τῆς ὀχληρᾶς δυσωδίας, καὶ σημαντικὴν βλάβην εἰς τὴν ὑγείαν τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ριπτομένων εἰς τοὺς λάκκους ὑγρῶν, καὶ διαμενοντῶν διαρκῶς ἐν αὐτοῖς, διαδίδεται κακὴ ποιότης εἰς τὰς πέριξ γαίας καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὰ πλησιέστερα φρέατα. Ἄν δὲ κατ' ὀλίγα φρέατα παρέχουν πόσιμον ὕδωρ εἰς Ἀθήνας, οὐχ ἥττον βλάβη τις δύναται νὰ προσέλθῃ ἐξ αὐτῶν. Εἰς πολλὰ δὲ μέρη ἐνδέχεται νὰ εἰσχωρῇ καὶ μέχρι τῶν ὑδραγωγέων, τὰ ὅποια ἐπὶ πολὺν καιρὸν μένουσιν χαλασμένα, πότε εἰς τὸ ἓν μέρος καὶ πότε εἰς τὸ ἕτερον.

2. Ἐάν οἱ λάκκοι οὗτοι γεμισῶσι καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ καθαρισθῶσι, τότε εἰς ὅλην τὴν περὶ τὸ καθαριζόμενον ἀναγκαῖον συνοικίαν ἀναπέμπεται ἀφόρητος δυσωδία, ἣτις διαρκεῖ πολλάκις ἐπὶ 24 ὥρας. Ἄν δὲ

καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ γίνεται πάντοτε τὴν νύκτα, οὐχ ἥττον ὅμως ἀποβαίνει ὀχληρὰ, καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας τὰς οἰκίας τῶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν, ὅθεν αἱ ὕλαι αὐταὶ μετακαμίζονται.

3. Οἱ ἀναδεχόμενοι τοιαύτην ἐργασίαν, ὄχι μόνον ὑποφέρουν σημαντικὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις βλάπτεται καὶ ἡ ὑγεία τῶν καὶ κινδυνεύει καὶ ἡ ζωὴ τῶν.

4. Ἐνεκα τῆς δυσαρεσκείας, τὴν ὁποίαν τοιαύτη ἐργασία προξενεῖ εἰς τοὺς ἐνεργοῦντας αὐτὴν, ἡ ἀντιμισθία τῶν ἐργαζομένων εἶναι ὑπέρογκος, καὶ τὸ ἐξοδον τοῦτο ἀποβαίνει σημαντικώτατον εἰς τοὺς κυρίους τῶν οἰκιῶν.

Ὅλα δὲ ταῦτα γίνονται, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ὄχετοι δυνάμενοι νὰ δεχθῶσι τὰς ἀκαθαρσίας ὅλης τῆς πόλεως. Ἄλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχον τοιοῦτοι ὄχετοί, ἐχρειάζετο καὶ ποταμὸς ὕδατος, ὅστις διερχόμενος διὰ τῶν ὄχετῶν νὰ σύρῃ τὰς ἀκαθαρσίας, μόνον δὲ τὸ τῶν βρῦσεων ὕδωρ, ἢ τὸ ἐκ τῶν βροχῶν, δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ φέρῃ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα.

Ὡς ἐκ τῶν δυσκολιῶν τούτων καὶ ἡ δημαρχία τῶν Ἀθηνῶν ἀπαντᾷ ἐμπόδια εἰς τὴν κατασκευὴν δημοσίων ἀναγκαίων καὶ διὰ τοῦτο ἐγκαταλείπει τὴν πόλιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς τύχην.

Νομίζομεν ὅμως ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ τρόπος, ὥστε καὶ ἀναγκαῖα δημόσια νὰ κατασκευασθῶσι χωρὶς νὰ ἔχωσι τὰς ἀνωτέρω ἐλλείψεις καὶ δυσκολίας, καὶ ἡ πόλις νὰ ἔχῃ μεγίστην καθαριότητα. Ὅλα δὲ ταῦτα νὰ γίνωνται μὲ πολὺ ὀλιγώτερα ἐξοδα, τῶν ὅσα ἤδη προϋπολογίζονται· καὶ ἰδοὺ πῶς.

1. Νὰ κατασκευασθῶσι βαρέλια μὲ χονδράς καὶ δυνατὰς δόγας, χωρητικότητος μέχρι τῶν πεντήκοντα δακάδων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν νὰ χρησιμεύωσι διὰ τὸ οὔρος, τὰ δὲ διὰ τὴν στερεὰν ὕλην· καὶ τὸ μὲν διὰ τὸ οὔρος νὰ ἔχη μικρὰν ὀπήν, ὥστε μόνον ἐπιτιθεμένου χωνίου νὰ δύναται νὰ οὐρήσῃ τις, ἢ νὰ ρίψῃ οὔρα ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ, νὰ ἔχη μὲν μεγαλητέραν ὀπήν, ἀλλὰ νὰ ἔχη πῶμα ἐφαρμοζόμενον τόσον καλῶς, ὥστε οὐδεμία ἐξάτμισις νὰ ἐξέρχεται. Νὰ ὑπάρχῃ δὲ τὸ κλείσιμον εὐχολον καὶ στερεόν, ὥστε μένον διαρκῶς κλεισμένον, ἐκτὸς μόνον ὅταν ἦναι ἐν χρήσει, δὲν θέλει ἀναδίδει κακὰς ὀσμάς· ὑπάρχουν μολαταῦτα καὶ πράγματα διαλύοντα τὴν κακὴν ὀσμήν, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως κίνδυνον, ὥστε ἅπαξ ἢ δις τῆς ἡμέρας νὰ καθαρίζεται ὁ τόπος, ὅπου διατηροῦνται τὰ βαρέλια ταῦτα.

2. Ὅταν παραδεχθῇ τις τὴν κατασκευὴν τῶν βαρελίων, τότε ὅχι μόνον παραπήγματα ἠμπορεῖ νὰ κατασκευάσῃ εἰς τόπον ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ οἰκήματα ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐνοικιαζόμενα παρὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς.

3. Εἰς ἕκαστον ἀναγκαῖον πρέπει νὰ τοποθετηθῶσι δύο ἐκ τῶν ἀνωτέρω βαρελίων, τὸ μὲν διὰ τὸ οὔρος, τὸ δὲ διὰ τὴν στερεὰν ὕλην.

4. Πρέπει νὰ διορισθῶσιν ἀνθρωποὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὰ γεμίζόμενα βαρέλια, τοποθετοῦντες ἀμέσως ἕτερα κενά. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀριθμὸς τις διαθέσιμος βαρελίων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται, ἕως οὗ κενωθῶσι καὶ καθαρισθῶσι τὰ λοιπά.

5. Τὰ οὔρα (ἐπειδὴ ἐνταῦθα εἰς οὐδεμίαν χημικὴν κατασκευὴν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι) δύνανται ἀμέσως νὰ μεταφέρονται εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ νὰ χύνωνται ἐπ' αὐτῶν, διότι οὐδεμίαν ἐνόχλησιν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν, οὔτε καθ' ὁδὸν ὡς προσέπομεν, οὔτε διαχεόμενα κατὰ τοὺς ἀγρούς.

6. Ἀλλ' ἡ στερεὰ ὕλη πρέπει νὰ ὑποστῇ τινὰς τροποποιήσεις διὰ νὰ κατασταθῇ εὐχρηστός εἰς τὴν κόπρισιν τῶν ἀγρῶν καὶ ἰδίως τῶν περιβολίων. Ὅστις θέλει νὰ κάμῃ χρῆσιν τοιαύτης κοπρίας, ἀνάγκη νὰ ἔχη εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ ἑνα λάκκον, ἔχοντα μόνον μίαν πιθαμῆς βάθος, πλάτος δὲ ἀνάλογον μὲ τὴν βληθησομένην εἰς αὐτὸν ὕλην, τὸ δὲ ἐξερχόμενον χῶμα νὰ τὸ συσσωρεύσῃ εἰς τὰς πλευράς αὐτοῦ. Ἐντὸς τοῦ λάκκου τούτου θέλουρ ρίψει τὴν στερεὰν κόπρον, θέλουρ σκορπίσει ἐπ' αὐτῆς μέρος ἀσβέστου, ἥτις, ἐνῶ καταστρέφει τὴν δυσωδίαν, ἐπιταχύνει καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς κόπρου ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, θέλουρ ρίψει, ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐξελθὲν χῶμα, καὶ θέλουρ τὸ ἀνακατώτει μὲ τὴν κόπρον, ὕστερον δὲ δύνανται νὰ μεταφέρωσιν αὐτὴν εἰς ὅποιον μέρος θέλουρ νὰ κοπρίσωσιν.

7. Τὰ βαρέλια, ὅταν κενωθῶσι, μεταφέρονται εἰς ὠρισμένον τόπον, ὅπου γεμίζονται ὕδωρ καὶ διαμένουσιν οὕτως, ἕως οὗ τεθῶσιν αὐθις εἰς χρῆσιν, ὅταν γεμίσωσιν ἄλλα βαρέλια.

8. Τὸ μέτρον τοῦτο, ὅχι μόνον διὰ τὰ δημόσια ἀναγκαῖα ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἰδιοκτῆτας οἰκιῶν, διότι ἕκαστος οἰκοδεσπότης ἔχων, ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τῆς οἰκίας του, δύο ἢ τέσσαρα βαρέλια, δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν,

ἀντὶ τοῦ νὰ ἔχη ἀναγκαῖον μὲ λάκκον ἢ μὲ ὑπόνομον, διότι καὶ δυσωδίαν δὲν θέλουν ἀναπέμπει ταῦτα, καὶ τὰ ἔξοδα τῆς μετακομίσεως τῶν βαρελίων θέλουν εἶσθαι πολὺ ὀλιγώτερα τῶν ὅσα χρειάζεται ἤδη πρὸς κάθαρσιν τῶν ἀναγκαίων του.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἠδύνατο νὰ σχηματισθῆ ἔργολαβία, ἣτις νὰ προμηθεύῃ τὰ βαρέλια εἰς ὅλους τοὺς προτιμῶντας ταῦτα ἰδιοκτητίας, καὶ νὰ ἀναδέχεται καὶ τὴν εἰς τοὺς ἀγροὺς μεταφορὰν αὐτῶν ἐπὶ ὠρισμένη πληρωμῇ, ἅμα εἰδοποιηθῆ ὅτι τὰ βαρέλια ἐγέμισαν.

Διὰ τοῦ ἀνωτέρου τρόπου βλέπομεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ καθαριότης εἰς τὴν πόλιν, ἄνευ τοῦ μεγάλου ποσοῦ τῶν ἐξόδων, ἅπερ προὑπολογίζουσιν. Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη καὶ ποίας ὠφελείας εἶναι ὡς πρὸς τὴν γεωργίαν πρόξενον τὸ μέτρον τοῦτο.

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ δύναμις τῆς ἀνθρωπίνου κόπρου εἶναι δεκαπενταπλασίως ἀνωτέρα τῆς κόπρου τῶν κτηνῶν. Ἐὰν λοιπὸν ἐν στρέμμα γῆς κοπρίζεται μὲ δύο χιλιάδας ὀκτάδας κόπρου τῶν κτηνῶν, μὲ ὁμοίαν κατὰ τὸ βάρος ποσότητα ἀνθρωπίνου κοπρίας, κοπρίζονται δεκαπέντε στρέμματα. Γαῖαι, θεωρούμεναι ἄγονοι σχεδὸν, διὰ τῆς κοπρίας ἀποκτοῦν πρώτου βαθμοῦ γονιμότητα, ἣτις διατηρεῖται ἐπὶ τρία σχεδὸν ἔτη ἐν στρέμμα γῆς, καλῶς κοπρισμένον, δύναται νὰ προαγάγῃ δεκαπλάσιον σχεδὸν καρπὸν παρ' ὅσον ἤθελε προάξῃ, ὃν ἀκόπριστον, ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν μετριάσωμεν ἀκόμη τὴν εὐφορίαν αὐτοῦ, ἡ ὠφέλεια καὶ πάλιν θέλει εἶσθαι σημαντικωτάτη. Ἐκαστὸν λοιπὸν στρέμμα, δεχόμενον ἥμισυ κοιλὸν σπόρον σίτου, θέλει

προάξῃ καρπὸν κοιλῶν ἐξ ὑποθέτοντες ὅτι τὰ τρία ἤθελε τὰ προάξῃ καὶ ἀκόπριστον ὃν, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τρία κοιλὰ κατὰ στρέμμα εἶναι προϊόν τοῦ κοπρίσματος· τρία κοιλὰ κατὰ μέσον ὄρον πρὸς δραχμάς πέντε, φέρουν δραχμάς δεκαπέντε. Ἐχων λοιπὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ἕκαστος τῶν γεωργῶν, ὅτι δύναται διὰ τοῦ κοπρίσματος ν' αὐξήσῃ τοσοῦτον τὰς προσόδους του, δύναται νὰ μὴν παραδεχθῆ νὰ ἐξοδεύσῃ μέρος τῶν ἐλπίζομένων κερδῶν του, διὰ νὰ τοῦ μείνουν βεβαίως τὰ ἐπίλοιπα;

Ὑπολογίσαντες κατὰ στρέμμα τὴν ὠφέλειαν, ἃς ἐξετάσωμεν μέχρι τίνος δύναται νὰ φθάσῃ αὕτη ὀλιγῶς. Ἐὰν ὑποθῶμεν ὅτι εἰς Ἀθήνας κατοικοῦν 30,000 ἄνθρωποι, καὶ καθ' ἡμέραν κατὰ μέσον ὄρον χορηγοῦσι μίαν ὀκτὰν κόπρου ὑγρᾶς καὶ στερεᾶς, θέλει ἐξάγεσθαι 30,000 ὀκτάδες καθ' ἡμέραν. Ἐὰν δὲ ὑποθῶμεν ὅτι δύναται νὰ κοπρισθῶσι δι' αὐτῶν τριάκοντα στρέμματα καθ' ἡμέραν, θέλουν κοπρισθῆ, τὸ ἔτος, 10,950 στρέμματα· ἐὰν δὲ ἕκαστον στρέμμα προάγῃ δέκα πέντε δραχμάς, ὡς προείπομεν, θέλει συμποσοῦσθαι τὸ ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης κοπρίσεως ἐτήσιον ὄφελος εἰς Ἀθήνας μόνον, 165,250 δραχμάς. Ὅλον δὲ τὸ ὄφελος τοῦτο, ὅπερ πολὺ μετρίως ὑπελογίσασαμεν, τὴν σήμερον, ὄχι μόνον ὑπάγει χαμένο, ἀλλὰ προκύπτει καὶ βλάβη τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν, καὶ ὅλα ὅσα ἄτοπα ἐπεριγράψαμεν ἀνωτέρω.

Ἐκάμαμεν τὸν ἀνωτέρω ὑπολογισμόν ἐπὶ τοῦ προϊόντος τοῦ σίτου, ἀλλὰ πόσα προϊόντα εἶναι πολυτιμώτερα τοῦ σίτου; Ὁ καπνὸς λ. χ. καὶ τὰ περιβόλια πόσον ἀνωτέραν ὠφέλειαν τῆς τοῦ σίτου ἤθελον προά-

ξει, ἐὰν ἐκοπρίζοντο ἀρμοδίως διὰ τῆς κοπρίας ταύτης ;
 Ἐναντιοφρονεῖν λέγομεν, ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ
 μέσα ὠφελείας καὶ πλουτισμοῦ, τὰ ὁποῖα παραμελοῦ-
 μεν ἢ περιφρονοῦμεν ἐξ ἀγνοίας ἴσως, ἢ ὀλίγης φρον-
 τίδος καὶ παρατηρήσεως. Εὐχῆς ἔργον ἦτον ὥστε ἕ-
 καστος, δυνάμενος νὰ εὕρῃ τὸ ὠφέλιμον, νὰ τὸ ἐκθέτῃ
 εἰς τὸ κοινόν, διὰ νὰ κατορθωθῇ νὰ προέλθῃ ἡ ἀνήκου-
 σα ὠφέλεια. Ἄν δὲ καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι πελ-
 λοι δὲν θέλουν ὀλοτελῶς ἀξιώσει ἀναγνώσεως τὴν
 διατριβὴν ταύτην, ὅτι πολλοὶ θέλουν γελάσει διὰ τὰ
 ἀναφερόμενα, καὶ ὅτι τινὲς θέλουν οἰκτείρει ἡμᾶς διὰ τὸν
 ὁποῖον ἐξωδεύσαμεν καιρὸν εἰς συγγραφὴν αὐτῆς, ὡς
 περὶ ματαίου πράγματος, ἡμεῖς οὐχ ἦτον ἐπεμείνα-
 μεν εἰς τὸ νὰ ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ-
 το, ἀφοῦ ἐπέισθημεν περὶ τῆς πραγματικῆς ὠφελείας
 αὐτοῦ, καὶ ἀφοῦ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι καὶ εἰς τῶν
 ἐνδοξοτέρων στρατιωτικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὁ
 Ἐπαμινώνδας, ὅχι μόνον δὲν ἀπηξίωσε νὰ δεχθῇ τὴν
 ὑπηρεσίαν τοῦ Τελεσιάρχου, ἔχουσιν ὡς ἔγγιστα τὸ
 αὐτὸ ἀντικείμενον, ὅπερ καὶ ἡμεῖς διαπραγματευόμεθα,
 ἀλλὰ τὸσαύτην φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν κατέβαλε
 πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἂν καὶ τῷ ἐ-
 δόθη πρὸς περιφρόνησιν, ὥστε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ
 καὶ ὕστερον ἡ ὑπηρεσία τοῦ Τελεσιάρχου, τακτοποιη-
 θεῖσα, καὶ κατασταθεῖσα διὰ τοῦ Ἐπαμινώνδα ὠφέλι-
 μος, ἀπέβη, ἐνέκεν αὐτοῦ, ἐντιμος καὶ σημαντικὴ εἰς
 τὸ μέλλον.

*Κεφάλαιον
 Στοιχειώδους Σοφίας*

Ἡθὴ καὶ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων καὶ πράξεις
 κατὰ τὴν ἐπανάστασιν.

Ἡ ΑΝΕΛΠΗΣΤΟΣ ΥΠΣΔΟΧΗ.

(Συνίχθεια βρα φυλ. 1. σελ. 768)

Ὁ ὀδηγός μου με ἔφερον ἐνώπιον σεβασμίου τινος
 γέροντος ἱερέως, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὅτι ἐγὼ ἤμην
 ὁ πωλητὴς τοῦ σταυροῦ. Μολονότι δὲ ἐγὼ ἤμην
 ῥυπαρῶς ἐνδεδυμένος διὰ νὰ κινῶ πλειότερον τὴν συμ-
 πάθειαν τῶν χριστιανῶν, οὗτος ἐσηκώθη, με ὑπεδέχθη
 φιλοφρόνως, καὶ μοῦ προτέφερε τὸν ἐν Χριστῷ ἀ-
 σπασμόν.

Ἄφοῦ ἐκαθήσαμεν α Ἄδελφέ μου, μοῦ εἶπε με γα-
 λήνην καὶ ἀγαθότητα, μία δυσάρεστος περίστασις μοῦ
 ἐπαρουσιάσθη σήμερον, εἰς ἣν εὐρέθην περιπεπλεγμένος με
 δυσαρέσκειάν μου. Ποτὲ δὲν ἀγαπῶ νὰ ἀναμιγνύωμαι
 εἰς ξένας ὑποθέσεις, ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν ταύτην
 ἠναγκάσθη νὰ ἀνακατωθῶ διὰ νὰ δευκολύνω τὴν λύ-
 σιν μιᾶς ὑποθέσεως, ἣτις ἄλλως ἔμποροῦσε ν' ἀποβῇ
 πρὸς ὑμᾶς ὀλεθρία, καὶ δι' ὑμῶν νὰ προσάψῃ ὄνειδος
 εἰς ὄλον τὸ ἱερατεῖον. Ἡ κυρία . . . μ' ἐπροσκά-
 λεσεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, καὶ με ἐν εἶδος ἀγαλλιά-
 σεως μ' ἔδειξεν ἕνα σταυρὸν ὀρειχάλκινον, τὸν ὁποῖον
 ἀπέκτησε πρὸ ὀλίγου με τὴν δόσιν ἰκανῆς ποσότητος
 ῥουμπιέδων, καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι ὁ Σταυρὸς οὗτος
 ἔχει θαυματουργὸν δυνάμιν κτλ. Με ἠρώτησε δὲ περὶ
 αὐτοῦ, ὅχι τόσο διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην μου, ὅσον
 νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῆς ἀποκτήσεώς τῆς. Ἐγὼ παρα-

τηρήσας τὸν Σταυρὸν δὲν εἶδα εἰς αὐτὸν οὐδεμίαν ὑλικὴν ἀξίαν, τὴν δὲ ὑπερφυσικὴν δύναμιν, τὴν ὁποῖαν αὐτὴ μου περιέγραφε, δὲν εἶχον λόγους νὰ ἀναγνωρίσω, καὶ νὰ παραδεχθῶ διὰ τοῦτο ἀμέσως τῆς εἶπον ὅτι ἠπατήθη, ὅτι ἡ ὑλικὴ ἀξία τοῦ Σταυροῦ εἶναι μηδὲν, ἡ δὲ ἀποδιδομένη εἰς αὐτὸν θαυματουργὸς δύναμις δὲν πρέπει νὰ ᾖ ἀληθής. Δὲν ἠδυνάμην νὰ κάμω ἄλλην ἀπάντησιν πρὸς τὴν κυρίαν, ἀφοῦ ἐζήτηε τὴν γνώμην μου ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ταύτης. Ἡ γυνὴ, ὅταν ἀκουσε τοὺς λόγους μου, ἔμεινε ὡς ἀπόπληκτος, ὄχι τόσο διότι ἔχασε τὰ χρήματα, διότι αὕτη ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ περιφρονησῇ τοιαύτην ποσότητα, ἀλλ' ὅσον διότι ἐματαιοῦτο ἢ ὑπόληψις, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἀποδώσει εἰς τὸν σταυρὸν ἐπήρχετο δὲ καὶ ἡ λύπη, διότι ἠπατήθη. Φοβούμενος ἐγὼ μήπως ἡ Κυρία ἀναφέρῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, οὗτος δὲ ἐκθέσθῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν καὶ ἀπαιτήσῃ νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἐνεργὸς τοιαύτης ἀπάτης πρὸς παραδειγματισμὸν, ὥστε νὰ μὴν τολμῶσι ν' ἀπατώσι τὰς συζύγους τῶν καὶ νὰ ἀρπάζωσι δολίως τὰ χρήματα αὐτῶν, ἀνεδέχθη νὰ θεραπεύσω ἐγὼ τὸ πρᾶγμα χωρὶς νὰ ἀφήσω νὰ ἐκτεθῆτε, ὑμεῖς μὲν διὰ τὴν ἀπάτην, αὐτὴ δὲ διὰ τὴν εὐπιστίαν τῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεμψα καὶ σᾶς ἐκάλεσα. Ἐχετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ διορθωθῇ τὸ πρᾶγμα εἰρηρικῶς; Ἄ Τοσοῦτον εἶχον θελήθη ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν ταύτην ὁμιλίαν, ὥστε ἀμέσως ἀπήντησα. » Ἀφιεροῦμαι ὅλως εἰς τὴν προστασίαν σας, καὶ κάμετε ὅ,τι ἐγκρίνετε. Ἐγὼ ἀναπαύομαι εἰς ὑμᾶς ἔχων πεποίθησιν ὅτι θέλετε φροντίσει νὰ μὴν ἐκτεθῇ περὶ πλέον ὁ ἱερατικὸς χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον ἐμόλυνα

μὲ τὴν πράξιν μου — Ἐχεις τὰ χρήματα; μὲ εἶπε καὶ ὅταν ἐγὼ ἐβεβαίωσα τοῦτο. — Ἄς ὑπάγωμεν πρὸς τὴν ἰδίαν κυρίαν, ἐπρόσθεσε, διὰ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν συγνώμην αὐτῆς.

Μετέβημεν ἀμέσως εἰς τὴν κυρίαν, καὶ ἅμα ἐπαρουσιάσθημεν εἰς αὐτήν. — Ἴδου, λέγει ὁ γέρον ἱερεὺς, σᾶς φέρω τὸν ἀδικήσαντα, καὶ σᾶς παρακαλῶ, ἀφοῦ ἰκανοποιήθητε διὰ τῆς παραλαβῆς τῶν χρημάτων σας, ν' ἀπονείμετε εἰς αὐτὸν πλήρη καὶ ἐκ καρδίας συγχώρησιν. Ἐνευσεν δὲ πρὸς ἐμὲ νὰ δώσω τὰ χρήματα ἀμέσως εὐγάλα ταῦτα ἀπὸ τὸν κόλπον μου, καὶ τὰ ἔχουσα ἐπάνω εἰς τὸν σοφᾶν, προσκαλῶν τὴν κυρίαν νὰ λάβῃ αὐτά. Ἐζήτησα δὲ συγνώμην διὰ τὰ γεγονότα. — Δότε ἤδη τὸν σταυρὸν εἰς τὸν ἀδελφόν, λέγει ὁ γέρον ἱερεὺς πρὸς τὴν κυρίαν, διὰ νὰ σᾶς ἀφήσωμεν εἰς ἡσυχίαν.

Ἡ γυνὴ λαβοῦσα τὸν σταυρὸν εἰς χεῖρας διὰ νὰ τὸν προσφέρῃ εἰς ἐμὲ, μολονότι ἡ θαυματουργὸς αὐτοῦ δύναμις ὠμολογήθη πλαστὴ, τοσοῦτον ὁμως ἦτο κωρευμένη ἀπὸ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ιδέαν, ὥστε ἐδυσκολεύετο νὰ πιεσθῇ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ ἅπαξ ἐδῶκε πίστιν εἰς τὸ ψεῦδος, καὶ δὲν τῆς ἤρχετο καλὰ νὰ δώσῃ ὀπίσω τὸν σταυρὸν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐντρέπετο διότι ἔφερεν εἰς τοιούτην περιπλοκὴν ἐν ἱερωμένον πρόσωπον, τοῦ ὁποίου ἐφοβεῖτο τὴν κατάραν. Ἀποτεινομένη λοιπὸν πρὸς ἐμὲ. — Παρακαλῶ, εἶπε, νὰ συγχωρήσητε τὴν ἀστοχασίαν μου, διὰ τὴν ὁποῖαν σᾶς ἔβαλα εἰς τοιοῦτο κόπον καὶ λαβοῦσα μέρος τῶν ρουμπιῶν, ἕως πενήτην, τοὺς ἔθεσεν εἰς χεῖράς μου, μου ἐζήτησε συγνώμην, καὶ μὲ ἐπαρακάλεσε νὰ εὐχωμαι ὑπὲρ τῆς μονογενοῦς αὐτῆς

θυγατρός. Λαβὼν ἐγὼ ἀνελπίστως τὴν ποσότητα ταύτην καὶ εὐχαριστηθεὶς ἀπὸ τὴν διέξοδον, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἢ ὑπόθεσις, ἐπαρακάλεσα κ' ἐγὼ τὴν κυρίαν νὰ παραδεχθῆ τὸν σταυρόν. Ἄμα ἤκουσεν ἡ κυρία τὴν προσφορὰν ταύτην, ἐμειδίασε, καὶ ἐφαιδρύνθη τὸ πρόσωπόν της, ὥστε ἀπεχωρίσθημεν ἔχοντες ἕκαστος ἰδίαν αἰτίαν εὐχαριστήσεως ἀπὸ τὴν λύσιν τῆς περιπλόκου ταύτης σκηνῆς.

Ἄμα ἐξήλθομεν τῆς οἰκίας, ἐγὼ ἀποχαιρετήσας τὸν γέροντα ἱερέα, ἐσκόπευον νὰ ἀπομακρυνθῶ ἄλλ' αὐτὸς — Δὲν εἶναι δίκαιον, λέγει, ν' ἀπομακρυνθῆς ἀπὸ ἐδῶ, χωρὶς νὰ ἀναπαυθῆς ἀπὸ τὸν κόπον, εἰς τὸν ὅποιον σὲ ὑπέβαλα. Ἄς ὑπάγωμεν νὰ γευθῶμεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, νὰ ἀναπαυθῆς ὀλίγον, καὶ οὕτω πηγαίνεις εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ κυρίου.

Ἄφοῦ ἐγεύθημεν, ἐμείναμεν μόνοι, καὶ τότε ὁ γέρον ἱερεὺς μοῦ ἀπέτεινε τοὺς ἐξῆς λόγους, οἱ ὅποιοι τὸσαύτην ἐντύπωσιν ἔκαμαν εἰς τὸν νοῦν μου, ὥστε ἕως τὴν σήμερον τοὺς ἐνθυμοῦμαι ἀπαραλάκτως, καὶ σώζεται εἰς τὴν μνήμην μου καὶ ὁ χαρακτήρ καὶ ὁ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ σεβασμίτου ἐκείνου γέροντος. « Ἀδελφέ μου, λέγει, ὑπέπεσες εἰς μίαν ἀξιοποιον πράξιν, εἰς ἓν ἀμάρτημα, διὰ τὸ ὅποιον ἐκινδύνεσες ἐκκλησιαστικῶς μὲν νὰ τιμωρηθῆς μὲ τὴν καθάραισιν, ἢ μὲ πολυετῆ ἀργίαν, πολιτικῶς δὲ μὲ φυλάκισιν. Εἶναι λυπηρὸν πρᾶγμα ἓν γένει ὁ χριστιανὸς νὰ ἐκπίσθῃ εἰς τοιαῦτα ἀμαρτήματα. ἀλλὰ διὰ τὸ ἱερατεῖον εἶναι μέγα ὄνειδος· διότι εἶναι μέγα ἄτοπον, ἐκεῖνοι οἵτινες ὀφείλουν νὰ προσφυλάττωσι, καὶ νὰ νοουθετῶσι τοὺς χριστιανούς διὰ νὰ μὴν παρασύρῳνται εἰς ἀξιοποιίους

πράξεις, αὐτοὶ οὗτοι νὰ ἐκπίπτωσιν εἰς αὐτάς. Εὐτυχῶς, τὸ πρᾶγμα ἐδιορθώθη, καὶ δὲν ἐπίκειται πλέον πολιτικῶς οὐδεὶς κίνδυνος, ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ θρησκευτικῶς, διὰ τῆς μετανοίας καὶ κατανώξεως, ἐπικηλούμενος τὸ θεῖον ἔλεος θέλεις καθαρίσει τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ τὴν κηλίδα ταύτην, καὶ θέλεις ἐκπλύνει τὸν ῥύπον τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλ' εἶναι δίκαιον νὰ ἐκβάλωμεν καὶ τὴν ῥίζαν τοῦ κακοῦ ἀπὸ τὴν καρδίαν μας. Πρέπει νὰ ὀχυρωθῶμεν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴν δύναται νὰ παρασύρῃ ἡμᾶς ὁ διάβολος εἰς πράξεις ἀδίκους.

Μὲ συγχωρεῖς περιπλέον νὰ σοῦ κάμω μίαν παρατήρησιν, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζητείας, τὸν ὅποιον μεταχειρίζεσαι, εἶναι ἐξευτελιστικὸς καὶ ἐπρονειδιστος εἰς ἀπλοῦν ἄνθρωπον, ἀλλ' εἰς ἓνα, φέροντα τῆς ἱερωσύνης τὸ ἔνδυμα, εἶναι ἄθλιος, εἶναι ἀξιοκατάκριτος. Πρέπει νὰ εἴμεθα καὶ διὰ τῶν πράξεων ἡμῶν, ὡς καὶ διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμῶν σχήματος, εἰς θέσιν ὥστε νὰ ἐλκωμεν εἰς ἑαυτοὺς τὸ σέβας τῶν χριστιανῶν, καὶ ὄχι νὰ δίδωμεν αἰτίας νὰ μᾶς περιφρονῶσιν. Ἡξεύρω τί θέλεις μοῦ εἶπει, ἐπρόσθεσε ὁ γέρον ἱερεὺς, ὅτι εἶσαι πτωχός, ὅτι δὲν ἔχεις πόρον ζωῆς. Γνωρίζω τοῦτο, ἀλλ' ἐμεταχειρίσθης πρότερον ὅλα τὰ τίμια μέσα τοῦ πορισμοῦ καὶ ἀπέτυχες, διὰ νὰ δύνασαι νὰ δικαιολογηθῆς ὅτι ἐν ἀνάγκῃ κατήφυγες εἰς τὸ ἀξιοκατάκριτον τοῦτο μέσον; ὄχι βέβαια· ἐκινήθης ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν τῆς πατρίδος σου, καὶ ἀπὸ τὴν ιδέαν, ὅτι ὁ διὰ τοῦ μέσου τούτου πλουτισμὸς εἶναι εὐκολώτερος καὶ ὀλιγώτερον κοπιαστικὸς. Ἄλλ' ἂν ἤθελες ἐκτιμῆται, ὅπως πρέπει, τὴν ἐξευτελιστικὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ ἀληθὴς ἐπαίτης,

ὅστις διὰ τινὰ σωματικὴν ἀνικανότητα δὲν δύναται νὰ μετέλθῃ καὶ ἐν ἔργῳ πρὸς πορισμὸν, δὲν ἤθελες θεβαίως παραδεχθῆ νὰ υποβληθῆς εἰς αὐτήν, προσποιούμενος μάλιστα καὶ παρουσιάζων ψευδῶς τὴν κατάστασίν σου ὡς τοιαύτην· καὶ ὄχι μόνον νὰ υποφέρῃς τὰς ὀχληρίας τοιαύτης διαγωγῆς, ἀλλὰ νὰ ἔχῃς εἰς σεαυτὸν καὶ τὴν συναίσθησιν, ὅτι διάγεις πλάττων ἀδιακόπως ψεύδη, δι' ὧν νὰ ἐξαπατᾷς τοὺς χριστιανούς διὰ νὰ κινήσῃς τὴν συμπάθειαν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν. Ἐὰν ἦτο δυνατόν, ἐπρόσθεσεν ὁ σεβάσμιος γέρον, νὰ ἀποκτᾷς μὲ ἓνα τρόπον ζωῆς, ἀνάλογον μὲ τὸν ἱερὸν χαρακτήρα τὸν ὁποῖον φέρεις, καὶ μὲ τὴν κοινωνικὴν θέσιν σου, ὅσα ἀπολαμβάνεις διὰ τοῦ ἐπονεϊδίστου τούτου τρόπου, καὶ πλειότερα μάλιστα, δὲν ἤθελες προτιμήσῃ νὰ ἐγκαταλίπῃς αὐτὸν, διὰ νὰ ἐναγκαλισθῆς ἐκεῖνον ; »

Τοσοῦτον κυριευμένος ἤμην ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν ταύτην, ὥστε χωρὶς νὰ ἐρωτήσω περὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς, τὸν ὁποῖον ἐστοχάζετο νὰ μοῦ προμηθεύσῃ, ἂν συμβιβάζεται μὲ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ συμφέροντά μου. — Ἀναθέτω εἰς ὑμᾶς ἑαυτὸν, τοῦ εἶπον μὲ ζωηρότητα καὶ πεποίθησιν· ἀποφασίσατε καὶ πράξατε περὶ ἐμοῦ ὅ,τι ἐγκρίνετε. — Φρονῶ, λέγει, νὰ διορισθῆς ἐφημέριος εἰς μίαν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν ἔχουσαν ἀναλόγους ἀπολαβὰς, ὥστε μετὰ τινὰ ἔτη νὰ ἐπανεληθῆς εἰς τὴν πατρίδα σου ἔχων κατάστασιν ὅση ἠέλει εἶσθαι ἱκανή, διὰ νὰ περάσῃς ἐν ἀνέσει τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς σου. Καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ εὐχαρίστως παρεδέχθην τοῦτο, ἐσηκώθη ἀμέσως, καὶ ἀρήσας ἐμὲ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐπῆγεν εἰς τὸν ἀρχιερέα, μετ' ὀλίγον δὲ

ἐπέστρεψε φέρων εἰς ἐμὲ τὴν εἶδησιν, ὅτι διορίσθην εἰς μίαν χηρεύουσαν θέσιν ἐφημερίου ἀρκετὰ ἐπικερδῆ. Μ' ἐσυμβούλευσε νὰ ἐνδυθῶ ἀξιοπρεπῶς, καὶ νὰ πολιτευθῶ ἀριτιδίως τοῦ λοιποῦ, καὶ μὲ διεβεβαίωσεν ὅτι δὲν θέλω μετανοήσῃ διὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην. Καὶ τῷ ὄντι τοσοῦτον καλῶς ἐπολιτεύθην εἰς τὸ μέλλον, καὶ τοσοῦτον εἴλκυσα τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἐνοριτῶν μου, ὥστε εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν ἀπῆλυσα διὰ τοῦ ἔργου τούτου. ὅσα διὰ τοῦ τρόπου τοῦ ἐπαίτου, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀπολούσω καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς μου, καὶ περιπλέον ἔζησα ἐν ἀνέσει, τιμώμενος καὶ σεβόμενος παρὰ τῶν ἐνοριτῶν μου. Μετὰ τρία ἔτη ἐπανῆλθον ἐνταῦθα, ἠγόρασα τινὰ κτήματα, καὶ ζῶ ἐν ἀνέσει, χαίρων καὶ ἐνταῦθα τὴν μεγαλητέραν ὑπόληψιν. Ὑστερον ἀπὸ ταῦτα, ἦτο δυνατόν, λέγει, νὰ μὴν τρέφω τὴν μεγαλητέραν εὐγνωμοσύνην, καὶ νὰ μὴν θεωρῶ ὡς εὐεργέτην τὸν σεβάσμιον ἐκεῖνον γέροντα, ὅστις μὲ ἔθεσεν εἰς τὴν εὐθεϊαν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τιμιότητος, καὶ μὲ κατέστησε καὶ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς εὐτυχῆ ;

Ἄλλὰ βλέπω τὴν ἀπορίαν σου καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθῃς τίς ἦτον ὁ σεβάσμιος οὗτος ἱερεὺς, καὶ τί κοινὸν ἔχει μὲ τὴν αἰτίαν, ἀφ' ἧς προήχθημεν εἰς τὴν διήγησιν ταύτην. Ὁ ἱερεὺς οὗτος ἦτον ὁ πατήρ σου. Σὺ εἶσθαι πολὺ μικρὸς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, καὶ δὲν πρέπει νὰ μ' ἐνθυμεῖσαι. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν πατέρα σου δὲν ἐπραξα τίποτε διὰ νὰ δείξω τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην μου, ἐνόμισα ὅτι ἐκπληρῶ μικρὸν μέρος τῶν πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεών μου, ἀποδίδων εἰς σὲ μικρὰν μιᾶς ἐσπέρας περιποίησιν. Ἡ εὐχαρί-

στησις μὲ τὴν ὁποίαν ἐξέφερε τοὺς τελευταίους τούτους λόγους, καὶ ἡ ὁποία ἦτο καταφανὴς εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, μ' εὐχαρίστησε πολὺ πλείοτερον παρά τὴν ἐκ τῆς περιποιήσεως ἡδονήν.

Μετὰ τινα σιωπὴν ἀμφοτέρων ἡμῶν — Μὲ συχωρεῖτε, λέγω πρὸς τὸν ἱερέα, νὰ σὰς κάμω καὶ ἐγὼ μίαν παρατήρησιν. Ἄφοῦ ὑμεῖς ἐκ πείρας εἶδατε πόσον ὠφελήθητε καὶ ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς ἐγκαταλιπόντες τὸ ἔργον τοῦ ἐπαίτου, καὶ προσηλωθέντες εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερατικοῦ ἐπαγγέλματός σας, πῶς δὲν προσπαθεῖτε ν' ἀποτρέψετε καὶ τοὺς συμπολίτας σας ἀπὸ τὸ ἐπονείδιστον ἔργον τῆς ἐπαιτείας; — Ἄχ! πόσον προσπαθῶ, ἀπεκρίθη, καὶ πόσας ζωηρὰς παρακινήσεις κάμνω καθ' ἡμέραν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ εἰσακουσθῶ. Τὸ κακὸν ἐκυρίευσεν ὅλους μὲ τόσῃ ἐπιμονῇ, ὥστε δὲν πιστεύω ἐκουσίως ν' ἀπομακρυνθῶσι συνειθίζουσιν ἀπὸ μικρὰ παιδία, ὥστε τὸ πρᾶγμα γίνεται ἕξις, καὶ οὔτε ἐπονείδιστον φαίνεται εἰς αὐτοὺς, οὔτε ἐνοχλῶντα, ἀπὸ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς περιφρονήσεις, τὰς ὁποίας τοὺς ἀποτείνουνσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ θεωροῦν αὐτὸ ὡς ἐν ἐπιτήδευμα ἔντιμον, ὡς εἶδος ἀναγκαίας βιομηχανίας. — Εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς ἐπαρχίας σας, τὰ ὁποία διέτρεξα, εἶπον ἐγὼ, εἶδον ἄνθρώπους εὐρώστους, ὡραίους, λαμπρῶς στολισμένους, καὶ ἔχοντας μεταξύ τῶν συμπολιτῶν των πολιτικὴν ἢ στρατιωτικὴν ὑπεροχὴν. Εὐρέθησαν ἄρα γε, καὶ αὐτοὶ εἰς περιοδείας ἐπαιτείας; Εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον; — Ἦμπορῶ μὲ θάρρος νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀπεκρίθη, ὅτι ἐκτὸς ὀλιγωτάτων ἐξαιρέσεων, ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Κραβθάρων μετῆλθον τὸ

ἔργον τοῦ ἐπαίτου, οἱ μὲν ἐπρόσποιήθησαν τὸν τυφλόν, οἱ δὲ τὸν βωθόν, ἔχοντες ἐν ἄκρον γλώσσης κρεμασμένον εἰς τὸν μικρὸν αὐτῶν δάκτυλον, οἱ δὲ τὸν κοῦλὸν ἔχοντες τὴν χεῖρα κρεμασμένην ὡς νεκρὰν, ἐν ᾧ ὅλοι οὗτοι πραγματικῶς ἦσαν ὑγιέστατοι. Ἄλλ' ἐὰν ἤθελες ἴδει τινα ἐξ αὐτῶν ἐπανελθόντα εἰς τὴν πατρίδα του, ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸν γνωρίσῃς· διότι ἤθελες τὸν εὖρει ὑγιῆ, καὶ λαμπρῶς ἐστολισμένον. Φαίνεται ὅτι πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ὅσα ὑποφέρουσιν εἰς τὰς περιοδείας, ἐπανερχόμενοι ἐνδύονται λαμπρότερα παρά τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, εἶναι φιλοξενώτεροι, καὶ τοὶ κατοικοῦντες εἰς τοσοῦτον κρημνῶδη καὶ ἄκαρπον τόπον, καὶ ἐξοδεύουσιν ἀφθονώτερα εἰς τροφήν.

Μεταξὺ τῶν κατοίκων λογίζεται ἰσχυρώτερος ὅστις δύναται νὰ ἔχη πλείοτερα ἄτομα εἰς τὰς περιοδείας ταύτας, ἢ, κατὰ τὴν συνήθη φράσιν τοῦ τόπου, ὅστις ἔχει πλείοτερα ματζούκια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπολογίζουσι τὰς χρηματικὰς ὠφελείας πρῶτον, καὶ τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν ὕστερον. Ἡ ἐπανάστασις ἐπέφερεν ἐμπόδιον ἀνυπέρβλητον εἰς τὸ ἔργον τοῦτο· ἀλλὰ τοῦτο φοβοῦμαι ὅτι θέλει εἶσθαι προσωρινόν. Μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου, τὸ ἔργον θέλει ἐπαναληφθῆ μετὰ τὸν αὐτὸν ζῆλον, ἐκτὸς ὀλίγων μόνον ἐξαιρέσεων, ὥστε φρονῶ ὅτι ὁ λαὸς τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐκουσίως δὲν θέλει ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ κυβέρνησις μόνον, καὶ διὰ τῆς βίας, μόλις θέλει δυνηθῆ νὰ τὸ καταπαύσῃ. — Τὸ μέσον τῆς βίας δὲν νομίζω οὔτε κατάλληλον καὶ ἐπιτυχές, ἀπήνησα ἐγὼ, οὔτε ἔντιμον πρὸς τοὺς συμπολίτας σας· δύναται λ. γ. ἢ κυ-

βέρνησις νά καταδιώκη τούς ἐπαίτας ποινικῶς καί νά τούς ἀναγκάσῃ νά μὴν μετέρχωνται τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἡ ὠφέλεια τῶν ἐπαϊτῶν δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Αὐτοὶ μετέρχονται τὸ ἔργον εἰς τὴν Τουρκίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ὅπου εὐρίσκουν πλειοτέραν ὑποδοχὴν τὰ ψεύδη καὶ αἱ προσποιήσεις των. Τὸ μέτρον λοιπὸν τῆς βίας εἶναι ἀνεπαρκές· ἀλλὰ μέτρα ἤμποροῦν νά εὐρεθῶσι μᾶλλον κατάλληλα· καὶ πρῶτον νομίζω τὸ τῆς συμβουλῆς· ὡς ὑμεῖς ἐδιορθώθητε διὰ μιᾶς ἀρμοδίου συμβουλῆς, καὶ ἀπεμακρύνθητε ἀπὸ τὸ ἐπονείδιστον αὐτὸ ἔργον, οὕτω καὶ αὐτοὶ δύνανται νά διορθωθῶσιν, ὅταν ἀποτανθῶσι πρὸς αὐτοὺς συμβουλαί, κατάλληλοι διὰ τῶν σχολείων, διὰ τοῦ κλήρου, δι' ἱεροκηρύκων, διὰ συγγραμμάτων ἀρμοδίων κτλ. καὶ δεύτερον, ὅταν ἀποδειχθῇ εἰς αὐτοὺς τρόπος ν' ἀπολαμβάνωσι πλειότερας ὠφελείας μετερχόμενοι ἐντιμὸν τι ἐπάγγελμα. Ἄλλὰ διὰ νά κατορθωθῇ τοῦτο, ἡ πρέπει ἡ κυβέρνησις νά λάβῃ μέτρον ὥστε νά παρέξῃ ἔργον εἰς αὐτοὺς, ἢ οἱ σημαντικώτεροι τῆς ἐπαρχίας νά λάβωσι πρόνοιαν διὰ νά δεξιῶσιν εἰς τούς συμπατριώτας των ποῖα ἔργα δύνανται νά πράττωσιν οὗτοι ἐπωφελῶς, ὅταν ἐγκαταλείψωσι τὸ ἔργον τῆς ζητείας. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ ἐπαρχία αὕτη, οὔσα πετρώδης καὶ ἄκαρπος, δὲν ἤμπορεῖ νά παρέξῃ γεωργικὰς ὠφελείας εἰς τούς κατοίκους τῆς· ὑπάρχει ὅμως ἐν προίον, τὸ τῆς μετάξις, τὸ ὁποῖον ἤμπορεῖ νά ἐπεκτανθῇ μ' ὄλην τὴν ἀθλιότητα τῶν γαιῶν τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Ἐπειτα ἐὰν κατορθωθῇ τὸ ἴδιον προίον νά μὴν ἐξέρχεται ἀκατέργαστον, ὡς τὴν σήμερον, ἤμποροῦσε νά παρέχῃ

ἰκανὴν ὠφέλειαν κατεργαζόμενον εἰς τὸν τόπον. Ἐὰν δὲ εἰς τὰ πολυανθρωπότερα χωρία αὐτῆς ἤθελον κατασταθῇ βιομηχανικά τινα καταστήματα, ἤθελον συνέρχεσθαι εἰς ταῦτα ἐργάται καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ χωρία· ἤθελε δὲ ἀποβῆ πολὺ ὠφελιμώτερον εἰς αὐτοὺς, ἐὰν ἐργαζόμενοι ἐντὸς τῆς πατρίδος των ἤθελον ἀπολαμβάνει ἐντίμως ἓνα πόρον ζωῆς, παρὰ νά περιέρχωνται ὡς ἐπαῖται ἔχοντες ἐπὶ τῶν ὤμων τρία καὶ τέσσαρα σακκούλια διὰ νά βάλλωσιν εἰς αὐτὰ τὰ παρὰ τῶν χωρικῶν διδόμενα ἄλευρα καὶ κομμάτια ψωμίου, νά προσποιῶνται τὸν βωθὸν, τὸν καμπούρην, τὸν κουλὸν, καὶ νά προσπαθοῦν νά φανῶσι διὰ τοιούτων ἐλεεινῶν προσποιήσεων, ὅσον τὸ δυνατόν, πλειότερον ἄθλιοι, ἀνεχόμενοι καὶ ὅλας τὰς ἀποδιδόμενας εἰς αὐτοὺς ὑβρεῖς καὶ περιφρονήσεις· διότι ἐγένετο πλέον γνωστὴ ἡ δολία αὐτῶν προσποιήσις. Ἐὰν δὲ ἦτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νά ἀπομακρύνωνται τῆς πατρίδος των διὰ πόρον ζωῆς, διὰ τί νά μὴν ἀποκαταστάνωσι τὰ τέκνα των εἰς ξένα κράτη, πλησίον ἐμπορῶν, τεχνιτῶν, βιομηχάνων κτλ, ὡς συμβαίνει εἰς τόσας ἄλλας πόλεις, ὅσων τὰ Ἰωάννινα, τὸ Ζαγόριον τὸ Μέσσοβον κτλ. κτλ, ἐκ τῶν ὁποῖων προήχθησαν τοσοῦτον βαθύπλουτοι ἔμποροι, οἵτινες ἤνοιξαν δρόμον καὶ εἰς τούς λοιπούς πτωχοὺς καὶ ἐνδεεῖς συμπατριώτας αὐτῶν; Μήπως καὶ ἀπὸ τούς ἰδίους κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ταύτης δὲν ἔχομεν ἐν κάλῳ παράδειγμα; Οἱ κάτοικοι χωρίων τινων μετέρχονται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χαλκῆως (καζαντῆ). Οὗτοι μεταβαίνοντες εἰς ἄλλας ἐπαρχίας καὶ μετερχόμενοι τὸ ἔργον τοῦτο ὅχι μόνον ζῶσιν ἐντίμως, ἀλλ' ἔχουν καὶ καταστάσεις με-

γαλήτερας τῶν μετερχομένων τὸ ἔργον τοῦ ἐπίτου.
 Ἐὰν ὅλα ταῦτα ἤθελον τεθῆ ὑπ' ὄψιν τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ ἤθελον, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, δοθῆ αἱ ἀνήκουσαι συμβουλαὶ καὶ παρακινήσεις, λάβῃ δὲ πρόνοιαν τινὰ καὶ ἡ κυβέρνησις (α), ἢ ἂν ἐκ τῶν κατοίκων, ὅσοι ἔχουσι τὴν φιλοτιμίαν νὰ ἐξαλείψωσιν αὐτὸ τὸ ὄνειδος ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν των, προσπαθήσωσι μὲ προθυμίαν, τὸ κακὸν ἐλπίζω νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὴν ρίζαν. Ἄλλ' ἔάν ὅλα ταῦτα μείνωσιν ἄπρακτα, εἶπεν ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ συμπολιταὶ μου θέλουν ἐξακολουθεῖ τὸν ἴδιον τρόπον, δὲν μᾶς μένει ἄλλη παρηγορία, εἰμὴ ὅτι ἔχομεν καὶ ἄλλους συναδέλφους εἰς τὰ Σατανοχώρια τοῦ Καρπενησίου καὶ εἰς τὰς Κλουτζίνας τῶν Καλαβρύτων,

(α) Σ. Σ. Εἴπομεν εἰς τὴν περὶ προικοδοτήσεως ἄρθρον ἡμῶν πόσον ὠφέλιμον εἰς τὴν κυβέρνησιν εἶναι νὰ μετοικισθῶσιν οἱ κάτοικοι ἀγόνων καὶ ὄρειων ἐπαρχιῶν εἰς εὐφόρους ἐθνικὰς πεδιάδας. Καλύτερον μέσον πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ ἐπονειδίστου κακοῦ τῆς ἐπαιτείας, ἔν εἶναι ἄλλο παρὰ τὴν μετοικίαν ταύτην. Ἐὰν ἡ κυβέρνησις καὶ οἱ πολῖται ἐννοήσωσι τὸ ἐκ τῆς μετοικισίας ἀμοιβαῖον ὄφελος, ἀνάγκη νὰ συντρέξωσιν ἕκαστος τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην, ἀλλὰ πολὺ δύνανται νὰ συντελέσωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ νοσημονέστεροι εἰς ἐκάστην κοινότητα, ἂν ἐνός μὲν φωτίζοντες τὴν κυβέρνησιν τί δύναται αὕτη νὰ πράξῃ ἐπιτυχῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μέτρου τούτου, ἂν ἑτέρου δὲ προσπαθοῦντες νὰ νοθεύωσι τὸν λαὸν καὶ νὰ δεικνύωσιν αὐτῷ διὰ λόγων πειστικῶν καὶ παραδειγμάτων πόσον μέγα θέλει ἀποβῆ τὸ ἐκ τῆς μετοικισίας ὄφελος καὶ εἰς τοὺς μετοικιζομένους καὶ εἰς τὸ δημόσιον. Εὐχῆς ἔργον ἦτο νὰ εἰσακουσθῶμεν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον!

οἵτινες δύνανται νὰ συμμερίζωνται μεθ' ἡμῶν τὸ ἴδιον ὄνειδος.

Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ θείου ἐπὶ τῆς ἀμπέλου.

Συνέχεια (ἴδε φυλ. I. σελ. 777)

Περὶ ἐργαλείων ἀρμοδίων πρὸς σκορπισμὸν τοῦ θείου ἐπὶ τῶν πασχόντων ἐκ τῆς νόσου κλημάτων.

Καλύτερος τρόπος τοῦ νὰ σκορπίζουσι τὸ θεῖον ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν κλημάτων εἶναι τὸ νὰ τινάζωσιν αὐτὸ διὰ τινος φυσητήρος· διότι οὕτω κατορθοῦται νὰ γίνεταί ἐντελέστατα ὁ σκορπισμὸς τῆς κόνωσης, ὥστε νὰ σκεπάζεται ὅλη ἡ ἐπιφάνεια καὶ νὰ ἐκτελεῖται πλειότερα ἐργασία.

Φυσητῆρ καλύτερος καὶ οικονομικώτερος εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἐγὼ κατασκευάσα κατὰ τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Βέρνης, συνάδελφός μου εἰς τὴν γεωργικὴν ἐταιρίαν, ἔλαβε, τοῦ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ ἐπίπωμα ἀπὸ τὸν συνήθη φυσητήρα. Εἰς τὴν βάσιν τοῦ σωληνίσκου θέτουσι ἐν πλέγμα ἀπὸ σύρμα χονδρὸν, πιδηροῦν, διὰ τοῦ ὁποῖου δὲν ἀφίνουσι τὸ θεῖον νὰ ἐξέρχεται εἰς γρομβοῦλια, καὶ προφυλάττουσι αὐτὸ ἀπὸ τὴν ταχείαν καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν τὸ θεῖον ἐπιφέρει εἰς τὸ λεπτόν σύρμα. Ἡ εἴσοδος καὶ ἡ ἐξοδος τοῦ ἀέρος γίνεται διὰ τοῦ σωληνίσκου. Ἡ ἐξοδος πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν βάσιν τῆς διαμέτρον ἀρκετὰ μεγάλην καὶ κλίνουσαν εἰς σχῆμα κωνικόν. Κατασκευάζεται ὁπῆ τις ἐπὶ τοῦ ἐπάνω τοῦ φυσητήρος ξύλου, διὰ τῆς ὁποίας εἰσάγουσι τὸ θεῖον, καὶ τὴν ὁποίαν κλείουσι ἐπομένως μὲ δυνατόν πῶμα. Τὸ ποσὸν τοῦ θείου, ὅπερ συνήθως μέτριον

φουσητήρ χωρεῖ, εἶναι ἐν τέταρτον χιλιογράμμου (78 δράμια) καὶ δύνανται δι' αὐτοῦ νὰ θεία φώσωσι τριάκοντα κοῦρβουλα θυνάτᾳ, ὅποια εἶναι κατὰ τὸν ἰούλιον, ὅτε οἱ κλώνοι περιπλέκονται, καὶ κολύπτουν ὀλοτελῶς τὸ ἔδαφος.

Προτερήματα τοῦ ὡς ἀνωτέρω περιγραφομένου φουσητήρος εἶναι.

Ὅτι εἶναι εὐθηνότερος τὴν φουσητήρων, οἵτινες ἔχουσιν ἀποθήκην ἐκ λευκοδιδήρου (τενεκέ) μεταξὺ τοῦ σώματος τοῦ ἐργαλείου καὶ τοῦ σωληνίσκου (ἢ τιμὴ του εἶναι ἀπὸ 1 φράγκον καὶ ἡμισυ μέχρι τῶν δύο, ἀντὶ πέντε.)

Ὅτι εἶναι μᾶλλον εὐχρηστος.

Ὅτι χωρεῖ πλειοτέρα ποσότητα θείου, καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ ἐργασία γίνεται δι' αὐτοῦ ὀλιγοεξοδωτέρα.

Ὅτι σκορπίζει καλῆτερον τὸ θεῖον, ὅπερ κινούμενον ἀπὸ τὴν εἰς τὸν αὐτὸν σωλῆνα εἰσοδὸν καὶ ἐξοδὸν τοῦ ἀέρος διασκορπίζεται καλῆτερον καὶ κάμνει ὀλιγώτερα γρομβούλια (θρομβύλια).

Εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν φουσητήρων τούτων πρέπει ὡς ἐπικάλυμμα νὰ μεταχειρίζεται τις δέρμα ἰσχυρώτατον ἀπὸ τὰ καλῆτερα, διότι τὰ συνήθη τρυποῦν εὐκόλως ἀπὸ τὴν χρῆσιν καὶ φθείρονται ἀπὸ τὸ δξὺ τοῦ ἀνθους τοῦ θείου.

Παραγγέλματα διὰ τὴν ἐπὶ τῶν νοσερῶν κλημάτων χρῆσιν τοῦ θείου.

Μεταχειριζόμενοι τὸ θεῖον ἐναντίον τοῦ ὠιδίου πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν τὰ ἐξῆς παραγγέλματα.

1. Αἱ παρά τοῦ ὠιδίου βλαφθεῖται ἄμπελοι πρέπει

νὰ καλλιεργῶνται μὲ μεγίστην ἐπιμέλειαν, νὰ μὴν φαίνωνται ὀλοτελῶς χόρτα ἐν αὐταῖς, καὶ ἡ γῆ νὰ ἦναι εὐθριπτος. Ὅτι ἐξασθενίζει τὴν βλάστησιν, συντελεῖ πρὸς αὐξῆσιν τῆς ἀσθενείας, ὡς λ. χ. τὸ κακὸν κλάδευμα, σκαφίματα σπάνια καὶ κακῶς ἐνεργούμενα, κτλ.

Ἐπιπίπτουσα ἡ νόσος διὰ τοῦ κρυπτογάμου τοῦτου παρασίτου, ταραττει τὴν βλάστησιν, διὰ τοῦτο πρέπει τις νὰ ἐνδυναμόνη τὴν βλάστησιν ἐνεργῶν συγχρόνως νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὸ παράσιτον τοῦτο διὰ τοῦ θείου, καὶ οὕτως ἐπιτυγχάνει πληρέστατα. Ἐὰν δὲ κοπρίσουν ἄμπελον κυριευμένην ἀπὸ τὴν νόσον, ἀνάγκη καὶ νὰ τὴν καλλιεργήσουν καὶ νὰ τὴν θειασφύσουν μὲ ἐξειδικασμένην ἐπιμέλειαν.

2 Καλῆτερον νὰ κάμῃ τις χρῆσιν τοῦ θείου πρῶτῶν μῶτερον ἢ ὀψιμῶτερον.

3. Ἡ χρῆσις τοῦ θείου γινομένη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθίσεως ἐπιτυγχάνει καλῆτερον, καὶ φαίνεται ὅτι ἐνεργεῖ ὠφελίμως κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς βλαστήσεως. Κατὰ τὰ 1854 καὶ 1855 τὰ κλήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγεινε χρῆσις τοῦ θείου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἔδεδαν καλῆτέρας σταφυλάς παρά αἱ λοιπαί. Τὸ θεῖον καταστρέφει τὸ ὠίδιον καθ' ἣν ἐποχὴν κάμνει ἐπὶ τῶν σταφυλῶν τὴν μεγαλητέραν καταστροφὴν, καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι ἀποτελεσματικώτερα.

4. Ἡ χρῆσις τοῦ θείου πρέπει ἐκάστοτε νὰ γίνεται μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, καὶ νὰ ἐπικάθηται ἢ κόνις εἰς πᾶν μέρος τῶν κλημάτων, κλώνους, φύλλα καὶ καρπούς.

Δέν πρέπει νά φαίδεται τοῦ Θείου, διότι εἶναι κακή ὀικονομία αὐτή. Πρέπει νά ρίπτουν τήν κόνιν ἐπὶ τοῦ κλήματος εἴτε στρεφόμενοι περὶ αὐτό, εἴτε τοποθετούμενοι ἀπὸ τὰ δύο ἀντίθετα αὐτοῦ μέρη. Ἡ χρῆσις τοῦ Θείου θεωρεῖται ἐπιτυχής, ὅταν λαμβάνων τις εἰς χεῖρας μίαν σταφυλὴν ἢ ἐν φύλλον, καὶ θεωρῶν αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, παρατηρεῖ ἐπ' αὐτὸ κόκκους πολλοὺς ἀπὸ τὴν ψιλὴν κόνιν· τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ φυσητήρος μᾶλλον, ἢ δι' ἄλλου τινὸς ἐργαλείου. Πρέπει νά ἔχη τις πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι τὸ θεῖον δὲν καταστρέφει τὸ ὠίδιον εἰμῆ ὅταν προσεγγίση εἰς αὐτό.

5. Ἐάν τὸ θεῖον ἐκπλυθῆ διὰ τῆς βροχῆς τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἤθελε σκορπισθῆ ἐπὶ τῶν κλημάτων, δύναται τις ἀκινδύνως ν' ἀναβάλῃ διὰ τινὰς ἡμέρας τὴν ἐπανάληψιν τῆς χρήσεως. Καὶ τοι ἐπελθούσης τῆς βροχῆς, τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρώτης τοῦ Θείου χρήσεως εἶναι ἐπαισθητά, ἀρκεῖ μόνον ἡ θερμοκρασία νά φθάσῃ τὸν 20 μέχρι τοῦ 25, βαθμὸν τοῦ θερμομέτρου. Ὅταν τὸ κλῆμα ἀποκνήσῃ πολλὰ φύλλα, ὡς τὸν ἰούλιον μῆνα, ὅσον δύναται καὶ ἂν ἦναι αἱ βροχαί, δὲν ἐμποδίζουν τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ Θείου, διότι τοσοῦτον καλῶς κολλᾷ ἐπὶ τῆς ἐχούσης τὰ ὠΐδια ἐπιφανείας, ὥστε τὸ ὕδωρ δὲν παρασύρει αὐτὰ εἰμῆ ἀροῦ παρασύρη ὁμοῦ καὶ τὰ ὠΐδια, ἐπὶ τῶν ὁποίων αὐτὸ εὑρίσκεται. Διὰ τοῦτο, ἀπὸ τὸν ἰούλιον καὶ ἐξῆς, ἡ βροχὴ δὲν φέρει οὐδεμίαν δυσκόλιαν εἰς τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ Θείου.

Καὶ κατὰ τὸν μαῖον δὲ καὶ τὸν ἰούνιον, ὀλιγώτερον βλάπτει ἡ βροχὴ ἀφ' ὅ,τι κατ' ἀρχὰς ἐνομιζέτο.

6. Δέν πρέπει τις νά ἐμποδισθῆ, ἔνεκα τοῦ ἀνέμου, τοῦ νά κάμῃ χρῆσιν τοῦ Θείου, ὅταν βλέπῃ ὅτι πρέπει

νά πράξῃ τοῦτο ἄνευ ἀναβολῆς. Μετεχειρίσθη τὸ θεῖον κατὰ τὸν ἰούνιον, πνεόντων σφοδρῶν ἀνέμων, καὶ εἶδον ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη καλόν. Πρέπει ὅμως κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην νά μεταχειρίζεται πλεότερον θεῖον παρά ἐν ὥρᾳ νηνεμίας, ἀλλ' ἡ παρατήρησις αὐτῆ εἶναι ἀτήμαντος, ὅταν ἡ ἐργασία ἦναι κατεπείγουσα.

7. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως τοῦ Θείου δὲν δύναται τις νά τὸ γνωρίσῃ εἰμῆ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας. Καὶ τῷ ὄντι, πρέπει ἡ βλάστησις νά λάβῃ καιρὸν διὰ νά ἐπαναλάβῃ τὴν φυσικὴν πορείαν τῆς καὶ νά λάβῃ νέαν ἀνάπτυξιν. Ἐάν, ἡμέρας τινὰς ὕστερον ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ Θείου συμβῆ βροχὴ, τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τοῦ Θείου, γίνονται δι' αὐτῆς ἐπαισθητότερα, ὅλον τὸ κλῆμα ἀποκτᾷ νέαν πρασινάδα, καὶ στυλινότητα ἀξίαν παρατηρήσεως, ὥστε τὰ φύλλα φαίνονται ὡς βερνικωμένα.

8. Τὸ θεῖον δὲν εἶναι προφυλακτικὸν τῆς ἀσθενείας, διότι τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὴν γέννησιν αὐτῆς, διὰ τοῦτο πρέπει νά ἐπαναλαμβάνεται ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἰς διαστήματα ἀρκετὰ τακτικῶς προσδιωρισμένα. Πρέπει νά περιμείνῃ τις νά φανῶσι τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς ἀσθενείας, καὶ τότε νά προστρέξῃ εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὀδηγούμενός τις πρέπει νά ἐνεργῇ διὰ νά μὴν ἐκτίθεται νά κάμῃ ἀνωφελεῖ καὶ τυφλὴν χρῆσιν τοῦ Θείου.

9. Μετὰ τὴν 10 αὐγούστου, ἡ χρῆσις τοῦ Θείου εἰς τὰ εἶδη τῶν κοκκίνων σταφυλῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι πολὺ κυριευμένα ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ὀλίγον ὠφελεῖ διὰ τὴν διατήρησιν τῶν σταφυλῶν.

10. Όταν αἱ σταφυλαί, καθ' ἣν ἐποχὴν εἶναι ἀγουρίδες, δὲν προσβληθῶσιν ἀπὸ τὸ ὠίδιον, μένουσι τοῦ λοιποῦ ἀπρόσβλητοι. Ἐάν ὁμως προσβληθῶσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἢ προσβολὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνεργῇ ἐπιβλαβῶς ἐπ' αὐτῶν. Ἐκ τούτου γίνεται ὄφθελον διὰ τὴν ἡμερᾶς τοῦ θεοῦ ἐνεργουμένη μετὰ τὴν 15 τοῦ ἰουλίου, καὶ ἐν ὥρᾳ ἀρμοδίᾳ, διατηρεῖ τὰς σταφυλάς ὑγιεῖς μέχρι τῆς ὥρας τοῦ τρυγητοῦ. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἀπὸ τὴν πείραν, ἀφ' ὅτου ἀνεφάνη ἡ νόσος αὐτή.

Περὶ τῆς ποσότητος τοῦ εἰς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν κλημάτων ἀναγκαίου θεοῦ,

Δύναται τις νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ θεοῦ κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν βρέχη. Εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐπιφάνεια ἐφ' ἧς σκορπιζέται αὐτὸ ἦναι στεγνὴ ἢ ὑγρὰ, αὐτὸ οὐχ' ἦτον ἐπενεργεῖ ἐπ' αὐτῆς φθάνει μόνον ἡ θερμοκρασία νὰ μὴν ἦναι κατωτέρα τῶν 25 βαθμῶν τοῦ θερμομέτρου, τὸ θεῖον θέλει καταστρέφει τὸ ὠίδιον ὅπου καὶ ἂν προσεγγίσῃ εἰς αὐτό.

Ἐν τούτοις ὁμως καταλληλοτέρα χρῆσις τοῦ θεοῦ καὶ δυναμένη νὰ ἐπιφέρῃ ταχύτεραν καὶ ἐπιτυχεστέραν ὠφέλειαν εἶναι ἡ γινομένη εἰς ἡμέραν στεγνὴν καὶ θερμὴν ὑπάρχοντος ἡλίου λαμπροῦ, καὶ ἀνέμου ἐλαφροῦ συντελοῦντος εἰς τὸ σκόρπισμα αὐτοῦ, χωρὶς ὁμως νὰ προξενῇ δυσκολίαν εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ νὰ ἦναι στεγνὴ ἢ ἐπιφάνεια ἐπὶ τῆς ὁποίας σκορπιζέται. προσκολλάται πάντοτε ὅσον πρέπει παντοῦ ὅπου τὸ ὠίδιον ἐξῆπλώσε τοὺς κλώνους του καὶ ἀνέπτυξε τὰ ριζιδία του. Ἐκ τούτων ἡ ἐπιφάνεια γίνεται χνουδωτὴ, οἱ δὲ πόροι των κατέχουν στερεῶς τὴν κόβιν, καὶ κυρίως τὴν πολλὰ ψιλῆν.

Ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ θεοῦ.

1. Ὅτι ἡ ὠφέλεια τῆς χρήσεως τοῦ θεοῦ δὲν εἶναι βεβαία, διότι πολλάκις προσβληθεῖσαι ἀμπελοὶ ἐθεραπεύθησαν ἀφ' ἑαυτῶν αὐτομάτως.

Τὴν παράδοξον ταύτην ἀντιρρήσιν ἀφίνομεν εἰς τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῶν ἀναγνωστῶν μας. Λέγομεν δὲ μόνον ὅτι ἀπεδείξαμεν διὰ τῆς πείρας καὶ τῶν πραγμάτων, πόσον αὐτὴ εἶναι παράλογος.

2. Ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ θεοῦ εἶναι πολυέξοδος.

Τὸ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ θεοῦ γιγόμενον ἐξόδον δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἐξόδομ τῶν λοιπῶν ἐξόδων τῆς καλλιέργειας τῶν ἀμπελῶν. Συμφωνῶ ὅτι καὶ τοσαύτη δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος, ἀλλ' ἀνταμειβεταὶ πληρῆστα διὰ τῆς προσθήκης ἀξίας ἐπὶ τοῦ οἴνου.

3. Ὅτι τὸ θεῖον δίδει κακὴν γεῦσιν εἰς τὰς σταφυλάς, ἧτις διαδιδόμενη καὶ εἰς τὸν οἶνον κατασταίνει αὐτὸν ἀκατάλληλον πρὸς πόσιν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ διὰ θειαφωμένων σταφυλῶν κατασκευαζόμενος οἶνος, λαμβάνει ἐπαισθητὴν γεῦσιν θεοῦ ἀλλ' ὅταν οὗτος μεταχρῆσθῃ, διορθώνεται, ἐξαλειφομένης τῆς κακῆς ὁσμῆς. Ἐνῶ καμπίζουν μὲ θεῖον τὰ διὰ οἶνον προετοιμαζόμενα βαρέλια, καὶ οὗτος δὲν βλάπτεται ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης, εἶναι ἐπόμενον ὅτι καὶ οἱ ἐκ θειαφωμένων σταφυλῶν οἶνοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βλαφθῶσι.

4. Ὅτι δὲν ὑπάρχει τοσαύτη ποσότης θεοῦ ὅση ἡ δύνατο νὰ ἀρκέσῃ, ἂν εἰς ὅλκας τὰς ἐκ νόσου προσβεβλημένας ἀμπελοὺς ἐμελλόν νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ θεοῦ.

Καὶ ἂν ἀκόμη ἠθέλαμεν ὑποθέσει ὅτι ἡ νόσος τῆς ἀμπελοῦ θέλει διαρκέσει ἐπὶ πολὺ μὲ τὴν αὐτὴν ἐπι-

μονήν, καὶ ἤθελον ἀποφασίσει νὰ κάμνωσι χρῆσιν τοῦ
θείου, ὅσον μέγα ποσὸν θείου ἤθελε χρειασθῆ, δὲν
εἶναι κίνδυνος νὰ γένη ἔλλειψις. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ
βιομηχανία θέλουν προάγει ἀνάλογον τῶν αἰτήσεων
ποσότητα.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΜΑΡΗΣ

Μέλος τῆς γεωργικῆς ἐταιρίας τοῦ Ἐρώλτου

Περὶ σπορᾶς δημητριακῶν καρπῶν, ὄρυζιου κτλ.

Δύο σημαντικώτατα αἰτία ἐμπόδιον ἐφέτος νὰ γέ-
νη σπορὰ τῶν πρῶτων σιτηρῶν ἀναλόγως μὲ τὰς
ἀνάγκας τοῦ τόπου καὶ μὲ τὰς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο
ἀφιερωμένας χεῖρας. Πρῶτον καὶ οὐσιωδέστερον εἶναι
ἡ ἔλλειψις τοῦ σπόρου, διότι ὡς ἐκ τῆς ὀλιγότητος
τῆς καρποφορίας ὁ σίτος ἐγένετο ὀλίγος, καὶ ἐπομέ-
νως οἱ γεωργοὶ δὲν ἠδυνήθησαν, ὅχι νὰ αὐξήσωσι
τὸν σπόρον τῶν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ διατηρήσωσι διὰ
τὴν σπορὰν τὴν αὐτὴν τοῦ σπόρου ποσότητα, τὴν
ὁποίαν κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη εἶχαν τὴν συνήθειαν
νὰ σπείρωσι· δευτέρον δὲ εἶναι τὸ ἐκ τῆς ἀνομβρίας
ἐμπόδιον πρὸς σπορὰν, ὅπερ εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κρά-
τους ἐπέφερε τὸ νὰ μὴν σπείρωσιν ἐγκαίρως διόλου, ἢ
μικρὰν ποσότητα. Ὄταν δὲ ἐπῆλθον αἱ βροχαὶ, ἐξα-
κολουθοῦσαι συναχῶς ἐπέφερον ἄλλην δυσκολίαν εἰς
τὴν σπορὰν, καὶ μάλιστα εἰς τὰ πεδινὰ μέρη, τὴν ἐκ
τῆς πολυομβρίας. Γενομένης λοιπὸν τῆς σπορᾶς τοῦ
σίτου ὀλίγησ καὶ μὴ ἐγκαίρου, ἔπεται ὅτι καὶ εἰς
τὸν ἀνώτατον ὅρον ἂν φθάσῃ ἡ μέλλουσα καρποφο-
ρία, πάλιν τὸ ποσὸν τοῦ σίτου μάλισ θέλει εἶσθαι

ἴσον μὲ τὸ ἐφετεινὸν προϊόν. Ἐπεται ἐκ τούτου ὅτι
καὶ εἰς τὸ μέλλον ὁ τόπος δὲν θέλει παράξει τὸν ἀ-
ναγκαῖον πρὸς τροφήν τῶν κατοίκων σίτον.

Διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὰς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης
ἐπιζημίους συνεπείας, ἀνάγκη νὰ εὐρωμεν μέσα ἀνα-
πληρώσεως τοῦ κενοῦ τούτου. Νομίζομεν δὲ ὅτι πρέ-
πει νὰ ἐνασχοληθῇ ἡ γεωργία τῆς Ἑλλάδος εἰς καλι-
λιέργειαν ὀψίμων δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἄλλων
χρησίμων πρὸς τροφήν τῶν ἀνθρώπων προϊόντων· ἐάν
ἐπιτύχωμεν νὰ ἀναπληρώσωμεν τὴν ἔλλειψιν ταύτην,
ὅχι μόνον δὲν θέλει ἐξαχθῆ τοῦ κράτους χρηματικόν,
τοῦ ὁποίου μάλιστα τοσαύτη σπάνις ὑπάρχει εἰς τὴν
Ἑλλάδα, ἀλλὰ δὲν θέλομεν ὑποβληθῆ εἰς τοὺς ἐκ τῆς
σιτοδείας κινδύνους, οἱ ὅποιοι, ἂν αὕτη παραταθῆ καὶ
μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν νέων προϊόντων, θέλουν εἶ-
σθαι ἐπίφοβοι.

Ἡ ἀναπλήρωσις λοιπὸν τοῦ κενοῦ τούτου δύναται
νὰ γένη ὡς ἑξῆς.

1. Ὄταν δὲν ᾔται πλέον δυνατόν νὰ γένη σπορὰ σί-
του, οἱ γεωργοὶ νὰ ἐξακολουθοῦν κατ' ὄλον τὸν χει-
μῶνα γεωργοῦντες τὰς γαῖας τῶν, καὶ κάμνοντες
αὐτὰς ἐτοιμοὺς πρὸς σπορὰν ὅταν δὲ παρουσιασθῇ ἀρ-
μοδία περίστασις, δύναται νὰ σπείρωσιν ὀψιμῶσιν,
διμήμιον, μαρτιάκον, κριθὴν κτλ. κατὰ δὲ τὸν μάρτιον
ὄσπρια διάφορα καὶ γαιόμηλα, ἐξ ὧν δὲ τούτων
ποσότητα πολὺ πλειοτέραν τῆς συνήθους. Τὸ ἐκ τῶν
προϊόντων τούτων περίσσευμα δύναται πολὺ καλὰ νὰ
χρησιμεύσῃ εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ κενοῦ τοῦ περῶντος
ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς σπορᾶς τοῦ σίτου.

2. Ἐν σημαντικώτατον προϊόν τὸ ὁποῖον ἠδύνατο

νά αναπληροῖ οὐσιωδεστάτην ἔλλειψιν, εἶναι τὸ ὀρύζιον. Τὸ προϊόν τοῦτο κατέστη εἰς γενικωτάτην χρῆσιν καθ' ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, καὶ ἀναπληροῖ κατὰ μέγα μέρος τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρτου. Ἐὰν ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἐπεκτανθῇ, ἡ ὠφέλεια θέλει ἀποβῆ σημαντικωτάτη ὑπὸ τὴν διπλὴν ἔποψιν, καὶ διότι θέλομεν κατὰ μέγα μέρος θεραπεύσει τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρτου, καὶ διότι δὲν θέλομεν ἐξάγει χρήματα εἰς προμήθειαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ δυστυχῶς, τοῦ προϊόντος τούτου ἡ καλλιέργεια ἐπεριωρίσθη ἐπὶ τοσοῦτον διὰ λόγους δημοσίου ὑγείας, ὥστε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὀλοτελῶς σχεδὸν πεπαυμένη. Καὶ ὅμως, ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ δὲν εἶναι, νομιζόμεν, τοσοῦτον ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν δημοσίον ὑγείαν, ὅπως ἐξ ἀρχῆς ὑπέλαβον αὐτὴν οἱ συντάξαντες τὸ κανονίζον τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ διάταγμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς νομιζόμεν, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ ἐπιφέρει μεγαλύτεραν ζημίαν οικονομικῶς, ἀπ' ὅσην νομίζουσι ὅτι ἐπιφέρει εἰς τὴν ὑγείαν τῶν κατοίκων, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ κληρωμεν παρατηρήσεις τινὰς περὶ τούτου καὶ νὰ δώσωμεν ἐπομένως ὁδηγίας, πῶς ἡ καλλιέργεια τοῦ σημαντικωτάτου τούτου προϊόντος δύναται νὰ γένη ὠφελιμωτάτη ἔνεκα τῆς ἀφθονίας τῆς καρποφορίας, χωρὶς νὰ υποβληθῇ εἰς κίνδυνον ἡ ὑγεία τῶν περιοικούντων τοὺς ὀρυζῶνας.

Ἡ ἀποδιδόμενη εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ὀρυζίου βλάβη δὲν προέρχεται θεθαίως ἀπὸ τὸ φυτὸν τοῦ ὀρυζίου, διότι τοῦτο δὲν διαφέρει ὀλοτελῶς τοῦ φυτοῦ τοῦ σίτου ἢ τῆς κριθῆς. Ἀποδίδεται εἰς τὴν λίμνασιν τῶν ὑδάτων κατὰ τοὺς ἀγρούς, εἰς τοὺς ὁποίους καλ-

λιεργεῖται τὸ ὀρύζιον. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἀγροὶ πλημυροῦντες ἀπὸ ὕδατα στάσιμα, εἰς τὰ ὁποῖα γίνεται σήψις διαφόρων φυτῶν, καὶ ζωῦφιων, ἀποπέμπουν μiasματικὰς οὐσίας, ἐξ ὧν γεννῶνται πυρετοὶ, ἢ παράγονται ζῳῦφια, ἐνοχλοῦντα τοὺς περιοικοῦντας εἰς αὐτά.

Ἀλλὰ τὸ μίasma τοῦτο γεννᾶται ἀπὸ τὴν στασιμότητα τοῦ ὕδατος καὶ τὴν σήψιν, ἐὰν ὅμως τὰ ὕδατα κινῶνται, οὔτε σήψεις γίνονται, οὔτε μiasματικαὶ ὕλαι ἀναπέμπονται, ὥστε δὲν ἐπέρχεται οὐδεμία βλάβη εἰς τὴν ὑγείαν τῶν περιοικούντων, ὅσον πλησίον καὶ ἂν ὑπάρξωσι ταῦτα. Κατὰ συνέπειαν τούτων, ἡ καλλιέργεια τοῦ ὀρυζίου, γινομένη εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ νὰ ἦναι διαρκῶς κινούμενον, δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀποβῇ ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων. Ἴδου δὲ τί ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἦναι τὸ ὕδωρ διηνεκῶς κινούμενον. Ὅ,τι θέλομεν εἰπεῖν, τὸ λέγομεν μετὰ μακροχρόνιον πείραν, γεννημένην παρ' ἡμῶν αὐτῶν μετὰ προσοχῆς καὶ περιεργείας συγχρόνως, ὥστε δυνάμεθα νὰ ἐγγυηθῶμεν περὶ αὐτῶν. Ὁδηγοῦμεν τὰ ὕδατα δι' ὄχετοῦ εἰς τοὺς ἀγρούς, τοὺς ὁποίους θέλομεν νὰ σπείρωμεν ὀρύζιον, τὰ διαμοιράζομεν εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγροῦ τούτου, προδιαθέτοντες τὸν ἀγρὸν δι' ἄρμοδιου ἐργασίας, ὥστε τὸ ὕδωρ νὰ σκεπάζῃ ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγροῦ, νὰ μὴν μένη ὅμως στάσιμον, ἀλλὰ νὰ κινῆται πρὸς τὴν κάτω ἄκρην τοῦ ἀγροῦ, ὅθεν ἐξέρχεται αὔθις δι' ὄχετοῦ χρησιμεύοντος εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ εἰς ἄλλην χρῆσιν τὸ ὕδωρ. Τὸ ὕδωρ καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγροῦ, ὅθεν διέρχεται, δὲν ἔχει πλειό-

τρον τῶν δύο δακτύλων βάθος, κινούμενον δὲ πάντοτε καὶ ἀνανεούμενον, διότι ὅσον εἰσέρχεται ἀνωθεν, ἐξέρχεται κάτωθεν, δὲν παράγει σήψιν, οὐδὲ μiasματικὰς ἐπιβροὰς, ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν υἰείαν τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὅταν δὲ κοπῆ ποτὲ τὸ ὕδωρ, ὁ ἀγρὸς στραγγίζει ἀμέσως, τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἡμέραν, ὥστε οὐδὲ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δύναται νὰ γένη σήψις ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν υἰείαν τῶν περιοικούντων.

Ἄλλὰ καὶ ἂν ὡς ἐκ τῆς λίαν ἐπιπέδου θέσεώς τινος ἀγροῦ ἡδύνατο νὰ ἦναι κίνδυνος μiasματικῆς ἀποβροῆς, μήπως πάντοτε τοιαύτη ἀπόβροια ἀποβαίνει ἐπιζήμιος εἰς τὴν υἰείαν; Αἱ ἀναθυμιάσεις διὰ νὰ προξενήσωσι βλάβην, ἢ πρέπει νὰ ἦναι πολὺ πλησίον, ἢ πρέπει νὰ μεταφέρονται διὰ τῶν ἀνέμων εἰς τὸ κατοικούμενον μέρος. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος οἱ ἀνεμοὶ εἶναι περιοδικοί. Ἐὰν δὲ οὗτοι δὲν φέρουν ἀπ' εὐθείας τὰ μιάσματα εἰς κατοικούμενον μέρος, βλάβη τῆς υἰείας δένειναι ἕννατον νὰ προέλθῃ ἐκ τῶν ὀρυζίωνων,

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου, διὰ νὰ ἐξορισθῇ τῆς Ἑλλάδος, ἢ νὰ περιορισθῇ πὰ μέγιστα ἡ καλλιέργεια τοσοῦτον σημαντικοῦ προϊόντος, ὅποιον τὸ ὀρύζιον, ἔπρεπε νὰ γένωσι δοκιμαίαι, ὅτι πραγματικῶς βλάπτει τὴν υἰείαν ἡ καλλιέργεια τοῦ ὀρυζίου, γινομένη μάλιστα καθ' ὃν τρόπον ἐξεθέσαμεν, ἔπρεπε νὰ γένωσι παρατηρήσεις παρ' ἐμπειρῶν ἰατρῶν, ὅποια καὶ ὁπόση εἶναι ἡ βλάβη, καὶ ἐπομένως νὰ ληφθῶσιν ἀνάλογα μέτρα, διότι, ἂν ἢ ἐκ τῆς καλλιέργειας τοῦ ὀρυζίου βλάβη συνίσταται εἰς περιοδικούς πυρετούς, καὶ τούτους ἀκινδύνους, ἢ βλάβη αὐτῆ τῆς υἰείας δὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ζημίαν, τὴν ὅποιαν προξενεῖ οἰκονομικῶς τὸ ἐμπόδιον τῆς καλ-

λιεργείας τοῦ ὀρυζίου· διότι ἐν στρέμμα γῆς δύναται νὰ παράξῃ τριάκοντα κοιλὰ ὀρυζίου καὶ ἐπέκεινα, ὅταν ἐπιτύχη, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ δραχμὰς ὀγδοήκοντα μέχρῃς ἑκατὸν καὶ τοσοῦτον εἰσόδημα εἶναι ἀνώτερον παντὸς εἶδους δημητριακοῦ καρποῦ.

Κατὰ συνέπειαν τῶν παρατηρήσεων τούτων, νομίζομεν ὅτι ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπὸ ὠριμον σκέψιν τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ μὴν ἀφήσῃ νὰ ἐπιφέρῃ τόσον σημαντικὴν ζημίαν εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἢ ἀπαγόρευσις τῆς καλλιέργειας τοῦ ὀρυζίου. Ἄλλὰ καὶ οἱ πολῖται, ὅσοι ἔχουσι γαίαν δυναμένην νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς καλλιέργειαν ὀρυζίου, πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῶσι δι' ἀναφορῶντων τὴν κατάργησιν, ἢ καὶ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον τροποποίησιν τοῦ νόμου τούτου.

Ἐκτὸς τῆς ἀμέσου ὠφελείας, τὴν ὅποιαν χορηγεῖ, διὰ τὴν ἀφθονίαν τοῦ προϊόντος, ἡ καλλιέργεια τοῦ ὀρυζίου, ἔχει καὶ ἄλλην ὄχι ὀλιγώτερον σημαντικὴν ὠφέλειαν, τὴν λίπανσιν τῶν ἀγρῶν. Ἐπειδὴ τὸ ὀρύζιον ἀπαιτεῖ νὰ μένη διαρκῶς τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῷ, ὅταν ὑπάρξουν βροχαί, καὶ θολόνουν τὰ ποτάμια ὕδατα, ἢ ἰλὺς, ἣτις κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰσέρχεται εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐπαύρῃν τοῦ θερούς, προξενεῖ μεγίστην ὠφέλειαν, ὥστε ὁ ἰδιοκτῆτης τῶν ἀγρῶν τούτων, ἀφοῦ οὕτω λιπανθῶσι, δύναται ἐπὶ τριετίαν νὰ τοὺς σπέρνῃ δημητριακοὺς καρπούς, χωρὶς νὰ χρειασθῇ ὀλοτελῶς κοπρίαν. Πλεονεκτήματα περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλλιέργειας τοῦ ὀρυζίου εὐρίσκει τις εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Λαοῦ φυλ. Α'. σελ. 72.

Μετὰ τὸ ὀρύζιον πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐν τῶν σημαντικωτέρων προϊόντων τὸ γαιόμηλον, τὸ ὁποῖον δύναται μεγάλως νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁδοὺς ἀμαξητάς καὶ μέσα εὐκόλου μετακομίσεως δὲν ἔχομεν, εἰς τὰ ἀπέχοντα τῆς θαλάσσης μέρη δὲν πρέπει νὰ καλλιεργηθῆ, εἰμὴ μόνον ὅση ἀρκεῖ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐντοπιῶν, μεγάλαι δὲ ἐπιχειρήσεις δὲν δύνανται νὰ ἀποβῶσιν ἐπιωφελεῖς, καὶ μάλιστα ἐὰν ἡ ἔκπτωσις τῆς τιμῆς τῶν σιτηρῶν ἐλαττώσῃ τὴν ζήτησιν τοῦ γαιομήλου. Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι ἕκαστος γεωργὸς δύναται νὰ καλλιεργήσῃ ἐν ἡ δύω στρέμματα εἰς γαιόμηλα, ἡ δὲ καλλιέργεια αὕτη θέλει προάξῃ τόσον ποσὸν ὀλικῶς, ὥστε οἱ γεωργοὶ νὰ προμηθεύσωσι τὴν πρὸς ἰδίαν τῶν χρῆσιν ποσότητα, καὶ ὅση θέλει ἀναγκαιοῖ εἰς τοὺς μὴ γεωργοὺς κατοίκους τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος. Ἐὰν ὑπάρξῃ εὐφορία αὐτῆς, ὁ γεωργὸς δύναται νὰ κάμῃ πλειοτέραν χρῆσιν αὐτῆς, οὔσης δυσμετακομίστου, καὶ νὰ πωλήσῃ πλεῖστον σῖτον, ἐξ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἐμελλε νὰ καταναλώσῃ πρὸς τροφήν του, διότι ὁ σῖτος, καὶ τοι ἐπιβαρυνόμενος καὶ μὲ τὰ ἐξοδα τῆς μετακομίσεως, δύναται καὶ πάλιν νὰ ᾖναι ὠφελιμώτερος εἰς τὸν γεωργόν, μετακομιζόμενος ἀλλαχοῦ.

Ἐπάρχει καὶ ἄλλο σημαντικὸν προϊόν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ὁποῖον ἀναπληροῖ τὴν ἐλλείψιν τοῦ σίτου, μάλιστα εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας. Τὸ ἀραβόσιτον, ὅπερ εἶναι ἀρκετὰ πλούσιον προϊόν, ἐπιτυγχάνει ἀξιόλογα εἰς τὰς πλειοτέρας ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα ὅπου ὑπάρχει ἀφθονία ὑδάτων. Ἐκαστος λοιπὸν γεωργός, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν

τὴν ποσότητα τῆς εἰς ἄλλα σιτηρὰ σπορᾶς του, ὀφείλει νὰ ρυθμίσῃ τὴν εἰς ἀραβόσιτον καλλιέργειαν, καὶ μάλιστα νὰ ἐπεκτείνῃ αὐτὴν καὶ πλειότερον, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ προτίμησιν πρέπει νὰ ἐργασθῆ εἰς τὰ προϊόντα τῆς πρώτης ἀνάγκης, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν τροφήν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀκολούθως εἰς τὰ δεύτερα, τὰ ὁποῖα καλλιεργεῖ διὰ χρηματικὴν ἀπολαβήν, καὶ δὲν χρησιμεύουν πρὸς τροφήν τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ γεωργὸς ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ν' ἀπολαύσῃ ἐκ τῶν γεωργικῶν του ἔργων ὅσον ἐνεστέ μεγαλητέραν χρηματικὴν ὠφέλειαν, δὲν θέλει ἐνασχοληθῆ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, ἐὰν, καλλιεργῶν ἄλλα προϊόντα, δύναται νὰ ὠφεληθῆ πλειότερον ἀπ' αὐτῶν. ἄλλ' ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐπέμβῃ ἡ ἐξουσία, ὅχι νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν γεωργὸν νὰ ρυθμίσῃ τὰς ἐργασίας του ἄλλως παρὰ καθ' ὄν τρόπον νομίζει αὐτὸς καταλληλότερον, ἀλλὰ προτείνουσα μέσα ἐνθαρρύνσεως εἰς τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τοῦλάχιστον καθόσον διαρκεῖ ἡ σιτοδεία. Τὰ μέσα τῆς ἐνθαρρύνσεως ταῦτα τοσοῦτον ἀναγκαιοτέρα πρέπει νὰ θεωρηθῶσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, καθόσον, ἐπιτεινομένης τῆς σιτοδείας, ἐπικεῖται σημαντικὸς κίνδυνος εἰς τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἐξήντησαν ὅλα σχεδὸν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεώς των ἀναγκαζόμενοι νὰ ἀγοράζωσι, τὸν μὲν ἄρτον εἰς τριπλασίαν παρ' ἄλλοτε τιμὴν, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ τρόφιμα εἰς διπλασίαν. Ἐὰν οἱ δημητριακοὶ καρποὶ οἱ ἐν τῷ τόπῳ παραγόμενοι ᾖσαν ἱκανοὶ πρὸς διατροφήν τῶν κατοίκων, τὸ κακὸν δὲν ᾔτο τοσοῦτον μέγα, διότι τὸ διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς τρο-

φῆς χρήματα δὲν ἐξήρουντο τοῦ κράτους, ἀλλ' ἔμενον εἰς τὸν τόπον μεταφερόμενα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἑνὸς εἰς τοῦ ἄλλου Ἕλληνας, καὶ χρησιμεύοντα πάλιν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, ἀλλὰ δυστυχῶς, αἱ εἰς δημητριακοὺς καρποὺς πρόσοδοι τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπαρκοῦν εἰς τὴν ἑτησίαν τροφήν τῶν κατοίκων τῆς, καὶ λαμβάνει ἀνάγκη νὰ εἰσαγάγῃ δημητριακοὺς καρποὺς πρὸς τροφήν, διὰ μίαν τριμηθίαν τοῦλάχιστον, ὅλων τῶν κατοίκων τῆς.

Δυστυχῶς ὅμως, κἀνὲν εἶδος ἐνθαρρύνσεως δὲν εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὴν Ἑλλάδα: καὶ ἡμεῖς μένομεν μὲ τὰ ὄμματά κλειστὰ ἐν τῷ μέσῳ τοσοῦτων ἐθνῶν, ἅτινα διὰ τῶν ἐνθαρρύνσεων ἐβελτίωσαν καὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν, καὶ ἐγένοντο μεγίστων ὠφελειῶν πρόξενα εἰς τὰς πατρίδας των. Ἄλλ' ἐὰν ἄχρι τοῦδε, ὁμαλῶς προβαιόντων τῶν πραγμάτων, δὲν ἐγένετο χρήσις τοιούτῳ μέσῳ ἐνθαρρύνσεως, ἥδη ὅτε ὁ κίνδυνος τῆς σιτοδείας ἐπικεῖται ἀπειλῶν καὶ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ὑπαρξιν τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δίκαιον, εἶναι φρονήσεως ἔργον, νὰ μὴν ληφθῇ πρόνοια πρὸς ἀποφυγὴν τοσοῦτον ἐπικινδύου κακοῦ;

ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Ἄπὸ τὸν λόγον τοῦ Δουπίνου, προέδρου γεωργικῆς τινος ἐπιτροπῆς.

« Ἄλλὰ δὲν πρόκειται νὰ καλλιεργήσωμεν περισσότεραν ἔκτασιν γαιῶν: τὸ κυριώτερον εἶναι νὰ καλλιεργῶμεν καλῶς τὰς ἀφιερωμένους εἰς τὴν γεωργίαν

γαιῶν. Εἶναι ἐκ πείρας γνωστὸν ὅτι ἐν στρέμμα γῆς καλῶς κοπρισμένης, καὶ καλῶς δουλευμένης, προάγει ἴσον μὲ τρία στρέμματα γῆς μὴ κοπρισθείσης καὶ μὴ καλλιεργηθείσης καλῶς.

« Πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίσωμεν νὰ τελειοποιήσωμεν τὰ γεωργικά μας ἐργαλεῖα, νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰς κοπρίας καὶ νὰ τὰς καταστήσωμεν ἀρμοδίας εἰς διάφορα ἤδη καλλιεργείας. Ὑπῆρχον γρανιτικαὶ γαῖαι αἵτινες πρὸ αἰῶνων δὲν παρήγον εἰμὴ σίκαλιν καὶ βρώμην, χάρις ὅμως εἰς τὴν χρῆσιν τῆς τιτάνου (ἀσβέστου) πρὸ τινων ἐτῶν αἱ ἴδιαι γαῖαι προάγουσιν σίτον βαρύτερον καὶ καλλητέρας ποιότητος ἀπὸ τοὺς συλλεγομένους εἰς τὰς λεγομένας καλῆς ποιότητος γαιῶν.

« Ἴδου διατὶ διὰ τοῦ προγράμματος τῆς ἐπιτροπῆς μας προτείνομεν εἰδικὸν βραβεῖον καὶ νομισματόσημα τιμῆς εἰς ἐκείνους οἵτινες ἤθελον ἀνακαλύψει μάρνην (εἶδος τιτανώδους γῆς) ἢ ἤθελον κατασκευάσει τεχνητὰς κοπρίας καλῆς ποιότητος διὰ νὰ προστεθῶσιν εἰς τὰς φυσικάς.

« Κύριοι, εἶναι δεκαπέντε ἔτη ἀπ' ὅτου ἐσυστήθη ἡ ἐπιτροπὴ μας. Δὲν εἶναι εἰς ὅλους προφανῶς γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ γεωργία ἡμῶν ἔλαβε τὰς κυριώτερας βελτιώσεις; Ὑπὸ τὴν ἐμῆρόν τοῦ καταστήματος τούτου, καὶ πληθυνομένων τῶν καλῶν παραδειγμάτων, ἐγκατελείφθη πλέον τὸ σύστημα τοῦ ν' ἀφίνουσαν ἀναλλάξ χέρσους τοὺς ἀγρούς. Ἡ ἀλληλοδιαδοχὴ τῶν σπερμάτων ἐγνώρισθη καλλίτερον καὶ διετέθη καταλληλότερον, εἰσῆχθησαν νέαι καλλιέργειαι, τὸ πότισμα διευθύνεται καλλίτερον, ἐπιμελέστερον καὶ συνεχέστερον, τὰ κτήνη ἐπολλαπλασιάσθησαν σημαν-

τικά, τὰ γένη αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως ἐβελτιώθησαν, καὶ αἱ πεδιάδες προέβησαν εἰς μέγαν βαθμὸν εὐφορίας. Διὰ τοῦτο ὁ ὑπουργὸς τῆς γεωργίας χορηγῶν εἰς ἡμᾶς, καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, τὸ χρυσοῦν νομισματοσημον, ἔγραφεν εἰς τὴν συνοδούσαν αὐτὸ ἐπιστολὴν. « Ὁφελοῦμι εὐχαρίστως ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν εὐχαρίστησίν μου διὰ τὰς ἐπωφελεῖς ἐργασίας τῆς. » Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναγνωρίσωμεν καὶ νὰ κηρύξωμεν τὴν ὠφέλειαν τῶν ἐπιτροπῶν. Ἐπαίνεσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δικαίως τὴν κυβέρνησιν διὰ τὴν πρὸς τὰ γεωργικὰ καταστήματα προστασίαν τῆς καὶ τὰ χορηγούμενα εἰς ταῦτα ἐνθαρρυντικὰ μέσα, ἥδη δὲ δὲν δύναμαι νὰ μὴν κατακρίνω ἐκείνους, οἵτινες ἔχουν ὀλίγον πατριωτισμὸν καὶ τὸσον ὀλίγα φῶτα, ὥστε νὰ μὴν ἐννοοῦν τὴν ὠφέλειαν τῶν συνελεύσεων τούτων.

« Κατακρίνω πρὸ πάντων ἐκείνους, οἵτινες δὲν προθυμοποιοῦνται νὰ ἀπολαύσωσι τὰ βραβεῖα ἡμῶν, καὶ ἐκείνους οἵτινες εἶναι τὸσον φειδωλοὶ ὥστε ἀρκοῦνται νὰ δώσωσι τὴν μερίδα των εἰς τὰ κοινὰ κεφάλαια διὰ νὰ αὐξήσωσιν οὕτω τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς, ἐξ ἧς μ' ὅλον τοῦτο ἀρμόνται μὲ τοσαύτην εὐχαρίστησιν. Ἐπικαλοῦμαι λοιπὸν τὴν συνδρομὴν ἀπάντων ἐν ὀνόματι τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τοῦ τόπου. Ἰδιοκτῆται καὶ ἐκμισθωταί, πολῖται καὶ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ὅλοι ὅσοι ζῆτε μὲ κάπποιαν ἄνεσιν, σὰς ἐρωτῶ ἐὰν δὲν εἶναι μέγιστον συμφέρον εἰς τὴν κοινωνίαν νὰ διαδοθῇ ἡ ἠθικὴ εἰς τὰς ἐξοχὰς, νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς ὅλους τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, σέβας πρὸς τὸ ἐπάγγελμά των, καὶ νὰ προαχθῇ περὶ ὑμᾶς, πρὸς ἴδιον

ὑμῶν ὄφελος, καὶ πρὸς ἴδιαν ὑμῶν ἀσφάλειαν, ἡ ἀγάπη τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐργασίας νὰ τιμηθῶσι διὰ τῶν ἀμοιβῶν αἱ ἀρεταί, αἵτινες μορφοῦν διακεκριμένως τὸν χαρακτῆρα τοῦ γεωργοῦ, νὰ ἐνθαρρυνθῇ τὸ θρησκευτικὸν αἶμα καὶ ἠθικὸν αἶσθημα, τὸ ὅποιον ἐμπνέει ἡ ἐλπίς, ἣν ἔχει οὗτος παραδίδων τὸν σπόρον εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς, ἢ πρὸς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν εὐχαρίστησις κατὰ τὰς ἐπιτυχίας, ἡ ὑπομονὴ ἐν περιπτώσει κινδύνων προερχομένων ἀπὸ θυέλλας καὶ κακοῦς καιρῶν, καὶ τέλος ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὸ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐργασίας, καὶ δι' αὐτῶν νὰ προκαλέσῃ εἰς νέαν εὐφορίαν τοὺς ἀγροῦς, ὅσοι δὲν ἐκαρποφόρησαν κατὰ τὰς προσδοκίας του ;

Σ. Σ. Πόσης λύπης πρόξενος καθίσταται ἡ κατὰ τὴν γεωργίαν ἀθλιότης ἡμῶν ! Πόσον καὶ ἡ κυβέρνησις, καὶ οἱ κτηματῖαι καὶ οἱ κατ' ἐπαρχαίς σημαντικοὶ ἀδιαφοροῦν τὸν σιγαντικώτατον τοῦτον κλάδον τοῦ πλούτου τῆς Ἑλλάδος !

Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τόσης γαίας διαθέσιμους, αἵτινες οὐδεμίαν ὠφέλειαν παρέχουσιν εἰς τὸ δημόσιον δὲν ἦτον ἄρα γε καλὸν νὰ προσδιορίσῃ κατ' ἐπαρχίαν, ἢ κατὰ τὰς εὐφορωτέρας μόνον, ὅπου ἡ μεταβολὴ ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ σημαντικωτέραν ὠφέλειαν, κτῆμά τι ἠθικὸν νὰ καλλιεργῆται κατὰ τοὺς νεωτέρους καὶ τελειότερους τρόπους τῆς Εὐρώπης διὰ νὰ βλέπουν οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ μερῶν καὶ νὰ προδιαθέτωνται εἰς τὸ νὰ μεταρρυθμίσωσι κατ' ὀλίγον καὶ αὐτοὶ τὰς γεωργικὰς τῶν ἐργασίας, νὰ εὐρίσκωσι δὲ στάδιον ἐνεργείας καὶ οἱ διδασκόμενοι τὴν γεωργικὴν νέοι ;

Δὲν ἦτον εὐχῆς ἔργον ἡ γεωργικὴ νὰ διδάσκεται

εις την πρωτεύουσαν ὑπ' ὄφιν καὶ τῆς κυβερνήσεως καὶ πολλῶν ἐκ τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν, εὐρισκομένων ἐνταῦθα συνήθως δι' ὑποθέσεις των, διὰ νὰ διδάσκαται καλῆτερον ἀπότι γίνεται σήμερον ἐν τῇ ἐρρημιά τῆς Τίρινθος, καὶ ὠφελιμώτερον, διότι γίνεται ὑπὸ τὰς ὄψεις πολλῶν ἀνθρώπων ; — Δὲν ἦτον ὠφελιμον νὰ στρέψωμεν πρὸς τὸν κλάδον τοῦτον ἐν μέρος τῆς νεολαίας, ἣτις κατεπλημύριος τὸ πανεπιστήμιον καὶ ἐπλήρωσε τὰς αἰθούσας τῶν τῆς Ιατρικῆς καὶ νομικῆς σχολῶν ; Δὲν ἦτο εὐρύτατον στάδιον διὰ τοὺς διδαχθησομένους τὴν γεωργίαν νὰ ἐπιστατήσωσιν ἐθνικὰ κτήματα, καλλιεργούντες ταῦτα ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, ἢ νὰ ἐνοικιάσωσι ταῦτα πολυετῶς καὶ νὰ εὐρωσιν ἀσφαλῆ πόρον ζωῆς δι' ἑαυτοὺς, νὰ κατασταθῶσι δὲ ἐπωφελεῖς καὶ πρὸς τὸ δημόσιον ; Ἀλλὰ τί θὰ λέγωσιν ἄρα γε ὅσοι τυχὸν καταδεχονται ν' ἀναγνώσωσι τὰς παρατηρήσεις μας ! Εὐχῆς ἔργον ἦτον ἂν ἔλογον μόνον « Μακάριοι οἱ λέγοντες εἰς ὦτα ἀκουόντων » καὶ δὲν ἤθελον ἀποδώσει εἰς ἡμᾶς καὶ εὐήθειαν ὅτι τολμῶμεν νὰ φαντασθῶμεν τοιαύτας μεταβολὰς καὶ βελτιώσεις !

ΠΕΡΕ ΓΑΙΟΜΗΛΩΝ.

Ἐκ τῆς ἰστορίας τῆς ἀγροκλήπιον τι εἰς Μακλεμβούργην ἔλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταφέρῃ εἰς Γαλλίαν βολβοὺς τινὰς γαιομήλων ὑγειῶν, μὲ ἐπιδερμίδα λευκοφαῖον καὶ καλῆς ποιότητος. Οἱ βολβοὶ οὗτοι ἐφυτεύθησαν εἰς τὰ πέριξ τῆς Αἰλλης μὲ ἄλλα ἐντόπια γαιομήλα, καὶ ἐγένετο καὶ εἰς ταῦτα ἡ αὐτὴ προπαρασκευὴ καὶ ἡ αὐτὴ καλλιέργεια. Τὰ ἐκ τῆς Μακλεμβούργης ἐβλάστησαν μὲ πολλὴν προθυμίαν, καὶ προήγαγον μέγαν ἀριθμὸν βολβῶν ἐντελῶς ὑγειῶν, πολὺ ἀλευρώδη καὶ ἀξιολογωτάτης γεύσεως. Τὰ ἐντόπια ὅμως γαιομήλα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον, προσεβλήθησαν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν,

ἐνῶ τὰ ἐκ Γερμανίας δὲν προσεβλήθησαν ὀλοτελῶς. Ἐκ τούτων ὀρμώμενος ὁ Κ. Κορενουένδερος θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι, μεταφερομένων ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν σπόρων ἀπὸ τὰ ἀρκτικά μέρη, θέλουσιν ἀνανεωθῆ τὰ εἶδη, θέλει προαχθῆ πλείοτερον προϊὸν, καὶ βολβοὶ καλῆτερας ποιότητος. Προσέτι κάμνει τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὰ γαιομήλα, μεταφερόμενα ἀπὸ ψυχρὸν εἰς θερμὸν κλίμα, βλαστάνουσι ζωηρότερον καὶ παράγουσι πλείοτερον προϊὸν.

Τὰ ἐκ Μακλεμβούργης γαιομήλα φυτευθέντα τὸν ἐπόμενον ἀπρίλιον ὁμοῦ μὲ ἄλλα ἐντόπια γαιομήλα, ἐβλάστησαν τακτικώτατα καὶ δεκαπέντε ἡμέρας πρὸ τῶν ἐντοπίων. Τὴν σήμερον καθ' ὅλα τὰ μέρη, ὅπου ἐφυτεύθησαν ταῦτα, εἶναι ἀσυκρίτως καλῆτερα τῶν λοιπῶν, καὶ προξενοῦν θαυμασμὸν εἰς ὅλους τοὺς βλέποντας αὐτά. Ἡ δευτέρα αὐτῆ ἐπιτυχία μᾶς κάμνει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀξιοσημεῖωτον τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ.

Ἐκ τῶν συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦν νὰ ἐξακολουθήσουν καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν συνδρομὴν των, παρακαλοῦνται νὰ μᾶς εἰδοποιήσωσι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ παρόντος ἔτους, διὰ νὰ μὴν γένη διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τῶν φυλλαδίων.

Ἐκ τῶν συνδρομητῶν εἰσέτι τὰς συνδρομὰς των παρακαλοῦνται νὰ τὰ πληρώσωσιν εἰς τοὺς ταμίας τῆς διαμονῆς των, καὶ νὰ μᾶς πέμψωσι χρηματικὸν γραμματίον, ἢ νὰ τὰς παραδώσωσιν εἰς τοὺς ἐπιφορτισμένους παρ' ἡμῶν τὴν εἰσπραξίν των συνδρομῶν, οἵτινες καὶ αὐτοὶ παρακαλοῦνται νὰ διευθύνωσι πρὸς ἡμᾶς τὰς εἰσπράξεις των πρὸ τοῦ τέλους τοῦ παρόντος ἔτους.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 30 Ἰβρίου 1855.

ΑἴΓΕΛΙΑ.

Μέλλουσιν νὰ ἐξακολουθήσωμεν τρίτον ἤδη ἔτος

τὴν δημοσίευσιν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ ἐπικαλοῦ-
μεθα τὴν σύμπραξιν, τῶν μὲν λογίων, διὰ διατριβῶν
συντελουσῶν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἔργου ἡμῶν, τὴν
βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ, τῶν δὲ εὐπό-
ρων, διὰ τῆς χρηματικῆς αὐτῶν συνδρομῆς. Ἡ βελ-
τίωσις τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ κρηπίς τῆς εὐημερίας τῆς
κοινωνίας. Ὅλοι λοιπὸν ὀφείλουσι νὰ συντελέσωσι πρὸς
ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ. Θέλομεν προσπα-
θῆσαι νὰ καταστήσωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν ὅσον ἐνεστι
ποικιλωτερον καὶ ὠφελιμώτερον. Συγχρόνως δὲ διὰ
νὰ καταστήσωμεν μᾶλλον ἐφικτὴν εἰς πλειοτέρους,
καὶ ἰδίως εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, τὴν ἀνάγνωσιν αὐ-
τοῦ, καταβιβάσαμεν τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ συνδρομὴν εἰς
δραχμὰς δέκα προπληρωτέας. Εἰς τοὺς ἐτησίως συν-
δρομητὰς θέλομεν προσφέρει δωρεὰν τὸ τρίτον παράρ-
τημα τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ, ἤτοι ἐκλογὴν ἐκ τῶν
ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος εἰς τὴν ὁμιλου-
μένην ἑλληνικὴν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 26 νοεμβρίου 1855.

Τιμὴ τῆς συνδρομῆς διὰ τοὺς ἐντὸς τοῦ κράτους
συνδρομητὰς.

Ἐτησία δραχὰς.	10.
Ἑξαμηνιαία	6.
Τριμηνιαία	3.

Διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ κράτους προστίθενται τὰ ἀνά-
λογα δι' ἕκαστον μέρος ταχυδρομικὰ ἔξοδα.

Ἡ συνδρομὴ γίνεται ἐντὸς μὲν τοῦ κράτους παρὰ
τοῖς δημοδιδασκάλοις, τοῖς δημάρχοις καὶ τοῖς ἐπι-
στάταις τοῦ ταχυδρομείου.

Ἐκτὸς δὲ παρὰ τοῖς προξένοις καὶ πράκτοσι τῆς
ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Τὰ φυλλάδια τοῦ λήγοντος ἔτους, δεμένα εἰς δύο
τόμους, καὶ μὲ πίνακας, πωλῶνται ἀντὶ δραχμῶν ἕξ.

Δ. ΑΙΝΙΑΝ.